

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

17^e JAARGANG

WOENSDAG 26 OCTOBER 1932

No. 878

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen; Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.
Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No 145192.

26 OCTOBER 1932.

De prolongatierente noteerde deze week weder 1 pCt.; particulier disconto $\frac{1}{4}$ à $\frac{5}{16}$ pCt. en callgeld ca. $\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Bij de inschrijving op het schatkistpapier werd in totaal ingeschreven voor f 104.815.000, toegewezen werden f 5.065.000 drie-maands promessen à f 999.67 of $\frac{1}{8}$ pCt.; en f 19.777.000 jaarbiljetten à f 1.020.05 of ca. 1 pCt. Op de inschrijving voor de zes-maandsbiljetten werden geen toewijzingen gedaan.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels te zijn gedaald met f 718.000; de beleeningen namen daarentegen met f 118.000 toe. De post papier op het buitenland bleef ongewijzigd. De diverse rekeningen onder de activa der Bank stegen met een klein bedrag.

De goudvoorraad verminderde met f 20.000, terwijl de zilvervoorraad steeg met f 690.000; per saldo vertoont dus het munt en muntmateriaal een toeneming van f 670.000.

Onder de passiva der Bank kromp de biljettencirculatie met f 11,6 miljoen in. De rekening-courant-saldi klommen met nagenoeg gelijk bedrag, daar het tegoed van het Rijk met f 29,1 miljoen toenam (tot niet minder dan f 70,1 miljoen), terwijl de saldi van anderen met slechts f 17,2 miljoen daalden. Het beschikbaar metaalsaldo is met f 584.000 gestegen; het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 83 pCt. evenals de vorige week.

* * *

De gebeurtenis op de wisselmarkt van deze week was wel de daling van het Pond Sterling. In Engeland wordt in deze baissé niets buitengewoons gezien; de geruststellende verklaringen, die men daar publiceert, spreken voor het meerendeel over de gewone seizoen-invloeden, die hun invloed doen gelden. Op het Continent echter heeft men de beweging van den Pondenkoers reeds geruimen tijd met eenige bezorgdheid gade geslagen. Een daling, zooals er deze week gekomen is, werd reeds lang verwacht en algemeen is

men der meening toegedaan, dat het hierbij wel niet blijven zal. De Dollar, die in Londen op ongeveer 3.45 werd vastgehouden, werd in de afgelopen week om nog niet bekende redenen losgelaten, waardoor de wisselmarkt, die zich zoo langzamerhand aan dezen zoo weinig schommelenden koers had aangepast, plotseling werd opgeschrikt: De markt verkreeg een nerveus en éénzijdig karakter. In Londen werd van tijd tot tijd nog wel eens van hoogerhand ingegrepen, doch meestal liet men spoedig den koers weder zijn vrijen loop. De $\$/\text{f}$ notering is tot 3.35 $\frac{1}{2}$ gestegen, waarop een reactie tot 3.40 volgde. Gisteren is de koers echter weder tot 3.33 opgelopen. Hier te lande zijn Ponden van 8.56 $\frac{1}{4}$ tot 8.26 $\frac{1}{2}$ teruggelopen, terwijl Dollars, die aanvankelijk van 2.4860 tot 2.4805 inzakten, tenslotte weer tot 2.4835 konden verbeteren. Marken gingen van 59.08 tot 58.98 terug; er was veel aanbod en maar weinig vraag. Fransche Francs goed gezocht: 9.76 $\frac{1}{4}$ —9.77 $\frac{1}{8}$. Belga's onveranderd 34.55. Zwitsersche Francs 48.02—47.98. Lires kwamen van 12.74 op 12.70. Peseta's nog altijd ca. 20.35. In sympathie met het Pond noteerde Kopenhagen 43.10, Stockholm eveneens 43.10 en Oslo 42.—. Canadeesche Dollars wat lager: 2.30.

Op de termijnmarkt waren Ponden op termijn flink aangeboden; ze noteerden op één en drie maanden resp. 1 en 2 cent disagio. Dollars op deze termijnen 7 $\frac{1}{2}$ en 20 punten deport, echter met weinig omzetten.

Op de goudmarkt was er veel vraag naar baren, die tusschen de f 1.651 en f 1.652 en ook nog wel een fractie hooger werden gedaan.

Eagles en Sovereigns waren hier voor buitenlandse rekening flink gezocht; zij noteerden resp. ca. 2.4875 en 12.07 $\frac{1}{2}$. Marken banknoten wat lager: 58.95.

LONDEN, 24 OCTOBER 1932.

Geld was beter bruikbaar verleden week, zoodat de namiddagprijs zich vrijwel op $\frac{1}{4}$ pCt. stelde, terwijl de markt meer dan in den laatsten tijd voorkwam, van de Clearing Banken moest leenen tegen den minimum prijs van 1 pCt.

Disconto bleef in de eerste helft van de week vast op $\frac{1}{4}$ — $\frac{3}{16}$. Bij de inschrijving op nieuwe schatkistpromessen op Vrijdag bleek echter, dat de prijs van $\frac{1}{4}$ pCt. niet gehouden kon worden, daar de concurrentie tot $\frac{11}{16}$ pCt. ging. De toewijzing had dan ook even onder dit cijfer plaats.

Een verontrustend verschijnsel was de zwakke houding van Sterling. Nadat de koersen voor Dollars en Guldens de week openden op resp. 3.44 $\frac{1}{2}$ en 8.56, bleek, bij een voortdurende vraag naar goudvaluta's, vooral in Parijs, bij een overeenkomstig aanbod van Sterling, het niet mogelijk om Sterling op het niveau van den laatsten tijd te houden. De koersen liepen met kleine schommelingen eigenlijk voortdurend terug en sluiten heden op resp. 3.32 $\frac{1}{2}$ en 8.25 $\frac{1}{2}$.

Dit had begrijpelijkerwijs een verontrustenden invloed op de effectenmarkt.

HET ONTWERP-HUISARBEIDSWET.

De grondslag van het ontwerp.

Ruim dertig jaren geleden werd in Duitschland tegen de huisindustrie een scherpe strijd gevoerd. Velen verdedigden toen het standpunt, dat de huisindustrie volstrekt moest worden verboden, omdat er louter groote nadeelen aan waren verbonden. Men wees op de zeer lage loonen en de zeer lange arbeidstijden der huisarbeiders en de onhygiënische verhoudingen, waaronder de arbeid werd verricht. Ook voor den verbruiker zag men geenerlei economisch voordeel. Want niét hij profiteerde van de lage productiekosten in den vorm van lage prijzen, maar de ondernemer, die een ruime marge tusschen kosten en prijs wist te handhaven. Bovendien werd de huisindustrie een gevaar geacht voor de opkomende sociale wetgeving. De ondernemers zouden daardoor een prikkel ontvangen om werk van de fabrieken naar de huisindustrie te verplaatsen, teneinde geheel vrij te zijn in het vaststellen der arbeidsvoorwaarden. Het is deze stemming, welke Wilbrandt van de huisindustrie deed spreken als van een „sleichende, fressende Krankheit am Volkskörper”. En Sombart uitte zich in denzelfden geest, toen hij in 1891 over de huisindustrie economisch, sociaal en ethisch een veroordeelend vonnis uitsprak.

Tegenwoordig worden heel andere klanken vernomen. Paul Arndt, die van het onderwerp veel studie heeft gemaakt, kwam eenige jaren geleden tot de conclusie; „Die Heimarbeit ist in der Mehrzahl der Fälle kein Fluch, sondern ein Segen”. Naar zijn meening biedt de huisarbeid voor den arbeider een zekere aantrekkelijkheid. Want de arbeider kan dan de indeeling van zijn arbeidstijd zelf bepalen. Hij is niet als de arbeider in een groote fabriek een raadje in het groote geheel. Er is plaats voor meerdere zelfstandigheid; hij is meer eigen baas. Bovendien — aldus Arndt — geeft de huisindustrie arbeid aan zwakke en minder valide arbeiders, die het tempo van de fabriek niet kunnen volhouden. Elders kunnen zij daardoor niet meer terecht. De huisarbeid geeft hun nog geregelde bezigheid en stelt hen in de gelegenheid nog iets te verdienen. De gezinsverhoudingen zouden volgens Arndt en de zijnen door de huisindustrie eveneens worden bevorderd. Ouders en kinderen zouden op deze wijze veel meer samen kunnen zijn. Dr. Marie Simon geeft in haar in 1931 verschenen publicatie¹⁾ aan die gedachte op de volgende wijze uiting:

„Von vielen Autoren wird gerade das Erzieherische dieses täglichen Zusammenseins von Eltern und Kindern gerühmt. Die Kinder werden von früh auf durch das Beispiel der Eltern an regelmässige Arbeit gewöhnt. Es senkt sich ein gutes Samenkorn in die Seele des Kindes, das später gute Frucht trägt. Es wird auch vielfach bestätigt, dass die Kinder aus hausindustriellen Familien sich im späteren Berufsleben durch Ordnung, Fleiss und Pflichttreue auszeichnen.”

Het bestaan van misstanden in de huisindustrie wordt geenszins ontkend. Maar — zoo wordt geredeneerd — deze misstanden zijn niet aan den huisarbeid inhaerent, maar een gevolg van de persoonlijke omstandigheden, waaronder de huisarbeid dikwijls wordt uitgeoefend. Veel huisarbeid wordt verricht door zieken en ouden van dagen, die niet meer mede kunnen. Verder is de woonplaats van den huisarbeider dikwijls te ver van de markt verwijderd, waardoor hij een behoorlijk afzetgebied voor zijn productie mist. Ook is hij dikwijls achterlijk in zijn methode van produceeren. Dit alles drukt de uurloonen tot een zeer laag peil. Veel te lange arbeidstijden moeten dan de te lage uurloonen weer goedmaken, omdat anders een te laag weekloon wordt verkregen. Ook de klachten over kinderexploitatie worden door Arndt en andere verdedigers der huisindustrie niet tegengesproken. Maar zij

¹⁾ Der wissenschaftliche Streit über die Berechtigung der Heimarbeit, pag. 39.

INHOUD:

Blz.

HET ONTWERP-HUISARBEIDSWET door <i>Mr. Dr. A. A. van Rhijn</i>	844
De gevolgen van de nieuwe Deutsche bepalingen ten aanzien van den boterimport voor Nederland door <i>O. Oprel</i>	846
Nikkelen pasmunt en muntfondsen door <i>Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart</i>	846
De resultaten van het landbouwbedrijf in het boekjaar 1931/32 door <i>A. P. Minderhoud</i>	848
IJzer en staal in 1931 en de eerste helft van 1932 II (Slot) door <i>T. Hagtingius</i>	849
Javasuiker en de commissie van advies nopens de economische samenwerking tusschen Nederland en Ned-Indië door <i>A. W. Volz</i>	852
Leidt de grondstoffenvluta tot sterke schommelingen in het prijsniveau der eindproducten, tot onbeheerschbare voorraadvorming en tot chronische overproductie van grondstoffen? III (Slot) door <i>Prof. Dr. Ir. J. Goudriaan Jr.</i>	853
De Rijksmiddelen over September 1932	853

AANTBEKENINGEN:

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek .....

854

MAANDIJJERS:

Overzicht der Rijksmiddelen .....

855

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN .....

855—858

Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.

achten al dien kinderarbeid een gevolg van het feit, dat juist zeer groote gezinnen, met het oog op de noodige bijverdiensten, tot huisarbeid overgaan. Hun conclusie is daarom, dat huisarbeid, die wordt verricht door gezonde en krachtige personen, die hun vak verstaan, de gesignaleerde nadeelen mist en op grond van de daaraan verbonden voordeelen moet worden toegejuicht.

Wij zouden tusschen deze beide uiterste standpunten een middenweg willen kiezen. Enerzijds ging men jaren geleden zeker te ver door iederen huisarbeid te willen verbieden. Maar anderzijds is het o.i. ook onjuist om de kwalen der huisindustrie alleen aan persoonlijke omstandigheden te wijten. Tusschen kwalen en persoonlijke omstandigheden is ten deze een nauw verband.

In de huisindustrie zoeken hun toevlucht, zij die minder bekwaam en minder valide zijn en daardoor elders geen arbeid kunnen vinden. Het baat weinig te theoretiseeren, dat huisarbeid onder gunstige persoonlijke omstandigheden verricht, zulke voordeelen biedt, wanneer de ervaring leert, dat vooral de personae miserabiles dezen arbeid verrichten. Alsdan is er zeker aanleiding ten hunnen behoeve beschermende bepalingen te maken.

Het ontwerp stelt zich eveneens op dit standpunt. Wij kunnen evenwel niet zeggen, dat daaraan in de toelichting op de gewenschte wijze uiting wordt gegeven. Het algemeen gedeelte dezer toelichting schijnt ons weinig systematisch. Intusschen valt uit de artikelen van het ontwerp en de toelichting tezamen toch voldoende af te leiden, dat de huisarbeid wordt aanvaard, en dat de bedoeling van het ontwerp alleen is de misstanden, waaronder de arbeid wordt verricht, tegen te gaan.

Twee middelen ter verbetering.

Het ontwerp geeft in hoofdzaak twee middelen om misstanden te bestrijden.

Het eerste middel is vervat in artikel 3 van het ontwerp. Hier wordt vooral beoogd verbetering der hygiënische verhoudingen. Bij algemeenen maatregel van bestuur kan onder meer worden bepaald, dat bepaalde soorten van werkzaamheden op grond van gevaar voor de gezondheid, de zedelijkheid of het leven niet, of alleen onder nader aan te geven voorwaarden, in woningen mogen worden verricht. Hierdoor kan worden voorkomen, dat ruimten, die voor woning bestemd zijn,

meer op een *werkplaats* dan op een *woonplaats* gelijken. Het verdient daarbij de aandacht, dat de te treffen maatregelen niet alleen de eigenlijke huisarbeiders ten goede kunnen komen, maar ook aan eigen baasjes, die soms onder even ongunstige hygiënische omstandigheden werken als de eigenlijke huisarbeiders.

Het ontwerp verwacht in de tweede plaats verbetering van de mogelijkheid, dat de Minister *minimum-loonen* kan vaststellen. Wij willen bij deze bepalingen wat uitvoeriger stilstaan. Intusschen moet daartoe eerst de aandacht worden gevestigd op de huisarbeidscommissiën, die bij de voorbereiding der loonbepalingen een gewichtige rol spelen.

De huisarbeidscommissiën.

Het ontwerp onderscheidt twee soorten huisarbeidscommissiën: plaatselijke en centrale. Gelijk de naam reeds aangeeft is het terrein der plaatselijke commissie beperkt tot een of meer gemeenten, terwijl de centrale commissie haar arbeid over het geheele land uitstrekt.

Artikel 7 bepaalt, dat de leden voor de helft worden benoemd door de door den Minister aangewezen vereeniging of vereenigingen van ondernemers in den betrokken bedrijfstak en voor de helft door de door den Minister aangewezen vereeniging of vereenigingen van arbeiders. De Minister kan op verzoek der commissie een buiten het bedrijf staanden, z.g.n. onpartijdigen voorzitter, aan de commissie toevoegen. Geschiedt dat niet, dan treedt een der ondernemersleden en een der arbeidersleden om beurten als voorzitter op.

Uit deze regeling blijkt, dat het ontwerp aan het voorzitterschap van een van de leden van de commissie zelve de voorkeur geeft. Naar onze meening volkomen terecht. De verantwoordelijkheid voor de te nemen beslissingen moet zooveel mogelijk op de ondernemers- en arbeidersleden der commissie zelve worden gelegd. Bij het optreden van een onpartijdigen voorzitter ziet men al te veel, dat de beslissing practisch bij hem gaat berusten, hoewel die voorzitter in het bedrijf niet steeds voldoende deskundig is. De ondernemers en arbeiders der commissie gevoelen zich op deze wijze van den beginne af veel meer partij. Doel wordt om den voorzitter op zijn hand te krijgen. Geneigdheid tot samenwerking is minder aanwezig. Heeft dit eenige malen tot gevolg gehad, dat de voorzitter den doorslag heeft gegeven, dan loopt deze groote kans, dat de eene groep hem te „behoudend” en de andere groep hem te „vooruitstrevend” zal vinden. Hij verliest dan het vertrouwen, wat de samenwerking in de commissie nog weer moeilijker maakt.

Deze bezwaren hebben er in den lateren tijd meer en meer toe geleid werkgevers en arbeiders zonder een onpartijdigen voorzitter te laten vergaderen. In het grafische bedrijf zijn daarmede goede resultaten bereikt. Ook in onze sociale wetgeving is dat systeem ingeburgerd. Krachtens artikel 14 der Land- en Tuinbouw-ongevallenwet 1922 is het bestuur van de krachtens deze wet ingestelde bedrijfsvereenigingen paritisch samengesteld, zonder dat moeilijkheden rijzen. Ook de bedrijfsvereenigingen, die krachtens de Ziekte- en ziekteverzekering uitvoeren, doen het zonder onpartijdigen voorzitter. Het ontwerp-bedrijfsradenwet tracht eveneens een dergelijke samenstelling der bedrijfsraden te bevorderen. Het is merkwaardig, dat de werkgevers en arbeiders in het buitenland in eenzelfde richting streven. In Engeland b.v. werd bij de totstandkoming der Whitleyraden in 1919 van de zijde der Regeering op onpartijdige voorzitters aangestuurd. Maar de practijk was anders. „In almost every case, the presiding officer is selected from among the members of the council”¹⁾, aldus het oordeel van een deskundige, die de geschiedenis der Whitleyraden op uitnemende wijze heeft beschreven. Het ontwerp-huisarbeidswet heeft zich terecht bij deze ontwikkeling aangesloten.

¹⁾ The Whitley Councils Scheme, John. B. Seymour, 1932, pag. 72.

Minimum-loonen.

Wanneer de Minister minimum-loonen wil bepalen, dan vraagt hij daarvoor een ontwerp aan de huisarbeidscommissie. Deze publiceert een voor-ontwerp en stelt belanghebbenden in de gelegenheid daarover hun opmerkingen te maken. Eerst daarna biedt de commissie den Minister een ontwerp aan. Komt binnen zes maanden nadat de Minister een ontwerp heeft gevraagd, geen ontwerp binnen, dan kan de Minister loonbepalingen vaststellen, zonder dat met een ontwerp rekening wordt gehouden.

Het kan niet worden ontkend, dat hiermede aan den Minister een verstrekkende bevoegdheid wordt gegeven. Naar onze meening ligt het als regel niet op den weg der Overheid, maar op dien der organisaties van werkgevers en arbeiders om de loonen te bepalen. Gaat deze bemoeienis der Overheid dan niet te ver?

Wij zouden deze vraag ontkennend willen beantwoorden, omdat hier tal van bijzondere omstandigheden kunnen worden aangevoerd, die een uitzondering in den vorm, als hier wordt voorgesteld, rechtvaardigen.

Vooreerst moet worden opgemerkt, dat de loonbepalingen niet in *alle* bedrijven kunnen worden vastgesteld, maar alleen in die *enkele* bedrijfstakken, waarin zich huisarbeid voordoet. Voor een verstarring van het loonmechanisme door de Overheid behoeft daarom niet te worden gevreesd. Daarvan zou sprake kunnen zijn, indien de Overheid in allerlei bedrijven, nu eens hier dan weer daar, tot loonzetting zou kunnen besluiten.

Bovendien is het feit, dat in een bedrijfstak huisarbeid wordt verricht, op zich zelf nog niet voldoende grond voor ingrijpen. De huisarbeid moet nog hebben geleid tot *buitengewoon lage* loonen (artikel 9, lid 4). Nu is dit begrip buitengewoon laag uiteraard vrij vaag. Ook wanneer men daaraan een nadere omschrijving tracht te geven, gelijk men in Duitschland van het aan de Duitse wet ten grondslag liggende begrip „unzulängliche Entgelte” heeft gedaan¹⁾, dan ontkomt men niet gemakkelijk aan algemeene uitdrukkingen als „normaal”, „volwaardig” e.d., welke de Duitse wet bevat. Intusschen blijkt uit de door het ontwerp gekozen redactie toch wel, dat er bepaalde misstanden op het terrein van het loon moeten zijn, alvorens loonbepalingen kunnen worden vastgesteld.

Verder verdient het de aandacht, dat ook als die misstanden vaststaan, de Overheid zich zoo lang mogelijk op den achtergrond houdt. Krachtens artikel 9, lid 4, moet eerst blijken, dat het niet mogelijk is door het aangaan van collectieve arbeidsovereenkomsten de zeer slechte loonen afdoende te verbeteren. De zelfwerkzaamheid van werkgevers en arbeiders staat dus voorop. Eerst als deze faalt komt de Overheid.

Bij dat optreden zal de Overheid zich nog weer zooveel mogelijk door belanghebbenden laten voorlichten. Wij wezen er reeds op, dat een ontwerp-minimumloonen door de huisarbeidscommissie wordt voorbereid. Belanghebbenden zullen zich in deze commissie ongetwijfeld doen gelden. Op bezwaren, zooals dat een te hoog minimum de geheele verdienste doet ophouden e.d., zal dus zeker de aandacht worden gevestigd.

Tenslotte is het ook juist gezien, dat niet de huisarbeidscommissiën, maar de Minister de loonbepalingen vaststelt. Elders bestaan in de huisindustrie reeds in tal van landen loonzettingen. Dikwijls wordt de vaststelling der loonen dan aan de loonraden, in iederen tak van huisindustrie ingesteld, overgelaten. Het ontwerp legt deze taak terecht in handen van den verantwoordelijken Minister, die bovendien, als een hogere instantie, de voorstellen der huisarbeidscommissiën nog weer eens opnieuw bekijkt.

Onder deze omstandigheden zouden wij tegen de voorgestelde bemoeienis der Overheid met het arbeidsloon geen bezwaar maken. Mr. Dr. A. A. VAN RHIJN.

¹⁾ Zie het richtsnoer voor de loonraden, ingesteld bij de wet van 27 Juni 1923, bij Adolf Weber, Wirtschaftspolitik, pag. 350.

DE GEVOLGEN VAN DE NIEUWE DUITSCHE BEPALINGEN TEN AANZIEN VAN DEN BOTERINVOER VOOR NEDERLAND.

Naar de dagbladen melden is Duitschland jl. Donderdag met Denemarken en Finland tot overeenstemming gekomen ten opzichte van de regeling van den invoer van boter.

De thans bestaande regeling is zoo, dat ieder land in Duitschland mag invoeren 5000 ton boter tegen een invoerrecht van R.M. 50.— per 100 KG., terwijl voor het meerdere een bedrag van R.M. 100.— per 100 KG. moet worden betaald. Voor landen met een gedeprecieerde valuta — dus voornamelijk voor Denemarken — worden beide bedragen met R.M. 36.— verhoogd.

Deze regeling, die begin 1932 tot stand kwam, bevoordeelt de landen, die weinig boter in Duitschland importeerden (zoals Finland, Lithauen, enz.) boven de groote importeurs (als Denemarken en Nederland). Daartegenover werd Nederland's positie versterkt, doordat het valuta-voordeel van Denemarken nagenoeg gecompenseerd werd door het hogere invoerrecht. Wij kunnen nu zeggen, dat de nieuwe regeling ongeveer de tegenovergestelde gevolgen zal hebben als de thans bestaande.

Wat toch is de inhoud daarvan?

De boterimport in Duitschland wordt in zijn geheel beperkt tot 55.000 ton per kalenderjaar. Deze hoeveelheid zal tusschen de exporteerende landen worden verdeeld op de basis van hun gemiddelden invoer in Duitschland gedurende de jaren 1929, 1930 en 1931. Het recht dat voor dezen invoer betaald zal moeten worden, bedraagt R.M. 75.— per 100 KG. ongeacht het land van herkomst of de grootte van het toegevoerde contingent. Waar komt deze regeling nu voor Nederland op neer?

Volgens de Deutsche handelsstatistiek vertoonde de invoer van boter sedert 1929 het volgende beeld:

Invoer van boter in Duitschland in tonnen.

Waarvan uit:	1929	1930	1931	1e halfj. 1932
Denemarken	44.240	43.961	30.636	9.500 ¹⁾
Nederland	32.755	28.357	16.348	4.000 ²⁾
Letland	11.562	14.903	12.076	
Rusland	6.453	3.135	7.639	
Polen	10.323	7.146	7.185	
Zweden	11.246	11.157	6.766	
Estland	7.011	9.028	6.225	
Lithauen	4.044	5.707	4.273	
Finland	4.931	5.171	4.066	
Andere landen	2.979	4.592	5.007	
Totaal	135.544	133.157	100.221	35.340 ³⁾

¹⁾ Uit Danish Foreign Office Journal, Juni 1932.

²⁾ Uit Maandstatistiek van den in-, uit- en doorvoer, verminderd met 10 pCt. (gewone verschil tusschen Ned. en Deutsche statistiek).

³⁾ Uit Wirtschaftsdienst van 26 Aug. 1932.

Uit deze tabel blijkt, dat de invoer in Duitschland heel sterk daalt, vooral van 1930 op 1931 en van 1931 op 1932, is de achteruitgang groot. In 1932 zal waarschijnlijk geen 70.000 ton in Duitschland geïmporteerd worden, daar in de maanden Juli—September de invoer zich al weer op een lager niveau bewoog dan in de eerste 6 maanden.

De restrictie op 55.000 ton komt dus neer op een invoer gelijk aan 55 pCt. van die in 1931 en minstens 80 pCt. van 1932.

Nederland, dat in de jaren 1929—1931 gemiddeld 21 pCt. leverde, mag dus volgens de nieuwe regeling 11.550 ton importeerden, d.i. bijna 5000 ton minder dan in 1931, maar meer dan de waarschijnlijke import in 1932.

Voor Denemarken is het verschil t.o.v. 1931 veel ongunstiger. Het mag nl. 31,9 pCt. van 55.000 ton of 17.600 ton invoeren, dat is dus ongeveer 13.000 ton minder dan in 1931, maar waarschijnlijk iets meer dan in 1932.

Finland heeft, krachtens zijn invoeren van 1929, 1930 en 1931 recht op 3,8 pCt. of 2.100 ton en gaat dus nog sterker achteruit dan Nederland en Denemarken. Zoals reeds werd gezegd, is de nieuwe rege-

ling dus ongunstiger voor die landen, die eerst in den laatsten tijd boter naar Duitschland exporteerden.

Moge de positie van Nederland ten aanzien van de hoeveelheid tegenover Denemarken versterkt zijn, wat betreft het voordeel van Denemarken in zijn gedeprecieerde valuta, zijn wij er op achteruitgegaan, Denemarken en Nederland betalen voortaan hetzelfde invoerrecht.

Zoolang nu de vraag naar boter in Duitschland groot genoeg is om boven het contingent van Denemarken ook het geheele Nederlandsche te vragen, zijn wij er iets beter aan toe dan thans, neemt echter de vraag naar boter in Duitschland nog verder af, dan wordt de positie voor Nederland hoe langer hoe slechter. Dit moge uit de volgende berekeningen blijken. 1e geval: Duitschland importeert 55.000 ton.

Bestaande regeling van het invoerrecht voor Nederland:

5.000 ton à R.M. 50.— per 100 KG.	.....	R.M. 2.500.000,—
6.550 ton à R.M. 100.— per 100 KG.	.....	R.M. 6.550.000,—
		R.M. 9.050.000,—

Nieuwe regeling voor Nederland:

11.550 ton à R.M. 75.— per 100 KG.	.....	R.M. 8.662.500,—
------------------------------------	-------	------------------

Bij nieuwe regeling minder recht ..... R.M. 387.500,— of ruim 3 pf. per KG.

2de geval: Duitschland importeert minder dan 55.000 ton.

In dit geval zal Denemarken zijn contingent nog wel halen, want het kan beter concurreren. Hoe sterk Nederland achteruitgaat is niet te zeggen, maar het gaat achteruit en betaalt bovendien een hooger invoerrecht dan thans. Kan Nederland bijv. 8.000 ton invoeren, dan zou het thans betalen R.M. 2.500.000,— + R.M. 3.000.000,— = R.M. 5.500.000,— en bij de nieuwe regeling R.M. 6.000.000,— of R.M. 500.000,— meer op 8.000 ton is ruim 6 pf. per KG.

Voor Nederland is dus de hoofdvraag deze of Duitschland in staat is het totale contingent te importeerden. Is dit zoo, dan wordt Denemarken zwaarder getroffen dan Nederland, is dit niet zoo dan wordt ons land dubbel benadeeld.⁴⁾ OTTO OPREL.

⁴⁾ Uit de getallen voor 1932 blijkt, dat het laatste geval zich zal voordoen. Het lijkt er eenigszins op, of men bij het vaststellen van het totale contingent rekening heeft gehouden met de hoeveelheid, die Denemarken hoogstwaarschijnlijk zal kunnen invoeren.

NIKKELEN PASMUNT EN MUNTFRONDSEN.

Aan het slot van zijn in het vorig nummer van dit Weekblad opgenomen artikel, geeft de heer Van Sandick te kennen, dat hij niet verwacht door zijne beschouwingen de voorstanders van de, door verlaging van het teeken- tot pasgeld en vervanging daarbij van het zilver door nikkel-brons, mogelijk wordende aanzienlijke besparing op de kosten van het geldwezen, te hebben overtuigd van de onwenselijkheid dezer maatregelen. Ik moge hieronder kort uiteenzetten dat, en waarom hij zich te mijnen opzichte niet in zijne negatieve verwachting zal teleurgesteld zien.

Van eene uitvoerige behandeling van het vraagstuk meen ik mij, na het opstel in De Economist, dat den heer v. S. tot zijne beschouwingen inspireerde, te mogen onthouden. Zulks te meer, omdat, naar ik met voldoening vaststel, de geldtheoretische beschouwingen, welke daarin aan mijn voorstel werden ten grondslag gelegd, bij mijn opponent bestrijding niet hebben gevonden. Ik bepaal mij tot enkele kantteekeningen bij de door hem naar voren gebrachte bezwaren.

In de eerste plaats de vraag, waarin nu eigenlijk het geldelijk voordeel van de aanbevolen maatregelen bestaat, „of hier alleen van gekapitaliseerde rentewinst of ook van vermogensaanwas sprake is?” Mijn antwoord is: van beide. Indien wij ons zilvergeld vervangen door voor het doel evengoed, of zelfs nog

beter, bruikbaar nikkelgeld, beschikken wij in gelijke mate als voorheen over wat voor de voorziening in de geldbehoefte noodig is, en bovendien over wat wij in ruil voor het verkochte zilver (na aftrek van de kosten van aanmaak van het vervangende nikkelgeld) ons zullen hebben aangeschaft. Dit beteekent voor ons volk een „vermogensaanwas”. En wanneer, ingevolge de verandering van ons teeken- in pasgeld, de sedert 1912 bestaande muntfondsen kunnen worden geliquideerd, resp. de bijschrijving ten laste van den gewonen dienst van de rente over de staatsschuld, waarin die fondsen zijn belegd, gestaakt wordt, omdat die fondsen dan volkomen zinloos geworden zijn, beteekent dit „rentewinst”, welke de zware zorgen van den fiscus in niet onbelangrijke mate verlicht. Op de opmerking, dat omzetting van het voor eene goede geldvoorziening noodeloos kostbare zilver in goederen van anderen aard niet noodig zoude zijn, omdat wij „op het oogenblik toch zeker geen gebrek” hebben aan „nuttige goederen”, zal ik maar niet ingaan. De toestand waarin wij ons bevinden is waarlijk niet een van over-bevredigende voorziening met het noodige, noch wat betreft de huishouding van de publiekrechtelijke lichamen, noch wat die der particulieren aangaat!

De heer v. S. meent, dat, indien vervanging van het zilver door nikkel plaats zou hebben, een muntfonds achter het nikkelgeld zoude moeten staan, ter opvang van het verlies, dat de Staat zoude lijden indien het „experiment” der invoering van nikkelen pasmunt zoude blijken niet te slagen en dan tot heraanmunt van zilvergeld zoude moeten worden overgegaan. Zooals ik in mijne Nota schreef is het zeer goed mogelijk, dat aanvankelijk het publiek tegenover het nieuwe geld ietwat vreemd zal staan. Maar, gegeven de volstrekte onmisbaarheid van pasgeld in het ruilverkeer,¹⁾ kan de invoering van het nikkelgeld, indien daartoe eenmaal is besloten, door het publiek onmogelijk worden belet. En dat, wanneer dit soort geld eenmaal in het verkeer is opgenomen, de wetgever ooit weer tot de voor eene goede geldvoorziening volkomen onnoodige vervanging door zilvergeld zoude besluiten, mag inderdaad volstrekt ondenkbaar heeten. Ook de heer v. S. heeft zelfs geen poging gedaan om aan te toonen, dat eene geldregeling met zilveren pasmunt principieel beter is dan de door mij voorgestelde.

Hij brengt in dit verband de Indische zijde van het vraagstuk ter sprake en acht het „uitgesloten, dat in Indië de invoering van nikkelen gulden en rijksdaalders mogelijk is”. Mijn beroep op de precedenden ten der intrekking van de koperen duiten, en de invoering der zilverbons, welke bij de inlanders er grif zijn ingegaan, wijst hij af. Wat de eerste betreft, omdat voor de duiten andere gelijkwaardige munten in omloop kwamen, en bij de zilverbons de inlander van meetaf wist „dat hij een papiertje en niets dan een papiertje in handen kreeg”. Ik wil er even aan herinneren, dat de vervanging van de duiten door centen plaats had, ingevolge de wet van 22 Juli 1899 in de verhouding van 6 duiten tegen 5 centen, wat zeker verzet van de inlanders had kunnen uitlokken, waarvoor dan ook door sommigen werd gevreesd, maar dat de Locomotief, die nog 22 Juli 1899 tegen den mautregel had gewaarschuwd op grond van de „in-nige gehechtheid van den inlander aan zijn duiten” reeds 9 Maart 1900 moest erkennen, dat „over het algemeen de inlander tevreden scheen over de inwis-

¹⁾ Het zal wel nauwelijks noodig zijn er op te wijzen, dat het denkbeeld door den heer v. S. in dit verband genoemd, om een deel van den goudvoorraad bij De Ned. Bank om te zetten in eene rentelooze vordering op den Staat, die dan zijnerzijds daartegenover de opbrengst van dat goud, in den vorm van bankbiljetten, in het verkeer zoude brengen, van mijn voorstel principieel verschilt. Bij het laatste is zelfs de mogelijkheid eener inflatorische werking, welke van het genoemde denkbeeld de kern vormt, te eenemale uitgesloten.

seling”. Mij dunkt, dat in het licht van deze ervaring de vrees voor mislukking der intrekking van het zilver in Indië, welke vrees, naar mij bekend is, door met muntzaken daar te lande volkomen bekende autoriteiten ook niet wordt gedeeld, niet gerechtvaardigd heeten kan. En als de inlander den zilverbon graag aannam, omdat hij wist „niets dan een papiertje” in handen te krijgen, waarom zal hij het dan den nikkelen rijksdaalder niet doen, als hij weet „niets dan een nikkelen geldstuk” te ontvangen? Waarom zou hij in het eerste geval niet, in het tweede geval wel „zich bedot voelen”?

De heer v. S. wijst op de beschouwingen van den President der Javasche Bank, die voorspelde, dat, bij vervanging van zilver door nikkel, aan de primitieve spaargewoonten der inlanders een einde zal komen, met het gevolg dat een deel van het thans uitgegeven zilvergeld niet door nikkel zal kunnen worden vervangen, wat wel eens op een verlies voor den Staat zou kunnen uitloopen, en hij verwijt mij aan dit punt in mijn Nota geen aandacht te hebben gewijd. Het laatste is niet juist. Ik verwijs naar hetgeen ik schreef op bl. 554 bovenaan. Maar ik wil er gaarne hier nog nader bij stilstaan. Waar het op aan komt is natuurlijk, dat het Gouvernement met kracht en beleid er voor waakt, dat de „guldenwaarde” van het nikkelgeld onverkort gehandhaafd blijft. Indien thans nog een goed deel der inlandsche bevolking, ofschoon wetend dat de innerlijke waarde van het zilvergeld nog slechts een fractie van de nominale uitmaakt, dit geld in natura oppot, dan is niet in te zien, waarom eene verdere verlaging dier innerlijke waarde haar daarvan zou weerhouden. Ook de gehalteverlaging van het teekengeld van 945/1000 op 720/1000 dus met ongeveer 25 pCt., welke de innerlijke waarde ervan nog verder deed teruggaan dan zulks toch reeds het geval was, heeft geenerlei werking in den door den heer v. S. gevreesde richting gehad. Van verzet of afkeer der inlanders tegen het nieuwe zilvergeld is niets gebleken. En wanneer er nog inlanders zijn, die zilver oppotten, in den waan dat het zijn goudwaarde nog onverkort heeft, dan dunkt het mij eene gevaarlijke en niet wel te verantwoorden politiek hen, door handhaving van het zilvergeld, in dien waan te stijven. Bovendien de loon- en levensstandaard der inlanders is, algemeen gesproken, niet eene zoodanige, dat sparen door oppotting van goud, al zal dit bij enkele rijken ook nu wel voorkomen, voor hen op groote schaal mogelijk kan worden geacht.

Mijn opponent, de invoering van de bepleite geldregeling voor Indië geheel onmogelijk achtend, meent dat daardoor de kwestie voor de Nikkelcommissie, binnen het kader van de haar gegeven opdracht, als afgedaan moest gelden. Aan de munteenheid tusschen de deelen van het Koninkrijk zou immers, blijkens die opdracht niet mogen worden getornd. Ik antwoord, dat, zooals ik in mijne Nota uiteen heb gezet, die munteenheid, bij verlaging van het teeken- in pasgeld en vervaardiging van dit laatste uit nikkelbrons, volkomen blijft gehandhaafd, ook al zou een ander enkel voor het Rijk in Europa worden gedaan. Immers, nog daargelaten, dat die munteenheid bestaat in het feit, dat voor alle gebiedsdeelen de gulden met 0,6048 gr. fijn goud gelijk staat, is de toestand deze, dat met betrekking tot het pasgeld tusschen Nederland enerzijds en Ned. Indië en Curaçao anderzijds in muntslag, en wat Ned. Indië betreft ook in gehalte en gewicht van het zilvergeld reeds nu verschil bestaat, met het gevolg, dat de pasmunten der onderscheiden deelen van ons Koninkrijk niet algemeen gangbaar zijn. Deze opmerking van den heer v. S. is er dus naast.

Op de beschouwingen van den heer v. S. inzake de grootte van de rentebate bij aanvaarding van mijn voorstel te behalen, zal ik hier niet nader ingaan. Ik handhaaf hetgeen ik daarover in mijne Nota schreef, ook na kennisneming van zijn stuk, onverkort. Het

verschil in de uitkomst onzer berekeningen berust in het wezen der zaak op het feit, dat hij, bij vervanging van het zilver nikkel-muntfondsen wil hebben, een denkbeeld hierboven reeds door mij bestreden. Nergens ter wereld heeft men achter het pasgeld een muntfonds gesteld. En wanneer hij opmerkt dat men bij becijfering van de rentewinst met de opbrengst van het zilver te behalen, moet uitgaan van de rente voor vlottende staatsschuld, dan kan ik aan deze objectie geen waarde toekennen, gegeven het feit, dat aflossing van vlottende schuld de noodzakelijkheid van leenen op langen termijn beperkt, en de te liquideeren Muntfondsen overwegend in obligatiën met een rente van 4 pCt. of hooger zijn belegd.

Dat wij ons, door aanvaarding van de voorgestelde regeling zouden aandienen als de Chineezzen van Europa, is een opmerking, waarvan de zin mij geheel ontgaat. China is het eenige land van betekenis, dat den zilveren standaard nog heeft en wij zouden het zilver juist prijs geven!

Samenvattend geeft het opstel van den heer v. S. op geen enkel punt mij aanleiding mijn standpunt, zooals ik dit in mijne Nota heb ontwikkeld, te herzien. Nog steeds acht ik, zoowel voor ons land als voor Indië, de vervanging van ons zilver door nikkelgeld, met verlaging van het grove zilver tot pasmunt, in hooge mate redelijk en wegens de daardoor mogelijk wordende aanzienlijke besparing op de kosten van het geldwezen gewenscht. Het lijkt mij, vooral in de gegeven zorgelijke omstandigheden, niet verantwoord eene bezuiniging van enkele millioenen per jaar, die verkregen kan worden, zonder iemand eenig wezenlijk offer op te leggen, zonder in den grondslag van ons geldstelsel ook maar de geringste verandering te brengen, en zonder het crediet of het aanzien van den Staat in het minste afbreuk te doen, af te wijzen. Meent de Regeering den maatregel voor Indië voorshands niet te kunnen aanvaarden, dan kan hij voor het Moederland worden genomen, zonder in de munteenheid met de overzeesche gebieden iets wezenlijks te veranderen. En wil zij ook hier, om voor mij geheel onverklaarbare redenen, het zilver voor de kleine betalingen handhaven, dan kan zij, door het grove zilver tot pasgeld te stempelen, het Ned. Muntfonds liquideeren, en daardoor den jaarlijkschen gewonen dienst met de rente over het daarin gestoken kapitaal van f 75,7 millioen (ten bedrage over 1931 van f 3.016.694) bezuinigen.*) Maar iets moet er in ieder geval gebeuren. De zaken rustig op haar beloop laten, schijnt mij geheel ontoelaatbaar.†)

Prof. Dr. C. A. VERRIJN STUART.

†) Het advies om de zaak voorloopig aan te houden en te speculeeren op eene stijging van den zilverprijs is natuurlijk, komend van iemand die tegenover de zaak volstrekt afwijzend staat, niet au sérieux te nemen. Zou die stijging er eenmaal zijn, dan zou hij eerst recht tegen het „aanspreken van de zilverreserve” in verzet komen!

*) In het artikel van den Heer A. A. van Sandick komt op blz. 825, eerste kolom onderaan, de volgende zin voor: „Genoemde hoogleraren achten het noodig, om de opbrengst van het zilver in de muntfondsen te storten”, enz. Zooals uit het verdere betoog blijkt, moest i.p.v. noodig, het woord onnoodig, staan. (Red.).

DE RESULTATEN VAN HET LANDBOUWBEDRIJF IN HET BOEKJAAR 1931/32.

De malaise in den landbouw wordt nergens duidelijker door gedemonstreerd, dan door de indexcijfers voor landbouwproducten, die telkens om de drie maanden door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden gepubliceerd en door de overzichten, die jaarlijks worden gegeven door de verschillende boekhoudbureaux der Landbouworganisaties over de uitkomsten van de bedrijven, waarvan de administratie wordt gevoerd. In beide gevallen wordt door getallen tot uitdrukking gebracht, wat door velen aan den lijve wordt ondervonden en in woorden en betoogen naar voren

komt, maar door een groote groep van staatsburgers niet wordt geweten of wordt voorbij gezien.

In het Gron. Landbouwblad van 15 October 1932 zijn de bedrijfsuitkomsten gepubliceerd van een 498-tal bedrijven in het Noorden en het Oosten van de prov. Groningen over het boekjaar 1931/32. De uitkomsten van alle bedrijven zijn omgerekend naar het type, dat wordt geëxploiteerd door een eigenaar, die geen rente zou berekenen voor het in den grond gestoken kapitaal, noch voor het bedrag, waarvoor hij zijn bedrijfsinventaris op de balans heeft staan en niets in rekening zou brengen voor het werk, dat hij heeft met de leiding van het bedrijf, behalve het genot van vrije woning. Hoewel er onder de 498 bedrijven slechts weinige voorkomen, die geheel „vrij en eigen” zijn, is dit type voor het verkrijgen van een goed overzicht het meest geschikt.

Het overzicht toont aan, dat de 498 bedrijven een totaal oppervlakte besloegen van 21.989 H.A. land, waarvan 18.067 H.A. bouwland en 3.922 H.A. groenland. Alle bedrijven kunnen tot de normale gerekend worden. De uitkomsten van die, waarvan wel de boekhouding werd gevoerd, maar die in een bepaald overzicht een zekere abnormaliteit vertoonden, als b.v. uitgebreiden verbouw van één bepaald gewas, extra slechte uitkomst door brand enz., zijn buiten het overzicht gelaten.

De bruto-opbrengst van deze bedrijven bedroeg gemiddeld per H.A. f 209,01, terwijl aan onkosten moest worden uitgegeven f 210,53, zoodat er een nadeelig saldo is ontstaan van f 1,52 per H.A., alles omgerekend voor het boven omschreven bedrijfstype. De rente van het bedrijfskapitaal, berekend naar 5 pCt., beliep f 10,93 per H.A.

Wat dit beteekent moge blijken uit een voorbeeld, waarbij wij uitgaan van een geval, zooals er zich vele voordoen, nl. een bedrijf van 40 H.A., dat geëxploiteerd wordt door een zgn. eigenaar¹⁾, die op zijn landerijen en gebouwen een 4½ pCt. hypotheek heeft van f 1.000,— per H.A. en daarnaast een „vaste huur” moet betalen van f 5,— per H.A.

Een dergelijk persoon heeft, als zijn uitkomsten gelijk zijn aan het gemiddelde, in het afgelopen boekjaar een verlies geleden van $40 \times f 1,52 = f 60,80 + f 1.800,— + f 200,— = f 2.060,80$, terwijl hij geen rente heeft ontvangen voor het kapitaal, dat hij zelf in den grond heeft gestoken, noch voor de aanschaffingskosten van zijn bedrijfsinventaris en hij voor zijn moeite alleen is beloond met het genot van vrije woning. Aannemende, dat hij de boerderij heeft gekocht of verkregen voor f 2.000,— per H.A. (wat aan den lagen kant is) dan vermeerderd, als hij ook de rente voor zijn eigen grondkapitaal en zijn bedrijfskapitaal in rekening brengt, zijn verlies nog eens met $f 1.800,— + 40 \times f 10,93$ of f 437,20 en wordt in totaal f 4.298,— of f 107,45 per H.A.

Dit voorbeeld is geenszins hypothetisch; op talrijke bedrijven zijn de omstandigheden zoo, op vele zelfs nog aanmerkelijk ongunstiger. Wie niet met het landbouwbedrijf op de hoogte is, zal misschien een dergelijk verlies niets buitengewoons vinden, daar er in handel en industrie talrijke ondernemers zijn, die zich er nog gelukkig mee zouden achten.

Wie den aard van het landbouwbedrijf kent, zal echter weten, dat de schommelingen in de uitkomsten van jaar tot jaar betrekkelijk zwak zijn. De kans, dat een volgend jaar een verlies van het vorige weer goed maakt, is zeer gering in normale tijden; thans is het geheel uitgesloten. De boer zal het verlies moeten aanvaarden en ten laste moeten brengen van zijn reservekapitaal voor zoover dit nog aanwezig is, of zich in dieper schuld moeten steken zoolang daartoe nog gelegenheid bestaat.

Het is overigens leerzaam om na te gaan, hoe de slechte tijden tot uiting komen in de verschillende

1) Onder eigenaar heeft men in dit verband te verstaan den beklemden meier.

onderdeelen, waaruit de bruto-opbrengst en de onkosten zijn samengesteld. Bij vergelijking van de uitkomsten van deze onderdeelen in 1931/'32 met die van 1926/'27, dat een normaal jaar — voor de crisis — genoemd kan worden, krijgen wij het volgende:

Bruto-opbrengst per H.A. van:	1926/'27	1931/'32
Levende have	f 36,91	f 18,45
Zuivel	44,22	38,95
Granen	102,17	59,94
Peulvruchten	24,94	13,34
Zaden	45,14	30,49
Stroo	63,22	28,78
Hooi	4,23	0,01
Aardappelen	11,59	3,88
Suikerbieten	22,24	5,31
Vlas	10,32	0,24
Diversen	16,80	9,63
Onkosten per H.A.:		
Loonen c.a.	136,19	106,91
Zaaizaad en pootgoed	12,65	7,98
Meststoffen	38,02	19,17
Veevoeder	20,56	17,39
Andere onkosten	63,57	59,07

Hierdoor wordt, omdat het gegevens van bijna dezelfde bedrijven betreft, gedemonstreerd, hoe de achteruitgang in opbrengst is geweest aan vee, granen, peulvruchten, stroo, hooi, aardappelen, suikerbieten en vlas. Zuivel, zaden en diversen vertoonden een enigszins beter beeld.

In de specificatie der onkosten komt naar voren, dat op de loonen ruim 25 pCt. is bezuinigd kunnen worden, rekening houdende met een loonsverhoging van pl.m. 10 pCt. voor een belangrijk aantal van de betreffende bedrijven in 1929.

In den uitgaafpost voor zaaizaad en pootgoed demonstreert zich, evenals in den post voor meststoffen, de lage prijs van deze artikelen.

Veevoeder is veel meer in prijs gedaald dan uit het verschil van f 20,56 en f 17,39 zou schijnen. De oorzaak van het geringe verschil is te zoeken in het meerdere gebruik van voeder, als gevolg van uitbreiding van den veestapel.

Op „andere onkosten” is weinig bezuinigd kunnen worden blijkens het geringe verschil tusschen de daarvoor uitgegeven bedragen van f 63,57 en f 59,07.

Bij het beschouwen van de uitkomsten 1931/'32 vraagt men zich onwillekeurig af, hoe de toestand op het oogenblik is.

Aan de lichtzijde staat het feit, dat in de akkerbouwbedrijven de opbrengsten aanzienlijk beter zijn dan in het vorige jaar en, tengevolge van het gunstige weer, het verrichten der werkzaamheden aanvankelijk betrekkelijk voordeelig heeft kunnen plaats vinden. Verder zal voor de suikerbieten hoogstwaarschijnlijk een betere prijs betaald kunnen worden dan in 1931; de verbouw van fijne zaden is in het algemeen behoorlijk uitgevallen; het loonpeil is met ongeveer 10 pCt. verlaagd en de meststoffen en veevoederartikelen zijn nog wat goedkooper geworden.

Ongeveer gelijk gebleven zijn de verwachtingen ten aanzien van de opbrengst van levende have, zuivel, peulvruchten, hooi, vlas en diversen en den prijs van zaaizaad en pootgoed, benevens de andere onkosten. Daarentegen is de verwachting van de geldelijke opbrengst van granen, stroo en aardappelen aanzienlijk lager dan een jaar geleden.

Voor de granen vindt dat zijn oorzaak voor een belangrijk deel in den prijs, die voor de tarwe gemaakt zal kunnen worden, als de Minister geen hooger richtprijs garandeert, dan thans het geval is. Voor stroo is het indexcijfer op basis 1924/1929 thans 28, zoodat verder commentaar hier overbodig is.

Tenslotte is de prijs van de aardappelen zoodanig, dat vrij wat perceelen de kosten van het rooien amper waard zijn.

Resumeerende kunnen we concluderen, dat de be-

drijfsuitkomsten van 1931/1932 droevig waren; dat voor 1932/1933 de vooruitzichten zoodanig zijn, dat zij weinig beter zullen uitvallen en dat van een loonende exploitatie heelemaal geen sprake is.

Het bovenstaande moge er toe bijdragen om dit feit onder de aandacht van het publiek, dat niet met den landbouw op de hoogte is, te brengen. Zowel de landbouw als dat publiek zijn daarmee gediend.

A. P. MINDERHOUD.

IJZER EN STAAL IN 1931 EN DE EERSTE HELFT VAN 1932.

II (Slot.)

Duitschland.

Alle factoren, welke den achteruitgang der bedrijvigheid in de Duitse ijzer- en staalindustrie in 1930 veroorzaakten, bleven in de afgelopen anderhalf jaar niet alleen bestaan, doch hun werking werd nog door allerlei omstandigheden verscherpt. Wij zullen volstaan met deze factoren op te sommen. Het zijn de algemeene slechte economische toestand in het buitenland, waardoor de export aanzienlijke belemmering ondervindt, de geringe koopkracht van het binnenland, waar de Duitse ijzer- en staalindustrie hoofdzakelijk haar producten afzet. Men denke hier in de eerste plaats aan den steeds dieper in de schulden geraakten landbouw en aan de stagnatie in de bouwbedrijven. Verder aan de bezuinigingen bij de openbare werken en bij de spoorwegen, die hun bestellingen tot op het uiterste hebben ingekrompen en de moeilijkheden in tal van andere ijzer- en staalverbruikende industrieën: de machinefabrieken, de scheepswerven, de electrotechnische industrie enz. Tenslotte is natuurlijk de voortdurend toegenomen groote werkloosheid oorzaak van den achteruitgang in den afzet van allerlei directe verbruikswaaren, in welke ijzer en staal wordt verwerkt. Zooals gezegd werkten deze factoren — zij het nog niet zoo sterk — ook reeds in 1930; nieuwe gebeurtenissen, die in 1931/'32 hun invloed deden gelden, zijn de financieele moeilijkheden de depreciatie van het Engelsche geld tengevolge van het verlaten van den gouden standaard in het Vereenigd Koninkrijk, de spoedig daarop volgende maatregelen van denzelfden aard in de Scandinavische landen en tenslotte de afsluiting van de Engelsche markt voor staal en ruwijzer door hooge beschermende rechten. Het spreekt vanzelf, dat de toeneming der Russische orders in de laatste jaren in verhouding tot de algemeene depressie weinig te beteekenen heeft. In 1931 werd 300.000 ton, in 1932 ruim 500.000 ton aan walsproducten door de Russen in Duitschland geplaatst. De volgende cijfers geven een idee van den achteruitgang van het binnenlandsch verbruik van walsproducten (× 1000 ton):

	1929	1930	1931
staf- en profielijzer	3.444	2.349	1.284
plaat- en bandijzer	2.328	1.714	1.097
buizen	556	366	175
spoorwegmateriaal (bovenbouw)	1.164	654	566
Totaal walsproducten	8.680	6.271	4.121

Uit dit overzicht blijkt, dat het verbruik van staf- en profielijzer sinds 1929 met 63 pCt., van plaat- en bandijzer met 53 pCt., van buizen met 70 pCt., van spoorwegmateriaal met 51 pCt. gedaald is. Deze percentages geven een indruk van de vermindering van het verbruik resp. in de bouwnijverheid en in de werkende staalindustrie en van den achteruitgang in de bestellingen resp. van openbare werken, de groote maatschappijen voor de gasdistributie en van de spoorwegen.

De Duitse uitvoer van ijzer en staal is in 1931 niet zoo sterk gedaald als wel in verband met het geringe absorptievermogen van de exportmarkt en de slechte prijzen verwacht mocht worden. De uitvoer (x 1000 t.) van ijzer en staal, bedroeg in de jaren van

1929—1931 en in de eerste helft van 1932 (1e helft 1931) achtereenvolgens: 5.813, 4.794, 4.322 en 1.329 (2.148). De uitvoer daalde in 1931 dus nog maar 10 pCt. ten opzichte van het voorafgaande jaar; in de eerste helft van 1932 is de achteruitgang echter niet minder dan 38 pCt. ten opzichte van het eerste halfjaar 1931. Vergelijkt men de uitvoercijfers met de productie (x 1000 t.) van ruwstaal in dezelfde jaren, nl. 16.246, 11.539, 8.291 en 2.933 (4.617), dan blijkt dat de Duitse uitvoer in 1931 het tot dusver ongekend groote percentage van 52 bereikte. De bestellingen der Russen in 1931 hebben het hunne ertoe bijgedragen den uitvoer op zoo'n relatief hoog punt te brengen. Tot 1931 was Nederland de grootste afnemer van de Duitse ijzer- en staalindustrie. In 1931 werd ons land door Rusland naar de tweede plaats gedrongen. De ontwikkeling van den uitvoer naar Nederland was in de jaren 1929/1931 als volgt (x 1000 t.): 978, 778, 552; die naar Rusland 126, 133, 827.

De staalprijsen zijn sinds 1930 in drie étappes verlaagd. De eerste verlaging had plaats op 1 Juni 1930. Zij werd vastgekoppeld aan een verlaging van het loonpeil in de ijzer- en staalindustrie. De tweede, op 1 Januari 1931, stond in verband met een vermindering van den kolenprijs. De derde verlaging kwam tot stand door middel van de noodwet van 8 December 1931. Zij gold met terugwerkende kracht van 1 December 1931 af, en ging evenals de eerste, gepaard met een loonsverlaging, die op 1 Januari 1932 van kracht werd. Als voorbeeld diene de daling van den prijs per metr. ton basis Oberhausen. De prijs voor stafijzer, dat in producten voor de binnenlandsche markt bestemd, verwerkt wordt, daalde van Juni 1930 tot dusver van 141 Mk. tot 104 Mk. Voor stafijzer, dat in exportproducten verwerkt wordt, is de daling veel scherper, nl. van 125 Mk. van vóór Juni 1930 tot 79 Mk. Desondanks moet de Duitse verwerkende industrie nog heel wat meer betalen voor halffabrikaten dan de buitenlandsche fabrikant, die op de wereldmarkt Belgisch, Luxemburgsch of Fransch en zelfs misschien Duitsch stafijzer tegen 42 à 43 gouden sh. fob. Antwerpen kan koopen.

Frankrijk.

Zooals in het overzicht van de productie in 1931 en het eerste halfjaar 1932 werd opgemerkt is de Fransche productie van ijzer en staal pas in 1932 zeer sterk verminderd. In 1931 bedroeg de daling van de ruw-ijzer- en staalproductie resp. ruim 18 en 17 pCt., in 1932 resp. ruim 37 en 34 pCt. In den loop van de tweede helft van 1931 is een vrij snelle daling van het verbruik in het binnenland te constateeren. Deze daling van het binnenlandsche verbruik valt ongeveer samen met een aanzienlijke vermindering van den export die voornamelijk aan de depreciatie van het Engelsche pond en den dientengevolge inkrimpenden afzet in het Britsche Koninkrijk te wijten is. De Engelsche beschermingspolitiek van den laatsten tijd, die in 1932 tenslotte tot de heffing van een invoerrecht van 33½ pCt. van de waarde op halffabrikaten, walsproducten en ruwijzer geleid heeft, is natuurlijk mede van grooten invloed geweest op den Franschen uitvoer. Deze bedroeg in de jaren 1929—'31 in duizenden tonnen achtereenvolgens 4.277, 4.067 en 3.599; in de eerste helft van 1932 naar schatting nog maar 1.200.000 ton. De uitvoer van het Saargebied is bij deze cijfers inbegrepen. Een feit van beteekenis voor de geheele Fransche ijzer- en staalindustrie is dat de producenten aan het begin van dit jaar erin geslaagd zijn tot overeenstemming te geraken ten eerste omtrent de contingentteering van de productie van halffabrikaten en stalen eindproducten voor de eerstvolgende drie jaren, en ten tweede omtrent verlening van den duur der bestaande, doch den laatsten tijd in verval geraakte verkoopkantoren voor halffabrikaten, stafijzer en balken met drie jaar en ten derde omtrent de stichting van verkoopkantoren voor de overige producten. De organisatie van de productie

en den binnenlandschen afzet heeft intusschen goeden voortgang gemaakt: men kan nu zeggen dat voor de voornaamste groepen van ijzeren en stalen producten thans syndicaten bestaan. De vorming van deze verkoopkantoren is niet alleen van nationaal belang, doch heeft ook internationale beteekenis; worden mettertijd de onderhandelingen tot hervorming van het Internationale Ruwstaalkartel hervat, dan kan ook de Fransche industrie als georganiseerd geheel daaraan medewerken. Alleen voor ruwijzer is geen overeenkomst tot stand gekomen. Zooals men weet werd de organisatie, die de gieterij-ijzerproducenten van Frankrijk omvatte, het O.S.P.M., tegen het einde van 1930 opgeheven met als gevolg een scherpe daling van den prijs van Lux 3. In November 1930 ging de noteering van 490 tot 390 frs. naar beneden; vervolgens daalde zij geleidelijk tot het tegenwoordige niveau van 200—220 frs. basis Longwy. De vermindering van den Franschen afzet van ruwijzer op de exportmarkt blijkt uit de volgende uitvoercijfers voor het tijdvak 1929—1931 en het eerste halfjaar 1932 (1e halfjaar 1931) in metr. tonnen: 560.300, 526.100, 416.900 en 98.400 (232.500). De voorraden, die zich in den laatsten tijd gevormd hebben, zijn zeer omvangrijk. Zij bedroegen in Juni jl. naar schatting 1.3 miljoen ton. Dat is bij de tegenwoordige productie van 450.000 ton per maand een voortbrenging van bijna drie maanden.

België-Luxemburg.

Zooals reeds werd opgemerkt heeft België in de afgelopen anderhalf jaar de productie van ijzer en staal vrijwel weten te handhaven. De achteruitgang bedroeg in 1931 voor ruwijzer en ruwstaal resp. nog geen 5 en 8 pCt., in het eerste halfjaar 1932 ten opzichte van het eerste halfjaar 1931 slechts ruim 7 pCt. en 2.5 pCt. Eerst het pas bekend geworden cijfer over Juli 1932 geeft een scherpe daling te zien (zie grafiek¹⁾), welke gedeeltelijk door de staking in de mijnen veroorzaakt werd. De Luxemburgsche voortbrenging is iets scherper gedaald, de percentages van den achteruitgang zijn voor 1931 achtereenvolgens 17 en 13.5, voor de eerste helft van 1932 10.7 en 7.3. De export heeft zich in vergelijking met de overige landen op een zeer hoog peil kunnen handhaven. De uitvoer van ijzer en staal uit de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie bedroeg in het tijdvak 1929—1931 achtereenvolgens (x 1000 t.) 4.850, 4.263 en 3.875 en in de eerste helft van 1932 (1931) 1.757 (1.915). De vermindering van den export in 1931 en in het eerste halfjaar van 1932 bedroeg dus resp. 9 pCt. en bijna 10 pCt., terwijl de achteruitgang der ruwstaalproductie voor het totaal der beide landen in dezelfde tijdvakken 9 pCt. en 4.5 pCt. bedroeg. Het is bijzonder interessant om na te gaan of de heffing van invoerrechten in Engeland, een zeer belangrijke markt voor de Belgisch-Luxemburgsche halffabrikaten en sommige eindproducten, van invloed op den export is geweest. Bij beschouwing van den uitvoer uit België en Luxemburg in de eerste helft van 1932 blijkt, dat de totale uitvoer van ijzer en staal naar Engeland van 456.000 ton in de eerste helft van 1931 tot 503.000 ton gestegen is. De stijging van den uitvoer naar dit land had niet alleen plaats in Februari en April, de maanden aan de verhooging van de tarieven voorafgaande. In Mei was de uitvoer van halffabrikaten met 34.000 ton 14.000 ton hooger dan in Mei 1931, in Juni met 45.000 18.000 ton hooger dan in de overeenkomstige maand van het vorige jaar. Hier blijkt dus wel, dat de Belgische en Luxemburgsche producenten hun uiterste krachten inspannen om de Engelsche markt te behouden. Tot dusver niet zonder succes. Alleen de uitvoer van ruwijzer naar Engeland is vrijwel opgehouden: deze ging in hetzelfde tijdvak van 19.000 ton tot 1.600 ton achteruit.

Het spreekt vanzelf, dat de Belgische en Luxem-

¹⁾ Deze grafiek is opgenomen in het nummer van 19 Oct. jl.

burgsche producenten bij hun pogingen om zich op de exportmarkt te handhaven aanzienlijke concessies op den prijs moeten toestaan. Zooals men in het algemeene overzicht heeft kunnen zien is de daling b.v. van den prijs van stafijzer in het crisistijdvak enorm geweest.

Niet onvermeld mag tenslotte blijven, dat de loonen in de Belgische ijzer- en staalindustrie in het crisistijdvak in totaal 18.75 pCt. werden verlaagd.

Engeland.

Reeds lang voor den oorlog moest Engeland zijn plaats als eerste ijzer- en staalproducerend land aan de Vereenigde Staten en Duitschland afstaan. Na den oorlog is haar ruwijzer en ruwstaalproductie echter ook door die van Frankrijk in belangrijke mate overvleugeld. Niet alleen uit de productiecijfers is op te maken, hoe de Engelsche zware industrie op den achtergrond werd gedrongen. In de laatste jaren nam het binnenlandsch verbruik van ingevoerd materiaal, vooral uit België, Luxemburg en Frankrijk afkomstig gestadig toe. De invoer van ijzer en staal overtrof tenslotte den uitvoer van Engelsch materiaal. Een en ander moge uit de volgende cijfers (x 1000 Eng. tons) blijken.

	Invoer	Uitvoer
1929	2.822	4.380
1930	2.912	3.160
1931	2.852	1.981
1931 1e helft	1.277	999
1932 „ „	968	952

In 1930 zijn in- en uitvoer vrijwel even hoog. In 1931 stijgt de invoer belangrijk boven het peil van den uitvoer. In de eerste helft van 1932 balanceeren beide posten elkander wederom. Wij zien tegelijkertijd dat dit resultaat verkregen is enerzijds door een sterke vermindering van den invoer en anderzijds doordat men het niveau van den reeds in 1930-'31 enorm gedaalden export in het laatste halfjaar vrijwel heeft kunnen handhaven. Reeds bij de bespreking van den handel van Frankrijk, België-Luxemburg en Duitschland is gewezen op de maatregelen, die Engeland genomen heeft om een wijziging in zijn handelsbalans te brengen. In de eerste plaats moet genoemd worden, de loslating van den gouden standaard, waardoor het pond sterling met 20—30 pCt. deprecieerde. De voorsprong, dien de Engelsche staalproducent daardoor op de producenten van verschillende andere landen kreeg, heeft ertoe geleid, dat de Engelsche export in het afgelopen halfjaar, in tegenstelling met wat elders te zien was, zich vrijwel heeft weten te handhaven. Ten tweede heeft men aan de stijging van den import paal en perk gesteld door de heffing van een invoerrecht. 1 Maart 1932 werd een invoerrecht ingesteld van 10 pCt. ad valorem, op 26 April werd dit recht tot 33½ pCt. verhoogd. Het spreekt vanzelf, dat de invoer aan den vooravond van de heffing dezer rechten sterk toenam. Men heeft echter bij de beschouwing van den Belgischen export gezien, dat deze wat Engeland betreft, ook in de maanden Mei en Juni zeer hoog was. De vermindering van den totalen Engelschen import komt dan ook geheel voor rekening der overige uitvoerlanden.

De conferentie te Ottawa had o.a. ten doel voor de Britsche ijzer- en staalindustrie een grooteren afzet in de Dominions, in het bijzonder in Canada, te verkrijgen. De resultaten van de besprekingen dienaangaande zijn niet bekend geworden, doch het is wel zeker, dat men aan Engeland een grootere preferentie dan het tot dusver genoot, zal verleen. Tot dusver waren de Vereenigde Staten het belangrijkste invoerland van Canada. Door uitbreiding van de preferentie voor Engeland in Canada worden dus in de eerste plaats de Vereenigde Staten getroffen.

De uitvoer van Engeland naar de Dominions is sterk afgenomen. Zij bedroeg in 1929 nog 189.000 ton per maand, in 1931 69.000 ton, in het eerste half-

jaar. 1932 64.000 ton. De cijfers voor den uitvoer naar de landen buiten de Dominions zijn voor deze jaren 176.000, 63.000 en 70.000 ton per maand. De uitvoer naar Canada verminderde van 13.000 ton in 1929 tot 9.000 en 6.000 ton per maand in 1931 en 1932.

De invoer van ruwijzer is zeer sterk naar beneden gegaan in het afgelopen halfjaar. In 1929 bedroeg hij 147.700 ton, steeg in de twee volgende jaren tot resp. 312.100 en 290.300 ton en bedroeg in de eerste helft van 1932 (1931): 91.200 ton (140.600 ton). De invoer van gieterij-ijzer steeg van 47.600 ton in 1929 tot 118.900 ton in 1930 en 109.700 ton in 1931. In het eerste halfjaar 1932 (1931) bedroeg hij 19.100 ton (59.100 ton). Het is thans voor den Continentalen producent van ruwijzer bijna onmogelijk zijn product, dat aan een invoerrecht van 33½ pCt. onderhevig is, in te voeren. De afzet van Engelsch ruwijzer op de „home-market” gaat echter ondanks deze bescherming geregeld achteruit, het aantal hoogovens in werking is den laatsten tijd sterk afgenomen. De Cleveland producenten hebben gedurende de crisis de productie tot een zeer geringen omvang moeten beperken. De prijs van Cleveland gieterij-ijzer No. 3 hebben zij gedurende anderhalf jaar op 58/6 gehandhaafd. Dienengevolge hebben de producenten op de exportmarkt hun afzet gaandeweg verloren zien gaan; zelfs de verbruikers aan de Tees wenden zich de laatste maanden tot producenten van elders (Midlands). Alleen voor Schotland, waar men thans — nu het Continent is uitgeschakeld — met de concurrentie van de Midlands en van het vrij van rechten ingevoerde Britsch-Indische ruwijzer te kampen heeft, wordt door den Cleveland-producent een aanzienlijke reductie toegestaan.

Beziet men de ontwikkeling van productie en handel van ijzer en staal in den laatsten tijd, dan kan men niet zeggen, dat de handelspolitieke maatregelen veel vrucht hebben afgeworpen. Terwijl men de ijzer- en staalproducerende industrie trachtte te helpen, zijn de verbruikende industrie, de scheepswerven, machinefabrieken, de blikindustrie, de gieterijen enz. omvattende, nog dieper in de malaise geraakt. De verbruikers van ijzer en staal zijn nu gedwongen hogere prijzen te betalen, waardoor hun positie op de exportmarkt moeilijk gemaakt wordt. De ijzer- en staalindustrie ondervindt dus in zeker opzicht den weerslag van de maatregelen, die voor een deel ten behoeve van haar zelf getroffen werden.

Vereenigde Staten.

In den aanvang van dit overzicht is er op gewezen, in welke mate het aandeel van de ijzer- en staalproductie der Vereenigde Staten in de wereldproductie gedaald is en hoe in den loop van 1931 en de eerste helft van 1932, de productie beneden het niveau van West-Europa is gezakt. De achteruitgang van de ijzer- en staalconsumptie werd voor een groot gedeelte veroorzaakt door de vermindering van de activiteit in de drie voornaamste verbruikende branches: de auto-nijverheid, de spoorwegen en de bouwnijverheid. Het ijzer- en staalverbruik was in percenten van de staalproductie in 1929 voor de drie genoemde takken van bedrijf in 1929: 18.—, 17.— en 16.5; in 1930: 10.7, 10.4 en 13.1; in 1931: 7.—, 6.9 en 8.1. De daling van de autoproduktie wordt geïllustreerd door de volgende productiecijfers. In 1929 werden in totaal 5.341.000 wagens vervaardigd, in 1930 3.346.000 stuks, in 1931 2.384.000 stuks en in de eerste helft van 1932 slechts 912.000 stuks.

Evenals aan het begin van 1930 leken in den aanvang van 1931 de vooruitzichten nogal gunstig. De vraag steeg en de productie nam dientengevolge toe. De opleving hield het geheele eerste kwartaal aan: de productie steeg van 38 pCt. der ruwstaalcapaciteit in December tot 54 pCt. in Maart. Daarop daalde dit percentage, behoudens een enkele onderbreking gedurende het geheele jaar 1931 en het eerste

halfjaar 1932 en bedraagt de laatste maanden niet meer dan 13—18 pCt.

In en na den oorlog is de Amerikaansche ruwstaal-capaciteit sterk toegenomen. Tot 1927 waren het de kleine producenten, die een onderlinge uitbreidings-wedstrijd aanboden, in 1927 begon de United States Steel Corporation mede te doen. Het spreekt van zelf, dat bij den aanvang van de crisis, waarvan trouwens niemand den langen duur en de intensiteit voorzag, de bouw van nieuwe productie-eenheden niet maar plotseling stopgezet kon worden. Wel mag het verwondering wekken, dat in het jaar 1931, waarin de productie nog slechts 42 pCt. van die van 1929 bedroeg, de capaciteit met 1.400.000 gr. ton steeg. Volgens de opgave van het American Iron & Steel Institute bedroeg het voortbrengingsvermogen van ruwstaal in de Ver. Staten einde 1929: 63.068.000 ton, einde 1930: 66.897.000 ton en einde 1931: 68.299.000 ton.

Dikwijls is de vrees geuit, dat de Amerikaansche ijzer- en staalexport in crisistijden wel eens zulke afmetingen zou kunnen aannemen, dat zij een groot gevaar voor de Europeesche exporteurs zou gaan opleveren. Deze vrees is in de laatste jaren door geen enkel feit gerechtvaardigd, zooals wel uit de volgende cijfers voor den uitvoer ($\times$ 1000 gr. t.) blijkt: 1929: 3.032, 1930: 1.985; 1931: 965, eerste helft 1932(1931) 322 (565).

De prijzen voor ijzer en staal zijn in de afgelopen anderhalf jaar gedaald, doch niet in die mate als in de Europeesche landen en zeker niet zoo erg als op de Europeesche exportmarkt. De zoogenaamde „composite price”, die regelmatig gepubliceerd wordt door het vakblad „The Iron Age” voor een aantal van de voornaamste producten, die tezamen 80 pCt. van de voortbrenging uitmaken, was gemiddeld:

voor 1929	2.297	dollarcent per lb.,
„ 1930	2.111	„ „ „
„ 1931	2.016	„ „ „

en voor de eerste helft van 1932 gemiddeld 1.919 d.c.

Den laatsten tijd wordt vaak gesproken over den import van buitenlandsch en wel vnl. Belgisch en Fransch staal tegen zeer lage prijzen. Er wordt thans een onderzoek ingesteld om na te gaan of hier van dumping sprake is. Wat de grootte van den invoer van half en geheel afgewerkte walsproducten aangaat, deze is al zeer gering. In de eerste helft van 1932 is zij zelfs niet onbelangrijk verminderd zooals uit de volgende cijfers blijkt. De invoer van genoemd materiaal was in 1929 376.300 gr. ton, in 1930 302.400 ton, in 1931 252.200 ton, in de eerste helft van 1932 (1931) 124.700 (148.500) ton.

De „composite price” voor Amerikaansch ruwijzer daalde in het tijdvak 1929—1931 en eerste helft 1931 van \$ 18.43 (1929) tot \$ 15.51 (1931). Thans bedraagt hij nog slechts \$ 13.64.

De invoer van ruwijzer is, hoewel in het afgelopen halfjaar toegenomen, gering ten opzichte van de binnenlandsche productie.

De invoer van ruwijzer in de Vereenigde Staten, gespecificeerd naar de voornaamste landen van herkomst, was in de laatste jaren als volgt ($\times$ gr. tons):

	Totaal	Br.-Indië	Nederland	Engeland
1929	147.763	68.898	24.189	39.140
1930	137.122	108.261	6.243	14.239
1931	84.454	67.930	7.209	2.777
1931 1e helft	55.823	43.686	6.146	1.641
1932 „ „	75.204	21.900	35.392	16.352

Nederland.

Aan de welwillendheid van de Directie van de N.V. Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken te IJmuiden danken wij onderstaande cijfers betreffende de voortbrenging en het verbruik van ruwijzer in Nederland. De eveneens hieronder vermelde gegevens omtrent den afzet in het buitenland zijn ontleend aan de statistiek van den in-, uit- en doorvoer van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Het hoogovenbedrijf te IJmuiden heeft thans drie hoogovens, waarvan de derde in 1930 gereed kwam. Een der drie hoogovens heeft tot dusver als reserveoven dienst gedaan.

Wat in het voorafgaande overzicht gezegd is over de positie van ruw ijzer en staal op de wereldmarkt, moge een idee geven met welke moeilijkheden de ruwijzerproducenten, dus ook het Nederlandsche hoogovenbedrijf, te kampen hebben. Ondanks de moeilijke tijden echter is dit bedrijf toch in staat geweest om de productie nagenoeg te handhaven. Sinds 1924 heeft de productie zich als volgt ontwikkeld:

1914	91.100	ton
1925	109.300	„
1926	142.500	„
1927	203.700	„
1928	258.200	„
1929	253.800	„
1930	272.700	„
1931	256.700	„

Het verbruik van ruwijzer bedroeg in ons land in 1926: 67.200 ton, waarvan door het hoogovenbedrijf 30.000 of 45 pCt. werd geleverd. Voor de volgende jaren zijn deze cijfers: 1927: 71.400 ton, 39.700 ton of 56 pCt.; 1928: 89.500 ton, 53.900 ton of 60 pCt.; 1929: 89.500 ton, 59.000 ton of 66 pCt.; 1930: 75.800 ton, 43.000 ton of 57 pCt.; 1931: 48.500 ton, 32.300 ton of 67 pCt. De rest van de voortbrenging ging naar het buitenland, en wel in de volgende hoeveelheden (m. t.):

	1929	1930	1931
Totaal	179.300	209.700	222.900
waarvan naar:			
België	36.700	57.100	55.400
Frankrijk	30.500	24.400	16.900
Duitschland	14.200	29.600	13.000
Ver. Staten	22.500	6.600	13.200
Gr.-Brittannië	27.000	27.800	63.900
Zweden	8.800	23.700	21.000
Italië	8.100	6.500	6.800
Denemarken	15.800	14.200	3.900

Ter vergelijking van den export van het Nederlandsche hoogovenbedrijf met den uitvoer van de ons omringende ruwijzerproducerende landen, worden hier nog de uitvoercijfers dier landen in 1931 vermeld. Frankrijk voerde in 1931 uit 416.900 m. t., Engeland 193.345 m. t., Duitschland 178.500 m. t. en België-Luxemburg 70.100 m. t., Nederland nam in 1931 dus de tweede plaats in onder de exportlanden van ruwijzer.

T. H.

JAVASUIKER EN DE COMMISSIE VAN ADVIES NOPENS DE ECONOMISCHE SAMENWERKING TUSSCHEN NEDERLAND EN NED.-INDIË.

De onlangs door de Regeering geïnstalleerde Commissie van Advies nopens de economische samenwerking tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië, is dadelijk aan het werk getogen om te trachten den op onrustbarende wijze gedaalden afzet van Nederlandsche textielgoederen in Nederlandsch-Indië nieuw leven in te blazen. Mogen deze pogingen in het belang van een der belangrijkste Nederlandsche industrieën met succes bekroond worden.

Tegelijkertijd zij de aandacht dezer Commissie gevestigd op het belangrijkste Nederlandsch-Indische cultuur- en industrieproduct suiker, dat op het oogenblik een zware crisis doormaakt. In de pakhuisen op Java liggen enorme kwantiteiten witte suiker opgestapeld, die onverkoopbaar zijn wegens het sterk gedaalde verbruik in Britsch-Indië en China en omdat de Europeesche landen, waar vroeger eveneens afzet voor witte Javasuiker bestond, hunne grenzen door een protectionistische wetgeving gesloten hebben. Tot deze landen behoort ook het eigen moederland, sedert in Nederland een invoerrecht van f 2.40 per 100 KG. op alle suiker, polariseerende boven 98°, geheven wordt, dat nog wel spoedig met 30 pCt.

verhoogd zal worden. Daardoor wordt de invoer van witte Javasuiker vrijwel onmogelijk gemaakt.

Zoolang Java nog ruimen afzet vond in het Oosten, werd deze sluiting der Nederlandsche markt minder gevoeld, maar onder de tegenwoordige critieke omstandigheden, waar exporteurs van Javasuiker de gehele wereld tevergeefs afzoeken om nog hoeken en gaten te vinden, waar witte Javasuiker ondergebracht kan worden, is een dergelijke toestand onhoudbaar.

Laat Nederland witte Javasuiker — tenminste zoolang deze noodtoestand duurt — vrijstellen van de betaling van het invoerrecht van f 2.40 per 100 KG., dan kan ook hier te lande weer een afzet daarvoor worden gevonden, en zal de bevoordeeling van de Nederlandsche suikerindustrie ten koste van Java ophouden.

Waar de Nederlandsche bietsuiker-cultuur reeds door directe Regeeringspremies wordt gesteund, is eene vrijstelling van invoerrecht wel het minste, wat de noodlijdende Javasuiker-cultuur kan verlangen.

Ziehier een dankbaar onderwerp voor bovengenoemde commissie, waarbij vlug handelen geboden is.

De jongste benoeming van den heer E. D. van Walree tot lid dezer Commissie zal vele vrienden van Nederlandsch-Indië verheugd hebben. Verwacht mag worden, dat door deze benoeming de belangen van Indië een krachtigen verdediger zullen vinden.

A. V.

Leidt de grondstoffenvaluta tot sterke schommelingen in het prijsniveau der eindproducten, tot onbeheerschbare voorraadvorming en tot chronische overproductie van grondstoffen?

III (Slot.)

De credietpolitiek van de circulatiebank is dus ook niet automatisch in dezen zin, dat zij elke vermeerdering van de grondstoffendeckking met vergroting van de circulatie zou moeten beantwoorden. Wanneer de vermeerdering van de dekking en de daarmee gepaard gaande uitgifte van chartaal geld op zichzelf zoo groot is, dat deze gevaar oplevert dat het tempo van 1 à 2 pCt. wijziging per jaar in het prijsniveau der eindproducten zou worden overschreden, zal zij haar credietpolitiek niet richten op nog verdere vergroting van de circulatie, maar op beperking. De verhoging van het disconto, het verkoopen van wissels en fondsen zullen de centrale bank ongetwijfeld de macht verschaffen om een initiale vermeerdering van de geheele circulatie met rond 10 pCt. terug te brengen tot 1 à 2 pCt. of liever: om ook reeds een eerste vermeerdering van de circulatie boven het gewenschte accres te voorkomen.

De vermindering van de wisselportefeuille en van het fondsbezit beteekent niet anders dan dat aan de actiefzijde van de balans een omruiling heeft plaats gevonden van activa: grondstoffen hebben de plaats ingenomen, die voorheen door wissels en fondsen was bezet; op de passiefzijde, dus op de totale biljetten-circulatie, heeft deze omwisseling geen invloed uit te oefenen.

De verhoging van het disconto zal de centrale bank de gelegenheid geven de creatie en continueering van het giraal geld te beheerschen. Dit alles is geen verwachting meer, maar ook vandaag reeds realiteit: men kan zich immers beroepen op het ervaringsfeit, dat de centrale banken, in Nederland, in Frankrijk en in Zwitserland, er ook thans reeds in geslaagd zijn, ondanks de ontzaglijke vermeerdering van hun goudvoorraad in het laatste jaar, de circulatie en het prijsniveau in de betrokken landen niet te doen stijgen.

Ik hoop, dat het bovenstaande voldoende is om duidelijk te maken, dat men credietpolitiek en inwisselbaarheid dus niet moet zien als twee elkaar uitsluitende, maar integendeel als twee elkaar aanvullende maatregelen, die beide in onderling verband moeten worden gehanteerd: de inwisselbaarheid voor handhaving van het peil der grondstoffen, de credietpoli-

tiek voor handhaving van het niveau der eindproducten; beide gericht op stabilisatie.

Stabilisatie niet in dezen zin, dat beide niveau's bij voortduring exact gelijk moeten blijven, maar wel in dezen zin, dat deviaties tusschen beide niveau's slechts zeer geleidelijk mogen worden toegelaten.

De oppervlakkige toeschouwer, die onder het tegenwoordige geldstelsel de grillige bewegingen gadeslaat, die beide prijsniveau's ten opzichte van elkaar uitvoeren, kan in de meening verkeeren, dat er tusschen beide slechts een gering verband bestaat. Aan een diepergaand inzicht kan het niet verborgen blijven, dat het juist de plotselinge en groote afwijking tusschen beide prijsniveau's is, welke de verstoring van alle ruilverhoudingen teweeg brengt en daarmee het meest essentiele element vormt in de algemeene crisis.

J. GOUDRIAAN JR.

DE RIJKSMIDDELEN OVER SEPTEMBER 1932.

Viel de opbrengst der Rijksmiddelen in de maand Augustus van dit jaar betrekkelijk nogal mee, het overzicht van September geeft geheel den indruk van een daling in versneld tempo. De gewone middelen brachten f 29.932.900 op tegen f 34.690.600 in September 1931 (in September 1930 nog f 40.808.300) en vertoonden mitsdien een achteruitgang van f 4.757.700. De totale opbrengst bleef een ongeveer evengroot bedrag (f 4.917.800) bij de gemiddelde maandraming ten achter. En de daling was aan vrijwel alle middelen toe te schrijven. Een uitzondering maakten natuurlijk de invoerrechten, die een accres van f 1.448.400 vertoonden, dank zij bijzondere wettelijke maatregelen. Voorts verschaften de accijnzen op zout en wijn nog een klein surplus. Doch andere lichtpunten zijn niet aan te wijzen, en er zijn nog geen verschijnselen, die grond geven voor de hoop, dat de dalende lijn spoedig zal worden omgebogen.

Bij vergelijking van de totaal-opbrengsten over de eerste drie kwartalen van 1931 en 1932, blijkt, dat het loopende jaar f 38.215.200 minder heeft opgeleverd, terwijl de ontvangsten f 17.789.100 bleven beneden het evenredig deel der raming. Laat men, om een meer zuivere vergelijking te krijgen, grondbelasting en personeele belasting buiten beschouwing, dan bedragen de bedoelde nadeelige verschillen onderscheidenlijk f 28.162.300 en f 18.244.500. Over het eerste halfjaar bedroeg het tekort met betrekking tot de raming nog niet meer dan f 1.783.900. Het zijn vooral de maanden Juli en September, die hier een hoogst ongunstigen invloed hebben uitgeoefend.

In tegenstelling met de vorige maand gaf de grondbelasting een kleinen teruggang te zien (van f 31.500). De eerste negen maanden leverden f 3.699.200 minder op, doch dit komt op rekening van de eerste maanden van het jaar, daar in het begin van 1931 de opbrengsten van de oude dienstjaren nog geheel aan 's Rijks middelen ten goede kwamen. De raming werd tot dusver in 1932 met f 253.200 overschreden.

Een scherpe daling vertoonde de inkomstenbelasting, die van f 5.339.100 tot f 4.077.000 terugliep. Hierin is voor een deel reeds de invloed van het nieuwe belastingjaar met zijn lagere kohierbedragen te bespeuren. Vooral blijkt dit, indien men de opbrengsten van de eerste drie kwartalen van 1931 en 1932 met elkander vergelijkt. De ontvangen bedragen zijn nl. als volgt over de verschillende dienstjaren verdeeld:

	Jan. t/m. Sept. 1931	Jan. t/m. Sept. 1932
1928/1929	f 231.500	—
1929/1930	„ 1.204.300	f 149.700
1930/1931	„ 54.746.500	„ 1.331.800
1931/1932	„ 7.600.900	„ 49.625.200
1932/1933	—	„ 6.020.300
	f 63.783.200	f 57.127.000

Uit deze cijfers blijkt, dat in het loopende jaar tot

dusver *f* 6.656.200 minder is geïnd dan in het vorige jaar en dat hiervan ongeveer *f* 1.600.000 op rekening komt van het nieuwe belastingjaar (aan het eind van Augustus bedroeg het nadeelig verschil, voor wat het nieuwe belastingjaar betreft, nog niet meer dan ruim 7 ton). Voor verreweg het grootste deel zit de teruggang echter nog in de oude dienstjaren en dit betekent, dat in de volgende maanden een nog grotere inzinking is te verwachten.

Ook bij de vermogensbelasting begint het nieuwe belastingjaar de opbrengstcijfers te beïnvloeden. De teruggang over de eerste negen maanden van het jaar bedraagt *f* 1.163.700. Ook de raming werd niet gehaald (ontvangsten *f* 1.057.900 minder), doch de laatste maanden van het jaar zijn voor deze belasting niet de onvoordeeligste. De kwade dagen moeten voor de vermogensbelasting nog komen.

De dividend- en tantiëmebelasting bracht opnieuw een teleurstelling, daar de inkomsten *f* 740.100 bij die van September 1931 ten achter bleven. De eerste drie kwartalen van 1932 vertoonden een vermindering van *f* 3.004.000, doch dit cijfer is geflatteerd, daar de wetswijziging betreffende het opleggen van voorloopige aanslagen met name de opbrengst van Augustus j.l. heeft gestimuleerd. Deze meerdere ontvangst betekent uiteraard geen voordeel voor de schatkist; zij had dit geld anders pas later ontvangen. De ontvangsten der volgende maanden worden er aan den anderen kant door gedrukt. Neemt men bovendien in aanmerking, dat de dividend- en tantiëmebelasting in den regel in het midden van het jaar de ruimste baten afwerpt, dan kan van een inhalen van den achterstand geen sprake meer zijn. De raming werd tot dusver met *f* 1.485.200 overtroffen, maar vooreerst is het geraamde opbrengstcijfer voor 1932 *f* 4½ miljoen lager gesteld dan voor 1931 en voorts is er alle aanleiding te vreezen, dat deze voorsprong spoedig verloren zal gaan.

De invoerrechten gaven een hogere ontvangst van *f* 1.448.400, welke natuurlijk niet aan een stijging van den invoer is toe te schrijven, doch gevolg is van de verhooging van het tarief en van de heffing der benzinebelasting. Bovendien is reeds de invloed van het op 20 September j.l. ingediende opcentenontwerp te onderkennen. Dat onze buitenlandsche handel sterk is ingekrompen, wordt telkens weer bewezen door het statistiekrecht, dat ditmaal een daling van *f* 80.300 aanwees, een voor dit kleine middel niet onbelangrijk bedrag, terwijl het decrees over de eerste drie kwartalen reeds *f* 832.300 beloopt. Dit middel brengt nog maar ongeveer de helft op van wat een paar jaar geleden nog binnenkwam.

De meeste accijnzen liepen in opbrengst terug. Alleen de zoutaccijnzen en de wijnaccijnzen maakten hierop

een uitzondering en deze accijnzen zijn met de invoerrechten ook de eenige middelen, die van Januari t/m. September 1932 méér hebben opgeleverd dan in het vorige jaar. Treurig staat het ervoor met den geslachtaccijnzen, die door de steeds lager wordende vee-prijzen opnieuw met ruim twee ton zakte. De gedistilleerdaccijnzen daalde met een ongeveer even groot bedrag, niettegenstaande de maand September ditmaal vijf verschijndagen van den krediettermijn telde tegen vier in 1931. Duidelijk komt de doorwerking der malaise en de daaruit voortvloeiende algemeene verarming hierin tot uitdrukking. Ook de bieraccijnzen draagt hiervan het kenmerk; een daling van *f* 1.512.300 tot *f* 1.088.200 spreekt voor zichzelf, al moet worden toegegeven, dat de opbrengst van September 1931 aan den hoogen kant was. De suikeraccijnzen wees een decrees aan van *f* 1.268.500, dat niet aan een verschil in krediettermijnen is toe te schrijven; alleen kan worden opgemerkt, dat de ontvangsten van September 1931 abnormaal hoog waren. Ook de tabaksaccijnzen liep weer in opbrengst terug (met *f* 265.000) als gevolg van de verlaging der prijzen van tabaksfabrikaten en den invloed der tijdsomstandigheden.

De zegelrechten leverden maar betrekkelijk weinig minder op dan in September 1931; de beursbelasting ging met *f* 164.400 vooruit. De ontvangsten uit dit middel zijn de laatste vier maanden voortdurend niet onbelangrijk gestegen. De jongste wijziging der Zegelwet, waardoor de basis der heffing van het zegelrecht op buitenlandsche effecten een ingrijpende wijziging heeft ondergaan, heeft gunstig gewerkt. Dit blijkt ook uit de zegelrechten van buitenlandsche effecten, welke aan het Leeningfonds ten goede komen; tegenover de ontvangsten van September 1931 ad *f* 34.500 staan die over de afgelopen maand ad *f* 181.700. Ook is er in de afgelopen maanden meer bedrijvigheid ter beurze geweest. Bepaald catastrofaal is de inzinking der registratierechten, die ditmaal *f* 215.800 minder opleverden en *f* 421.400 bij de gemiddelde maandraming achterbleven.

Ook in de vermindering der successierechten weerspiegelen zich hoe langer hoe meer de funeste gevolgen der crisis voor de ontvangsten der schatkist. De daling beliep ditmaal *f* 1.108.300 en over de eerste drie kwartalen in totaal *f* 7.652.800. Door den zeer langen crediettermijn (9 maanden) loopt dit middel vrij ver achter de algemeene waardedaling aan.

De domeinen gaven in de afgelopen maand *f* 5.800 minder wegens lagere pachtprizen. De loodsgelden zakten met *f* 90.000. Gerekend over negen maanden geeft dit laatste middel reeds een minder bate van *f* 728.900; ook hierin heeft men een symptoom van den achteruitgang der volkswelvaart te zien.

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaand overzicht van de Internationale Vereeniging van de Suikerstatistiek:

	Aantal fabrieken in bedrijf		Aantal antwoorden	Hoeveelheid verwerkte bieten in metr. tonnen		Suikerproductie in metr. tonnen ruwsuikerwaarde		± in procenten ten opzichte van het voorafgaande jaar	
	1932/33	1931/32		1932/33	1931/32	1932/33	1931/32	verwerkte bieten	suikerproductie
Duitschland.....	200	216	200	6,478.520	9,414.290	1,054.460	1,594.810	— 31.2	— 33.9
Tsjecho-Slowakije	123	133	122	3,633.139	4,429.857	638.154	812.896	— 18.0	— 21.5
Oostenrijk	7	7	7	946.000	971.126	155.885	162.550	— 2.6	— 4.1
Hongarije	12	12	12	750.000	817.017	105.000	125.250	— 8.2	— 16.2
Joego-Slavië	8	8	8	525.000	608.734	72.778	86.303	— 13.8	— 15.7
Roemenië	7	6	7	430.000	330.000	62.220	47.944	+ 30.3	+ 29.8
Iersche Vrijstaat	1	1	1	157.000	34.850	25.500	5.580	+350.5	+357.0
België	36	42	36	1,700.000	1,326.000	231.692	205.064	+ 28.2	+ 13.0
Italië	51	52	51	2,200.000	2,493.000	290.000	361.400	— 11.8	— 19.8
Polen	65	67	65	2,370.000	2,736.572	421.000	493.111	— 13.4	— 14.6
Denemarken	9	9	9	1,220.000	737.500	185.000	122.046	+ 65.4	+ 51.6
Zweden	19	20	21	1,314.000	852.426	211.600	143.612	+ 54.1	+ 47.3
Finland	1	1	1	50.000	31.326	6.000	4.203	+ 59.6	+ 42.8
Turkije (Europ.)	1	1	1	107.000	103.200	18.500	16.000	+ 3.7	+ 15.6
Totaal	540	575	541	21,880.659	24,885.898	3,477.789	4,180.769	— 12.1	— 16.8

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden)

	September 1932	Sedert 1 Januari 1932	Overeenkomstige periode 1931
Directe belastingen.			
Grondbelasting	290.347	4.614.499	8.313.692
Personeele belasting ¹⁾	—	202.194	6.555.820
Inkomstenbelasting ..	4.077.022	57.126.988	63.783.179
Vermogensbelasting ..	614.585	9.442.092	10.605.800
Dividend- en tantiemebelasting	685.509	12.735.226	15.739.231
Invoerrechten	6.929.299	57.297.193	46.695.246
Statistiekrecht	186.680	1.572.744	2.405.061
Accijnzen			
Zout	212.238	1.629.241	1.592.327
Geslacht	579.678	4.914.205	6.662.767
Wijn	518.492	1.828.742	1.779.806
Gedistilleerd	2.763.183	23.987.554	27.463.957
Bier	1.088.187	8.537.766	10.369.695
Suiker	4.405.686	38.680.943	39.066.728
Tabak	2.070.243	20.641.575	22.395.050
Belasting op gouden en zilveren werken	56.148	497.151	632.839
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.560.912	12.410.036	18.242.942
Registratierechten ..	828.571	7.872.181	11.178.510
Successierechten	2.575.034	26.137.195	33.789.987
Domeinen, wegen en vaarten			
Staatsloterij	16.918	452.706	454.433
Loodsgelden	236.466	2.414.417	3.143.319
Totaal-Generaal ..	29.932.870	295.867.367	334.082.522

¹⁾ Met ingang v. h. belastingjaar 1931 wordt de personeele bel. geheven ten bate v. d. gem., zoodat de in dezen staat vermelde bedragen uitsluitend vroegere belastingjaren betreffen. ²⁾ Hieronder begrepen f 478.778 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbel.). ³⁾ Id. f 2.439.783. ⁴⁾ f 3.191.394.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

Verdedigingsbelasting ..	694.911	9.904.406	12.947.301
Opcenten:			
Grondbelasting	232.067	3.679.180	4.031.430
Personeele belasting ..	—	32.992	1.103.777
Inkomstenbelasting ..	813.337	11.275.938	12.704.031
Vermogensbelasting ..	329.599	5.189.213	5.976.930
Dividend- en tantiemebelasting	226.218	4.202.625	5.193.946
Invoerr. Zuidvruchten	81.781	590.506	—
Accijnzen op Wijn	155.565	898.704	355.961
„ „ Gedistilleerd	276.318	2.398.755	2.746.396
„ „ Suiker	432.628	1.770.008	—
Tabaksacc. op sigaretten	532.678	3.913.531	736.715
Zegelrecht van buitl. eff.	181.707	585.733	778.829
Totaal	3.956.849	44.441.591	46.575.316

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting	653.817	10.722.323	10.149.860
Rijwielbelasting	108.215	6.927.908	6.852.873
Totaal	762.032	17.650.231	17.002.733

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET „GEMEENTEFONDS”

Gemeentefondsbelasting ..	4.239.625	56.404.450	6.208.046
Opcenten Vermogensbel.	300.916	4.407.079	464.797
Totaal	4.540.541	60.811.529	6.672.843

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1931.

Dienstjaren	Grondbelasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1929/30	—	149.687	24.628
1930/31	17.626	1.331.838	217.547
1931/32	623.389	49.625.202	8.313.916
1932/33	3.973.484	6.020.261	886.001
Totalen	4.614.499	57.126.988	9.442.092

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN. GELDKOERSEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen. BANKDISCONTOS.

Ned. Disc. Wissels. 2 1/2	19 Apr. '32	Lissabon	6 1/2	4 Apr. '32
Bk. Bel. Binn. Eff. 3	19 Apr. '32	London	2 30	20 Juni '32
Vrsch. in R.C. 3	19 Apr. '32	Madrid	6 1/2	8 Juli '31
Athene	10 8 Aug. '32	N.-York F.R.B.	2 1/2	23 Juni '32
Batavia	4 1/2	Oslo	4	1 Spt. '32
Belgrado	7 1/2	Parijs	2 1/2	9 Oct. '31
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag	4 1/2	26 Spt. '32
Boekarest	7 3 Mrt. '32	Pretoria	6	13 Nov. '31
Brussel	3 1/2	Rome	5	2 Mei '32
Budapest	4 1/2	Stockholm	3 1/2	1 Spt. '32
Calcutta	4	Tokio	4.38	17 Aug. '32
Dantzig	4	Weenen	6	23 Aug. '32
Helsingfors	6 1/2	Warschau	6	20 Oct. '32
Kopenhagen	3 1/2	Zwits. Nat. Bk.	2	22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1932				1931	1930	1914
	22 Oct.	17/22 Oct.	10/15 Oct.	3/8 Oct.	19/24 Oct.	20/25 Oct.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	1/4-1/2	1/4-1/2	1/4-1/2	1/4-1/2	2 3/4-15/16	15/16-1/2	3 1/4-3/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	1/2-1	1/2-1	1/4-1	1/2-1	4-5 1/4	1-2	1 3/4-2
Berlijn Daggeld... Maandgeld	4 1/8-5 1/8	4 1/8-5 1/4	4-5 1/2	4 1/2-5 1/2	8-10	3-5	—
Waren-wissel.	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	8 1/2	5 1/8-5	2 1/8-1/2
New York Daggeld 1) Partic. disc.	1-1/4	1-1/4	1-2 1/4	2-1/4	2 1/2-7/8	2-1/4	1 3/4-2 1/2

¹⁾ Koers van 21 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York ^{*)}	Londen ^{*)}	Berlijn ^{*)}	Parijs ^{*)}	Brussel ^{*)}	Batavia ¹⁾
18 Oct. 1932	2.48 7/8	8.54 3/4	59.06 1/2	9.76	34.56	100 1/4
19 „ 1932	2.48 9/16	8.50	59.07 1/2	9.76 1/2	34.56	100 1/8
20 „ 1932	2.48 5/16	8.41 1/2	59.09	9.76 3/4	34.56	100 1/4
21 „ 1932	2.48 15/16	8.43 1/4	59.07	9.76 1/2	34.56 1/2	100 3/4
22 „ 1932	2.48 1/8	8.41 3/4	59.05	9.76 1/2	34.54 1/2	100 1/2
24 „ 1932	2.48 3/8	8.28	59.01	9.77	34.56 1/2	100 1/4
Laagste d.w. ¹⁾	2.47 9/8	8.26	58.95	9.75 1/2	34.50	99 3/4
Hoogste d.w. ¹⁾	2.48 9/8	8.57	59.12 1/2	9.77 1/2	34.60	100 3/8
17 Oct. 1932	2.48 9/16	8.56	59.07	9.76 1/2	34.56	100 3/8
10 Oct. 1932	2.48 1/4	8.57 3/4	59.02 1/2	9.75 1/2	34.53	100 1/2
Muntpariteit	2.48 7/8	12.1071	59.26 3/4	9.74 7/8	34.592	100

Data	Zwitserland ^{*)}	Weenen ^{*)}	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan ^{**)}	Madrid ^{**)}
18 Oct. 1932	48.01	—	7.37 1/2	1.48	12.72	20.37
19 „ 1932	48.01	—	7.37	1.48	12.73	20.38
20 „ 1932	48.01 1/2	—	7.37 1/2	1.48	12.72	20.37 1/2
21 „ 1932	48.—	—	7.37 1/2	1.48	12.70	20.37
22 „ 1932	48.—	—	7.37	1.47 1/2	—	—
24 „ 1932	47.98 1/2	—	7.37 1/2	1.47 1/2	12.70	20.35
Laagste d.w. ¹⁾	47.95	35.15	7.34	1.42 1/2	12.65	20.20
Hoogste d.w. ¹⁾	48.05	35.25	7.40	1.52 1/2	12.77 1/2	20.50
17 Oct. 1932	48.02	—	7.37	1.47 1/2	12.72 1/2	20.38
10 Oct. 1932	48.02 1/2	—	7.37 1/2	1.48 1/2	12.70	20.35
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm ^{*)}	Kopenhagen ^{*)}	Oslo ^{*)}	Helsingfors ¹⁾	Buenos Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
18 Oct. 1932	44.—	44.40	42.95	3.70	65	2.29
19 „ 1932	43.50	43.75	42.50	3.67	65	2.28
20 „ 1932	43.25	43.75	42.55	3.65	65	2.27 1/2
21 „ 1932	43.55	43.85	42.60	3.66	65	2.27 1/4
22 „ 1932	43.50	43.75	42.50	3.65	65	2.28 3/4
24 „ 1932	43.15	43.20	42.10	3.64	65	2.30
Laagste d.w. ¹⁾	42.75	42.75	41.75	3.60	—	2.26
Hoogste d.w. ¹⁾	44.15	44.50	43.15	3.75	65	2.32
17 Oct. 1932	44.05	44.40	43.—	3.70	65	2.31 1/2
10 Oct. 1932	44.15	44.55	43.20	3.70	65	2.25 1/2
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.4878

^{*)} Noteering te Amsterdam. ^{**)} Not. te Rotterdam. ¹⁾ Part. opgave. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Paris (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
18 Oct. 1932	3,40 ⁹ / ₁₆	3,92 ³ / ₈	23,76 ¹ / ₂	40,19
19 " 1932	3,39 ³ / ₁₆	3,92 ¹⁵ / ₁₆	23,78	40,23
20 " 1932	3,40	3,93 ³ / ₁₆	23,79	40,25
21 " 1932	3,39 ³ / ₈	3,93 ³ / ₈	23,79 ¹ / ₂	40,28
22 " 1932	3,39 ³ / ₈	3,93 ⁷ / ₈	23,79 ¹ / ₂	40,30 ¹ / ₂
24 " 1932	3,32 ¹ / ₈	3,93 ¹ / ₂	23,78	40,27
26 Oct. 1931	3,91	3,93 ¹³ / ₁₆	23,37	40,47
Muntpariteit	4,86	3,90 ³ / ₈	23,81 ¹ / ₂	40 ³ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	8 Oct. 1932	15 Oct. 1932	17/22 Oct. '32 Laagste	22 Oct. 1932 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ³ / ₈	97 ¹ / ₂	97 ³ / ₈	97 ¹ / ₂
Athene	Dr. p. £	580	580	555	590
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 ⁷ / ₈	1/10 ¹ / ₂	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ³ / ₈
Budapest ...	Pen. p. £	20	20	19	21
Buenos Aires	d. p. \$	40 ¹ / ₂	40 ³ / ₈	40 ³ / ₈	41 ¹ / ₂
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 ⁵ / ₃₂	1/6 ¹¹ / ₃₂	1/6 ⁵ / ₃₂	1/6 ¹¹ / ₃₂
Constantin ..	Piast. p. £	720	720	700	715
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/4 ⁶ / ₃₂	1/4 ¹ / ₈	1/3 ⁷ / ₈	1/4 ³ / ₈
Kobe	Sh. p. yen	1/4 ¹ / ₂	1/4 ⁷ / ₁₆	1/4 ¹ / ₂	1/4 ³ / ₈
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 ¹ / ₂	110
Mexico	\$ per £	11.	10.85	10.50	11.20
Montevideo ..	d. per £	30	30	28	32
Montreal ...	\$ per £	3.80 ¹ / ₂	3.74 ³ / ₈	3.66	3.73
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	5 ¹ / ₂	5 ⁷ / ₃₂	5	5 ¹ / ₂
Shanghai ...	Sh. p. tael	1/9 ⁹ / ₃₂	1/9 ⁹ / ₃₂	1/8 ⁷ / ₈	1/9 ¹³ / ₁₆
Singapore ..	id. p. \$	2/3 ⁷ / ₈	2/3 ⁷ / ₈	2/3 ³ / ₄	4
Valparaiso 1)	\$ per £	58	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	30 ¹ / ₂	30 ³ / ₄	30	31

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Londen ¹⁾ , N.York ²⁾	Londen
18 Oct. 1932.. 17 ³ / ₈	120/-
19 " 1932.. 17 ¹ / ₈	122/2
20 " 1932.. 17 ⁷ / ₈	121/10 ¹ / ₂
21 " 1932.. 17 ³ / ₈	121/7
22 " 1932.. 17 ¹¹ / ₁₆	121/11 ¹ / ₂
24 " 1932.. 18	122/11 ¹ / ₂
26 Oct. 1931.. 17 ¹ / ₂	105/3
27 Juli 1914.. 24 ¹⁵ / ₁₆	84/10 ¹ / ₂

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	15 Oct. 1932	23 Oct. 1932
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 41.494.104,26	f 70.463.079,85
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 557.549,01	" 1.026.579,31
Voorschotten op ult. September '32 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op. op de Rijksink. bel.	" 3.735.665,06	" 3.735.665,06
Voorschotten op ult. September '32 aan de gem. verst. op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel. and. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsb. alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	" —	" —
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 222.467.470,53	" 197.535.617,47
Id. aan Suriname.....	" 13.309.334,81	" 13.125.545,82
Id. aan Curaçao.....	" 7.833.448,55	" 7.577.948,29
Kasvord. weg. credietverst. a.h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 108.691.177,23	" 108.483.860,30
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	" 27.398.709,36	" 24.934.548,85
Id. op andere Staatsbedrijven ¹⁾	" 15.536.692,14	" 15.320.797,17
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)....	" 51.138.846,90	" 50.619.846,90
Verplichtingen.		
Voorschot door de Ned. Bank ing. art. 16 van haar octrooi verstrekt	" —	" —
Schuld a/d Bank v. Ned. Gemeenten ..	" —	" —
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 315.882.000,—	f 315.882.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 171.240.000,—	" 171.240.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.699.290,—	" 1.689.989,50
Schuld op ultimo September '32 aan de gemeenten enz.	" 3.163.158,82	" 3.163.158,82
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 11.902.544,31	" 11.935.713,13
Id. aan het Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	" 76.167.323,10	" 72.375.165,14
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	" 267.856,22	" 335.296,21
Id. aan diverse instellingen 1)	" 2.774.720,11	" 2.677.947,16

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	8 Oct. 1932	15 Oct. 1932
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	f 61.095.000,—
waaronder Muntbiljetten.....	—	" 87.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 233.646.000,—	" 231.798.000,—
Schatkistpromessen	" 10.925.000,—	" 9.425.000,—
Schatkistbiljetten	" 4.225.000,—	" 4.225.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 2.491.000,—	" 2.043.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 658.000,—	" 493.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	" 956.000,—	" 1.139.000,—
Voorschot van de Javasche Bank....	" 5.905.000,—	" 4.174.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 24 October 1932.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 33.104.596,07 Bijbnk. " 248.348,38 Ag.sch. " 6.246.574,73	f 39.599.519,18
Papier o. h. Buitenl. in disconto	" 71.335.835,—	" —
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	" —	" 71.335.835,—
Beleeningen	Hfdbk. f 23.998.203,88 incl. vrsch. Bijbnk. " 4.987.678,51 in rek.-crt. Ag.sch. " 46.635.141,71 op onderp. f 75.621.023,90	" —
Op Effecten	f 74.482.913,96	" —
Op Goederen en Spec.	" 1.138.109,94	" 75.621.023,90
Voorschotten a. h. Rijk	" —	" —
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud	f 160.695.365,—
	Muntmat., Goud	" 934.181.360,67
	f 1.034.876.725,67	" —
	Munt, Zilver, enz.	" 19.372.134,36
	Muntmat., Zilver.	" —
	" 1.054.248.860,03 ¹⁾	" —
Belegging 1/6 kapitaal, reserves en pensioenfonds	" 20.133.122,46	" —
Gebouwen en Meub. der Bank.....	" 5.000.000,—	" —
Diverse rekeningen	" 14.682.742,04	" —
Staat d. Nederl. (Wetv. 27/5/32, S.No. 221)	" 19.331.195,17	" —
	f 1.299.952.297,78	" —
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	" —
Reservefonds	" 3.000.000,—	" —
Bijzondere reserve	" 5.000.000,—	" —
Pensioenfonds	" 8.179.836,94	" —
Bankbiljetten in omloop.....	" 965.223.040,—	" —
Bankassignatiën in omloop	" 116.893,25	" —
Rek.-Cour. { Het Rijk f 70.117.271,38 saldo's: { Anderen " 225.716.506,73	" 295.833.778,11	" —
Diverse rekeningen	" 2.598.749,48	" —
	f 1.299.952.297,78	" —
Beschikbaar metaalsaldo	f 549.260.320,72	" —
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	" 1.373.150.800,—	" —

1) Waarvan in het buitenland f 5.520.302,58.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
24 Oct. '32	100695	934.181	965.223	295.951	549.260	83
17 " '32	100695	934.202	976.887	284.093	548.676	83
10 " '32	100695	934.142	990.835	270.145	547.812	83
3 " '32	100693	934.014	1014.286	254.778	543.947	83
26 Sept. '32	100688	934.014	973.639	294.561	544.888	83
19 " '32	100688	934.014	978.477	286.054	546.329	83
26 Oct. '31	94.692	741.178	1037.043	219.885	362.525	68
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
24 Oct. 1932	39.600	—	75.621	71.336	14.683
17 " 1932	40.318	—	75.503	71.336	14.478
10 " 1932	41.871	—	74.982	71.336	14.285
3 " 1932	41.360	—	80.942	71.336	17.581
26 Sept. 1932	40.497	—	78.673	71.336	14.456
19 " 1932	41.215	—	78.859	71.336	14.445
26 Oct. 1931	145.089	—	118.461	99.840	44.040
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaat van 4 Jan. 1929 op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Onder de activa.

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
24 Sept. 1932..	892	1.035	673	832	2.328
17 " 1932..	892	1.081	509	837	2.338
10 " 1932..	891	1.166	488	848	2.390
3 " 1932..	886	1.284	453	848	2.341
26 Sept. 1931..	875	1.281	516	850	579
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluip. der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
22 Oct. 1932	150.250		214.790	31.830	51.602
15 „ 1932	149.750		219.260	29.810	50.122
8 „ 1932	148.570		222.030	28.190	48.482
24 Sept. 1932	103.632	45.167	216.228	32.661	49.245
17 „ 1932	103.633	44.967	218.932	31.295	48.509
10 „ 1932	103.630	45.783	222.264	31.765	47.802
3 „ 1932	103.629	45.553	218.088	33.238	48.651
24 Oct. 1931	132.441	43.405	238.216	28.652	69.099
25 Oct. 1930	138.781	32.956	256.697	41.166	52.591
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
2 - Oct. 1932	19.030	59.670		30.990	61
15 „ 1932	19.310	64.980		28.350	60
8 „ 1932	19.200	66.060		29.680	59
24 Sept. 1932	17.750	9.413	39.440	30.154	60
17 „ 1932	17.730	9.540	39.821	29.584	62
10 „ 1932	17.472	9.626	41.320	28.809	59
3 „ 1932	17.457	9.089	39.111	29.007	59
24 Oct. 1931	6.046	9.072	42.246	27.978	66
25 Oct. 1930	31.082	9.302	46.112	44.937	58
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in Banking circulatie	Bankbilj. in Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
19 Oct. 1932	140.416	359.218	55.204	11.606	20.048
12 „ 1932	140.396	361.414	53.008	11.644	17.725
5 „ 1932	140.401	362.521	51.900	11.676	17.387
28 Sept. 1932	140.397	359.784	54.637	12.069	18.072
21 „ 1932	140.376	359.266	55.186	12.008	18.527
14 „ 1932	140.222	362.285	52.007	12.052	18.301
21 Oct. 1931	137.035	355.231	55.443	10.422	29.047
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits			Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts			
19 Oct. '32	66.238	30.751	71.934	33.741	56.198	41 ³ / ₃₂	
12 „ '32	68.108	15.032	83.534	35.236	53.982	40 ⁵ / ₁₀	
5 Sept. '32	67.708	11.689	85.690	34.633	52.850	40	
28 „ '32	69.918	23.418	80.626	33.397	55.613	40 ¹³ / ₃₂	
21 „ '32	70.998	23.915	82.586	32.904	56.110	40 ⁷ / ₃₂	
14 „ '32	70.863	12.933	89.827	33.157	53.037	38 ²⁶ / ₃₂	
21 Oct. '31	53.801	19.094	60.515	52.777	56.804	42 ²⁹ / ₃₂	
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52	

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
14 Oct. '32	82.651	1.250	2.910	5.017	2.082	2.754	3.200
7 „ '32	82.644	1.245	2.900	4.891	2.083	2.780	3.200
30 Sept. '32	82.681	1.245	2.895	4.686	2.082	2.783	3.200
23 „ '32	82.622	1.244	2.912	5.704	2.081	2.752	3.200
16 Oct. '31	62.155	927	17.079	19.826	12.434	2.812	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diversen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
14 Oct. '32	6.621	2.109	81.101	324	2.643	22.654
7 „ '32	6.621	2.224	81.778	406	2.489	21.999
30 Sept. '32	6.621	2.992	82.459	265	2.745	21.876
23 „ '32	6.621	2.205	80.200	724	2.944	23.613
16 Oct. '31	5.065	2.256	81.937	1.088	6.786	23.044
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

25 October 1932.

Gedurende de afgelopen week heeft de stemming aan de tarwe-markt geleden onder de daling van den sterlingkoers, omdat slechts Engeland tegenwoordig geregeld als koper van belangrijke hoeveelheden tarwe optreedt. Verder bleven de oogstvooruitzichten op het Zuidelijk halfrond gunstig. De Australische regering schat de opbrengst op 25.3 miljoen quarters en bevestigt daarmee dus de hooge particuliere ramingen van de vorige week, terwijl de vorige oogst 23 miljoen quarters heeft bedragen. Regenval heeft in Argentinië deze week de ontwikkeling van tarwe, haver en lijnzaad bevorderd en het gevaar van schade door sprinkbanen doen afnemen. Herhaaldelijk was de termijmarkt in Argentinië voor nieuwe tarwe flauw en kooplust voor nieuwe Argentijnsche en Australische tarwe bestaat in Europa zoo goed als niet, ondanks de lage prijzen. De week eindigde in Argentinië in flauwe stemming en op 24 October sloot tarwe daar aan de termijmarkten voor den ouden oogst 20, voor nieuwe tarwe 10 centavos per 100 KG. lager dan een week tevoren. Oude Australische tarwe, waarvan het aanbod zeer beperkt is, werd in Engeland weder gaarne gekocht, vooral toen weder twee ladingen plaatsing vonden in China. De zaken in Canadeesche tarwe werden naar Engeland geregeld voortgezet, al was dan ook de omvang wat kleiner dan tevoren. Op het vasteland was echter nu en dan de vraag voor deze tarwe iets beter, zoodat voor spoedige posities de prijs iets kon verbeteren, evenals de October-termijn te Winnipeg, die op 24 October 1½ dollarcent per 60 lbs. hooger sloot dan op den 17den. De latere termijnen bleven vrijwel onveranderd. Ook te Chicago bleven de prijsfluctuaties aan de tarwemarkt binnen beperkte grenzen. Regen in het wintertarwebied der Ver. Staten deed de klachten over droogte, die den nieuwen uitzaai belemmerde, afnemen. De regen schijnt echter niet overal voldoende te zijn geweest. Men blijft in de Ver. Staten klagen over den geringen uitvoer van tarwe, waardoor de markt daar in gedrukte stemming bleef verkeerend. De markt sloot op 24 October 5½ cent lager dan een week tevoren. De groote omvang der tarwe-oogsten in de belangrijkste invoerlanden van het Europeesche vasteland blijft daar den kooplust voor buitenlandsche tarwe ten zeerste beperken. In het bijzonder in Frankrijk baren de groote oogst en de daardoor veroorzaakte lage binnenlandsche tarweprijzen de regering nog steeds veel zorgen.

In roggé blijft de omzet zeer klein. Uit Noord-Amerika werd een kleine hoeveelheid verladen naar Scandinavië. Duitsland en Polen hebben hun prijzen wat verlaagd, hetgeen tot een enkele zaak naar Nederland heeft geleid.

De maïs-markt verkeerde ook deze week weder in een lustelooze houding en voor Donau- en Noord-Amerikaansche maïs hebben de prijzen weder eenige verlaging ondergaan. Platamaïs blijft geregeld koopers vinden, vooral nu in dezen tijd de aanvoeren in de Europeesche havens niet groot zijn en in de afgelopen week de verschepingen uit de Donauhavens nog klein bleven. Nu en dan vonden verkoopen van spoedige Platamaïs tot lage prijzen plaats, vooral in Engeland als gevolg zoowel van teleurstellende vraag als van de daling in den sterlingkoers, al was de vraag toch groot genoeg om nu en dan een flinken omzet te veroorzaken. Het algemeene prijspeil is echter weinig veranderd. Slechts kwam Platamaïs op aflading geleidelijk goedkooper te koop, in verband met het sterke aanbod op November- en December-aflading uit Noord-Amerika en de Donauhavens. Beide soorten ontmoeten weinig belangstelling. In Noord-Amerikaansche maïs vinden beperkte zaken plaats naar Nederland, doch Engeland toont daarvoor zeer weinig kooplust. Ook Donau maïs wordt weliswaar geregeld verhandeld, vooral naar Nederland en Engeland en Deene-markten, doch de zaken waren niet groot genoeg om prijsdaling te voorkomen. Voor de Donaulanden is het van beteekenis, dat Italië wegens zijn grooten maïsoogst tegenwoordig slechts weinig maïs koopt, terwijl juist nu de aanvoer van nieuwe maïs in de Donauhavens spoedig aanzienlijk zal zijn. De verschepingen van Argentinië waren deze week aanmerkelijk grooter dan in de vorige, terwijl de voorraden in de Argentijnsche havens nauwelijks verminderden. Te Chicago is maïs in den loop der week ½ a ¼ dollarcent per 56 lbs. in prijs gedaald. Zeer flauw was maïs op 24 October in Argentinië. De prijzen kwamen 10 a 15 centavos per 100 KG. lager dan op den 17den.

KOFFIE.

De stemming is nog altijd kalm en de kooplust is alhier nog niet groot. Toch blijkt uit de statistiek van de haven

AANVOEREN in tons van 100 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	16/22 October 1932	Sedert 1 Jan. 1932	Overeenk. tijdvak 1931	16/22 October 1932	Sedert 1 Jan. 1932	Overeenk. tijdvak 1931	1932	1931
Tarwe	50.204	1.177.545	1.298.683	—	7.800	29.861	1.185.345	1.328.644
Rogge	2.177	413.016	324.555	205	2.198	1.157	415.214	325.712
Boekweit	708	20.258	21.862	140	244	247	20.502	22.109
Mais	29.425	1.090.437	1.050.037	1.525	277.234	223.573	1.367.671	1.273.610
Gerst	31.581	403.683	509.825	—	25.381	43.369	429.064	553.194
Haver	8.221	157.931	219.821	—	3.241	2.826	161.172	222.647
Lijnzaad	3.672	237.592	162.331	4.919	318.801	377.066	556.393	539.397
Lijnkoek	—	77.168	95.510	—	50	204	77.218	95.714
Tarwemeel	365	20.693	70.861	86	10.882	21.676	31.575	92.537
Andere meelsoorten	434	36.838	33.186	242	10.896	10.495	47.734	43.681

van Santos, dat in de week van 15 tot 22 October naar Amerika verscheept zijn 146.000 balen en naar Europa 110.000 balen, tezamen 256.000 balen tegen 82.000 balen in de week daarvóór, terwijl de verkopen (waarvan zoo goed als zeker nog niets of anders hoogstens een klein gedeelte nu reeds tot verscheping kan zijn gekomen) in die week bedragen hebben 120.000 balen naar Amerika en 153.000 balen naar Europa, tezamen 273.000 balen. Deze cijfers wijzen uit, dat de handel in de meeste landen begonnen is zijn zoo zeer geslonken voorraden van Santos koffie in het productieland eenigszins aan te vullen, al kan van aankopen op groote schaal nog niet worden gesproken.

Nu, zooals in het vorig Overzicht reeds is medegedeeld, het cijfer van den in het binnenland van Sao Paulo teruggehouden voorraad op 30 Juni l.l. eindelijk is bekend geworden, kan thans ook berekend worden hoe groot de Santos-oogst 1931/32 is geweest. De in het binnenland van Sao Paulo teruggehouden voorraad was namelijk op 30 Juni 1932 ..... 21.342.000 bn. Deze voorraad was op 1 Juli 1931 ..... 18.568.000 „

hij is dus toegenomen in het oogstjaar 1931/32 met ..... 2.774.000 bn. De aanvoeren uit het binnenland in de haven van Santos hebben bedragen van 1 Juli 1931 tot 30 Juni 1932 ..... 13.434.000 „

dus heeft de oogst 1931/32 bedragen ..... 16.208.000 bn. Waar de op dezelfde wijze berekende Rio-oogst van 1931/32, zooals medegedeeld is in het Overzicht van 26 Juli l.l., bedragen heeft ..... 4.902.000 „

komt het oogstcijfer voor de twee voornaamste koffie-produceerende Staten van Brazilië tezamen voor 1931/32 op ..... 21.110.000 bn.

In dit cijfer is natuurlijk niet begrepen wat door den Koffie-Raad voor vernietiging rechtstreeks uit de binnenslandsche voorraden is afgenomen. Deze cijfers zijn echter uit de beschikbare gegevens niet af te leiden.

Ook is het nu mogelijk den totalen koffievoorraad, welke bij het begin van den nieuwen oogst, dat is dus op 1 Juli 1932, bestond, te becijferen, namelijk:
 Voorraad in het binnenland van Sao Paulo . 21.342.000 bn.
 Voorraad in de reguleerende pakhuizen van Rio ..... 1.068.000 „
 Eigendom van het Gouvernement van Sao Paulo ..... 2.400.000 „
 Zichtbare wereldvoorraad volgens de firma G. Duuring & Zoon ..... 6.703.000 „
 totaal ..... 31.513.000 bn.

Door den Koffie-Raad is bekend gemaakt, dat in de afgelopen week vernietigd zijn 23.000 balen koffie te Rio. Daar het cijfer der vernietiging op de andere plaatsen niet gemeld wordt, is het voor het oogenblik niet mogelijk om het cijfer der geheele vernietiging sedert 1 Juli te berekenen.

Een telegram, in het begin van de vorige week ontvangen, meldde, dat het Koffie-Instituut van Brazilië den loopenden Santos-oogst thans uiteindelijk raamt op 10.500.000 balen. Zooals bekend is, waren particuliere ramingen tot nu toe niet onbelangrijk hooger, namelijk ongeveer 12 miljoen balen.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn sedert verleden week van Santos koffie in de meeste gevallen een fractie lager, doch van Rio koffie nog grotendeels onveranderd. Zij zijn voor gevoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping thans ongeveer \$ 11.85 à 12.— per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 12.— à 12.30,

terwijl zij voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, zijn \$ 9.40 à 9.50.

Van Nederlandsch-Indië zijn de offertes ook deze week zeer schaarsch geweest. De prijzen daar, voor zoover er nog offertes gekomen zijn, zijn belangrijk hooger dan hier in de tweede hand op aflading wordt aangeboden. Deze tweede-hands aanbiedingen komen ongeveer uit op:

Palembang Robusta, November-verscheping, 18 3/4 ct.; Benkoelen Robusta, November-verscheping, 18 3/4 ct.; Mandheling Robusta, November-verscheping, 20 1/2 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, November-verscheping, 23 1/4 ct., alles per 1/2 K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

In de noteeringen aan de termijnmarkt te Rotterdam kwam slechts zeer weinig verandering. Op het oogenblik zijn zij voor October 25 3/4, December 23 3/4, Maart 21 1/2, Mei 21 en September 20 5/8 ct. per 1/2 K.G.

In loco was de afzet zeer beperkt voor alle soorten. De officieele loco-noteering te Rotterdam werd voor Superior Santos verlaagd van 37 op 36 per 1/2 K.G. en voor Robusta van 27 op 26 ct.

De slot-noteeringen te New-York waren:

	Gemengd contract (basis Rio No. 7)	Santos-contract (basis Santos No. 4)
	Dec. Mrt. Mei Sept.	Dec. Mrt. Mei Sept.
24 October	\$ 6.40 6.03 5.89 5.70	9.36 8.85 8.55 8.29
17 October	„ 6.40 5.95 5.82 5.65	9.40 8.87 8.57 8.27
10 October	„ 6.48 6.04 5.90 5.75	9.59 9.05 8.75 8.44
3 October	„ 6.45 5.92 5.77 5.63	9.22 8.55 8.35 8.10

Rotterdam, 25 October 1932.

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten was gedurende de afgelopen week in één doen. Van eenige tendens was niets te bespeuren.

Nadat in Amerika tegen het einde der voorafgaande week voor ruwsuiker nog prijzen tot 1.20 d.c. betaald werden en flinke omzetten plaats vonden, was de markt deze week lusteloos. Na een verkoop van 29.000 tons Cubasuiker tot 1.16 d.c. c. & fr. kwamen zoo goed als geen zaken meer tot stand.

De noteeringen op de New-Yorksche termijnmarkt bleven zoo goed als ongewijzigd. Het slot kwam echter eenige punten lager af dan de opening en wel als volgt: Oct. 0.99, Dec. 1.07, Jan. 1.04, Mrt. 1.01 en Mei 1.04, terwijl de laatste noteering voor Spot Centr. 3.12 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 32.000 tons, de versmeltingen 41.000 tons tegen 56.140 tons verleden jaar en de voorraden 184.000 tons tegen 200.027 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1932 tons	1931 tons	1930 tons
Productie	(Raming) 2.601.313	3.122.186	4.671.260
Ontvangsten	7.648	24.878	22.345
Totaal sedert 1/1	1.500.361	1.912.394	3.403.440
Verschepingen	17.678	40.735	72.837
Voorraad in afscheephavens	781.894	1.064.052	1.038.255

In Engeland hebben de fluctuaties van den Sterlingkoers de zaken bemoeilijkt. De noteeringen op de Londensche termijnmarkt ondervonden zoo goed als geen fluctuaties.

Op Java verkocht de V.I.S.P. nog 5750 tons Superieur tot den ouden prijs.

Hier te lande was de markt zeer ongeanimeerd. De noteeringen op de Amsterdamsche termijnmarkt zijn f 1/8 gedaald en luidden aan het slot. Dec. f 6.—, Mrt. f 6 1/4, Mei f 6% en Aug. f 6 3/8. Het omzet bedroeg 2150 tons.

N.B. De prijsstatistiek is in de bijlage opgenomen

Economisch-Statistisch Kwartaalbericht

Uitgave van het Instituut voor Economische Geschriften en het Nederlandsch Economisch Instituut

(Bijvoegsel van het Weekblad „Economisch-Statistische Berichten”)

No. VII

WOENSDAG, 26 OCTOBER 1932

DE LOOP DER PRIJZEN.

Ondanks de vele tegenstrijdige tendenzen, die zich in de eerste helft van dit jaar in de wereld hebben voorgedaan, waarbij wij als belangrijkste willen noemen de liberale credietpolitiek in de Ver. Staten en de gunstige resultaten van de conferentie van Lausanne eenerzijds, het toenemend protectionisme en de verstoring van een groot deel van het internationale betalingsverkeer anderzijds, is tenslotte in het begin van de tweede helft van dit jaar de daling van groothandelsprijzen tot staan gekomen en heeft deze zelfs plaats gemaakt voor een aanzienlijke stijging in de maanden Juli en Augustus. Deze stijging heeft zich niet ten volle kunnen handhaven. Op 17 Oct. jl. waren de meeste prijzen weder aanzienlijk beneden het behaalde „record” gedaald, maar toch bleven zij met uitzondering van steenkolen en gerst hooger dan het laagste bereikte punt.

Artikelen 1)	Laagste prijs	Datum	Prijzen op 17 Oct. '32	Stijging in proc.
Tarwe	fl. 4.75	28 Sept. '31	fl. 5.25	10,5
Rogge	„ 3.80	9 Febr. '31	„ 3.85	1,3
Maïs	„ 64.—	5 Oct. '31	„ 74.—	15,6
Gerst	„ 75.—	17 Oct. '32	„ 75.—	—
Lijnzaad	„ 127.—	27 Juni '32	„ 140.50	10,6
Steenkolen ..	„ 7.75	26 Sept. '32	„ 7.75	—
Petroleum ..	\$ 0.15	13 Juli '31	\$ 0.86	473,3
Zilver	d. 12	9 Febr. '31	d. 12 ^{9/16}	4,7
IJzer	sh. 41/-	4 Jan. '32	sh. 41/6	1,2
Koper	£ 18.15/-	25 Juli '32	£ 22.12/6	20,7
Tin	„ 81.10/-	11 April '32	„ 107.11/6	32,0
Lood	„ 7.-/6	25 Juli '32	„ 8.7/-	18,9
Katoen	\$ cts. 5.15	13 Juni '32	\$ cts. 6.35	23,3
Wol (Marino)	d. 15.25	16 Juni '32	d. 16.— ²	4,9
Wol (Crossb.)	„ 7.75	16 Juni '32	„ 8.50 ²	9,7
Vurenhout ..	fl. 60.—	Sept. '32	fl. 63.50	5,8
Rubber	sh.-/1,3125	27 Juni '32	sh.-/1,6875	28,6
Suiker	fl. 5.50	17 Mei '32	fl. 6.37 ^{1/2}	15,9
Koffie	cts. 23.—	25 April '32	cts. 27	17,4
Thee	„ 22.75	4 Aug. '32	„ 26 ²	14,3
Copra	fl. 12.25	18 Juli '32	fl. 12.62 ^{1/2}	3,1

1) Voor de bij deze prijzen behorende maten raadplegen onze prijsstatistiek. 2) 13 Oct.

Hetgeen het bovenstaande staatje duidelijk naar voren brengt is, dat de graanprijzen per saldo weinig zijn gestegen. De prijs van gerst heeft de vorige week een nieuw laagterecord bereikt, terwijl de tarweprijzen zich nog slechts 10,5 pCt. boven zijn dieptepunt heeft kunnen verheffen.

Al is het overdreven om een algemeene verbetering van den toestand alleen afhankelijk te stellen van een stijging van den tarweprijs, zoo komt het ons toch wel voor, dat een prijsstijging van de granen een belangrijken factor voor een eventueele conjunctuurverbetering vormt. Afgaande op de thans bekende statistische positie van dit product, waarover elders in dit bijvoegsel meerdere bijzonderheden zijn te vinden, schijnt een conjunctuurverbetering, uitgaande van de granen, voorhands niet te verwachten.

Bijzonder markant is de prijsstijging bij petroleum,

waar het laagste punt reeds in het midden van het vorige jaar werd bereikt. Verder zijn tin, katoen en rubber aanzienlijk in prijs gestegen.

Alvorens op de oorzaken hiervan in te gaan, zullen wij eerst stil staan bij de ontwikkeling van de groothandelsindices in verschillende landen, die in de tabel op blz. LXVI zijn weergegeven.

Van de in deze tabel opgenomen landen geeft alleen Duitschland nog een prijsdaling te zien, al is zij gering. Bij de andere belangrijke goudlanden is de ontwikkeling geheel verschillend geweest. In de Ver. Staten is sedert het midden van het jaar een stijgende tendens waar te nemen, die echter in de laatste zes weken weer is onderbroken. De stijging ten opzichte van het laagste punt bedraagt hier bijna 3 pCt. Grooter was de stijging in Italië (ruim 5 pCt.), waar bovendien de ommekeer bijna twee maanden later plaats vond dan in de Ver. Staten. In Frankrijk is ook een verheffing van het niveau van groothandelsprijzen op te merken, maar zij blijft zeer beperkt. In Zwitserland heeft practisch gesproken nog geen stijging van beteekenis plaats gevonden, evenmin als in ons land.

De betreffende cijfers zeggen tenslotte in onderling verband gezien slechts weinig, daar zij niet op dezelfde basis zijn opgesteld. Bij het eene indexcijfer nemen de grondstoffen een relatief belangrijker plaats in, dan in het andere. Welk verschil dit kan tweebrengen; moge blijken uit een vergelijking tusschen de twee eerste cijferkolommen van genoemde tabel.

In de twee landen, die den gouden standaard hebben verlaten, is de ontwikkeling van den loop der groothandelsprijzen zeer verschillend. De groothandelsprijzen geven in Engeland vrij belangrijke fluctuaties te zien, terwijl zij zich in Zweden door een groote stabiliteit kenmerken. Gewoonlijk meent men, dat Zweden, evenals Denemarken, heeft getracht om de Kroon op pariteit met het Pond Sterling te houden, maar dat dit land, vooral tegevolge van de Kreuger-crisis daarin niet geheel is geslaagd. Deze opvatting schijnt onjuist te zijn, want volgens een artikel van Prof. Ohlin in de „Index” van September jl. voert Zweden een geheel zelfstandige monetaire politiek, die gericht is op een streven naar stabiliteit van de binnenlandsche groothandelsprijzen, waarin

INHOUD:

	Flz.
De loop der prijzen	LXV
Productie en voorraden	LXVI
Voorraadstatistiek van groothandelsartikelen ..	LXVII
Geld- en kapitaalmarkt	LXIX
De omloopssnelheid van het geld	LXXI
Het prijsverloop van groothandelsartikelen gedurende het derde kwartaal van 1932	LXXIII
De economische toestand in Nederland, Ned.-Indië, Duitschland, Groot-Brittannië en de Ver. Staten	LXXXVI
Conjunctuurgegevens betreffende Nederland, Ned.-Indië, Duitschland, Groot Brittannië en de Ver. Staten	LXXXVIII

het — zooals onderstaande cijfers aantoonen — tot dusverre volkomen geslaagd is.

De jongste ontwikkeling van de prijzen van grondstoffen, die per saldo, zooals wij hebben gezien, tot een prijsstijging heeft geleid, is — afgezien van psychologische factoren, die ditmaal een zeer groote rol hebben gespeeld — voornamelijk uit twee factoren te verklaren, nl. uit een vermindering van de productie en uit de verwachting van een stijging van het verbruik.

Het is niet mogelijk, om de beteekenis van deze factoren afzonderlijk te meten, daar zij gelijktijdig hun werking hebben doen gevoelen. De laatstgenoemde factor heeft waarschijnlijk de al te groote prijsstijging teweeg gebracht, welke achteraf tot dusverre ongemotiveerd bleek te zijn. Niettemin is het duidelijk, dat deze factor niet alleen de prijsstijging heeft veroorzaakt. De thans bijna allerwegen doorgevoerde productiebeperking, waarop wij aanstonds nader terugkomen, heeft bij verschillende belangrijke producten een betere aanpassing tusschen productie en verbruik gebracht en daardoor een gunstigen invloed op de prijzen uitgeoefend.

De credietpolitiek, welke in de Ver. Staten wordt gevoerd, evenals de conjunctuurpolitieke maatregelen in Duitschland kunnen in een periode van beperking der productie van overgeproduceerde grondstoffen en voedingsmiddelen het bedrijfsleven weder op gang brengen, hetgeen tot een verdere uitbreiding van de vraag naar grondstoffen zal leiden. Het is te verwachten, dat bij de eerste teekenen van een beginnende opleving producenten en handelaren op de toekomstige vraag zullen anticiperen door het verrichten van groote aankopen.

Een belangrijk deel van de zichtbare voorraden zal dan onzichtbaar worden en het prijsherstel bevorderen. Een dergelijke tendens heeft zich in de laatste maanden reeds bij enkele producten voorgedaan. Vindt deze ontwikkeling verderen voortgang, dan zal ook door een liberale credietpolitiek van de banken de druk van de surplus-voorraden, die tot dusverre een zeer onzeker element op de grondstoffenmarkt vormden, kunnen verminderen.

Aan het economisch offensief van beide genoemde landen hechten wij juist in verband met de grondstoffenmarkt groote beteekenis. Indien het namelijk mogelijk blijkt de marge tusschen de prijzen van grondstoffen en landbouwproducten eenerzijds en die van eindproducten anderzijds te verkleinen, zoo zal een zeer belangrijke voorwaarde voor een internationale conjunctuurverbetering vervuld zijn. De grondstofproducerende landen en de agrarische bevolking zouden door een prijsstijging aanstonds in een veel gunstiger ruilverhouding tot de industrielanden komen te staan, hetgeen de koopkracht van een groot deel van de wereld zou doen toenemen.

Veelal wordt de vrees geuit, dat, indien de „An-

kurbelungs”-maatregelen slagen, een aanzienlijke stijging van het algemeene prijsniveau zal intreden. Wij meenen, dat deze vrees voorshands niet gegrond is. Een stijging van de abnormaal gedaalde prijzen der grondstoffen impliceert nog geenszins, dat nu ook de eindproducten dienovereenkomstig in prijs zouden moeten stijgen. De groote overtollige productiecapaciteit, die zich thans in vele takken der industriële productie voordoet, de rationalisatie der laatste jaren, de door de groote werkloosheid, zij het meestal in matig tempo, tenslotte toch omlaag gedrukte geldloonen en de groote ruimte op de geld- en kapitaalmarkt vormen factoren, op grond waarvan bij eene algemeene opleving der conjunctuur veeleer een vermeerdering van den thans sterk gedaalden afzet, dan een stijging der prijzen mag worden verwacht.

Productie en voorraden.

De algemeene productie-indices van de belangrijkste industrielanden geven een nieuwen teruggang te zien, waardoor de surplus-capaciteit wederom is toegenomen. De achteruitgang van de productie was vooral zeer groot in de Ver. Staten en Frankrijk. Alleen in Canada is de omvang van de productie gestegen. Het dient te worden afgewacht, of deze opleving duurzaam zal zijn, daar verleden jaar ook een zelfde ontwikkeling plaatsvond.

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid 1928 = 100.

	Duitsland	Engeland	Frankrijk	Zweden	Ver. Staten	Canada
1929	101.4	107.9	109.4	122.7	106.3	111.6
1930	83.6	96.1	110.2	119.1	86.9	94.9
1931	69.1	82.2	97.6	105.4	72.9	80.1
April '31	76.3	78.6	103.1	109.1	79.3	84.3
Mei	73.9		101.6	84.5	78.4	91.6
Juni ...	74.4		99.2	106.4	74.8	77.5
October	64.2	88.3	92.1	100.0	65.8	75.5
November	64.0		89.8	105.5	65.8	72.3
December	59.4		87.4	113.6	66.7	68.9
Jan. '32..	52.9		82.7	106.4	64.9	72.7
Februari.	55.1	89.2	78.7		63.1	74.5
Maart ...	56.7	81.2	77.2		61.3	70.8
April	56.5		74.8		57.7	67.5
Mei	59.5		74.0		55.0	76.8
Juni	55.7		73.2		53.2	
Juli						

De algemeene stijging op de goederen- en effectenbeurzen in de laatste maanden is, indien men mag afgaan op tot dusverre gepubliceerde cijfers, nog niet door een belangrijke verbetering in de industriële productie gevolgd. Toch kan men met vrij groote zekerheid aannemen, dat, indien de grondstoffenprijzen hun stijgende tendens mochten hervatten, ook in de industrie een opleving zal volgen. Een duurzame

18 September 1931 = 100

1913 = 100

Juli 1914 = 100

Data	Indexcijfers „The Economist”			Irving Fisher Ver. Staten	Statistique Générale Frankrijk	Kamer v. Koophandel Milaan, Italië	Statistisch Reichsamt Duitschland	Nederland 2)	Zweden 2)	Zwitserland 2)
	Totaal index in £	Grondstoffen in £	Goudprijzen							
27 Jan. '32	108.3	115.7	93.8	93.5	93.6	95.8	91.6	84	108.5 (77.6)	101
24 Febr. '32	110.9	120.9	89.6	92.4	95.1	97.2	92.0	83	109.9 (78.2)	100
22 Mrt. '32	108.1	111.9	86.5	91.5	96.3	97.0	91.4	82	108.7 (79.9)	99
20 April '32	103.8	105.4	83.6	89.6	97.0	95.3	90.3	80	107.9 (76.6)	98
1 Juni '32	100.2	101.0	79.8	87.3	94.0	91.7	88.5	79 ³⁾	107.8 (75.0) ³⁾	96 ³⁾
29 Juni '32	97.4	99.3	80.5	86.4	91.5	89.5	88.1	78	107.5 (75.0)	95
13 Juli '32	97.5	101.3	82.6	87.3	91.3	89.2	88.0	76	108.0 (73.3)	94
27 Juli '32	99.5	103.5	84.1	88.3	91.3	88.5	88.1			
10 Aug. '32	101.0	108.6	88.5	89.8	88.4	88.5	88.0	75	108.8 (72.4)	95
24 Aug. '32	102.5	111.8	89.3	89.8	89.0	89.3	87.1			
7 Sept. '32	107.1	120.2	94.7	91.7	89.0	91.5	87.9	76	109.4 (72.6)	
21 Sept. '32	106.0	117.4	89.6	90.5	89.7	91.2	87.1			
5 Oct. '32	104.6	115.3	85.7	89.6	89.9	93.2	87.1			
19 Oct. '32	103.1	112.3	84.0	88.9 ¹⁾	—	93.1 ¹⁾	86.9 ¹⁾			

1) Deze cijfers hebben betrekking op 12 Oct. 2) Maandgemiddelden. Cijfers tusschen haakjes goudpariteit. 3) Mei.

prijsstijging van grondstoffen hangt echter weder van allerlei andere factoren af, o.a. van het al dan niet slagen van de credietpolitiek in de Ver. Staten.

Tot dusverre is het nog niet overal mogen gelukken tot een natuurlijke aanpassing van de productie aan het afnemend gebruik te geraken en daardoor een prijsstijging te bevorderen resp. verdere prijsdaling tegen te houden. Weliswaar heeft men in deze crisis gemeend, door manipulatie met de voorraden zelf, de prijsvorming gunstig te kunnen beïnvloeden,

maar deze politiek heeft tot dusverre, voorzoverre niet tegelijkertijd de productie werd geregeld, schipbreuk geleden. En dat niet alleen. Zij heeft bovendien door haar mislukking een natuurlijke aanpassing vertraagd.

Het meest markante voorbeeld hiervoor vormt de tarwemarkt. De conjunctuurpolitiek van de Ver. Staten heeft niet alleen betrekking op de oprichting van de Reconstruction Finance Corp. en alle andere daarop gevolgde credietpolitieke maatregelen, maar gaat

VOORRAADSTATISTIEK VAN GROOTHANDELSARTIKELEN. 1)

	KOPER ²⁾		TIN ³⁾		LOOD ⁴⁾	RUBBER ⁵⁾			SUIKER ⁶⁾		KOFFIE ⁷⁾			THEE		TARWE ¹⁰⁾	KATOEN ¹¹⁾		
	Wereld	Voorraad	Wereld	Voorraad	in 1000 tons	Wereld	Londen	Voorraad	Wereld	Voorraad	Wereld ⁸⁾	Sant. & Rio	Voorraad	Londen	Amsterdam	Wereld	Wereld	Voorraad	Verbruik
	in 1000 tons	Voorraad	in 1000 long-tonns	Voorraad		in 1000 tons	Voorraad	in mill. tons	Voorraad	in mill. tons	in millioenen balen	Voorraad	in mill. lbs.	in 1000 kst.v. pl. 45 Kg.	in mill. qtrs.	in mill. balen	Voorraad	Verbruik	
1925			17.1	11			5.5		3.3	13	5.2	4.4 ⁹⁾	50	187.3	31,5		5.635	26	
1926			15.8	11			48.4		3.2	12	4.9	6.0 ⁹⁾	53	191.3	57,4	40.5	8.225	35	
1927			15.6	11			63.4		3.8	15	5.3	13.1 ⁹⁾	89	213.0	64,7	47.3	7.037	28	
1928	292	16	24.9	15			19.7		4.4	16	5.2	13.6	83	220.5	88,2	50.0	7.024	28	
1929	401	22	32.4	18		334.5	54.3	42	6.7	25	5.1	20.0	118	260.4	69,6	72.9	7.234	28	
1930	535	42	46.6	30	90.5	479.9	77.3	69	8.5	31	5.2	24.1	131	261.6	68,5	72.9	9.731	32	
1931			59.2	44	148.3	623.6	69.5	94	8.8	32	6.9	27.4	154	244.7	89,4	76.1	10.709	48	
Jan. '29			25.3	14			25.4		5.3	20	5.0	12.8	84	233.4	97,5	69.1	6.640	25	
Febr.			27.5	15			25.4		6.1	22	5.0	12.0	80	237.5	98,1	65.8	6.126	23	
Maart			26.7	15		275.0	28.1	35	6.4	23	5.0	10.7	74	237.7	91,6	62.1	5.603	21	
April			26.9	15		275.3	31.2	35	6.6	24	5.2	10.0	71	221.3	93,4	53.4	4.749	18	
Mei			26.9	15		270.1	31.5	34	5.5	20	5.3	9.2	68	197.5	93,2	49.7	4.100	16	
Juni	315	18	24.9	14		260.1	31.0	33	5.2	19	5.3	8.9	67	184.6	95,9	43.9	3.328	13	
Juli			25.9	14		261.6	30.2	33	4.0	15	5.4	10.8	76	182.9	93,1	46.3	2.680	10	
Aug.			27.6	15		266.9	34.7	34	3.3	12	5.3	13.2	87	191.6	100,3	54.4	2.600	10	
Sept.	326	18	27.0	15		278.1	42.1	35	4.0	15	5.2	15.9	99	201.9	91,7	63.4	3.628	14	
Oct.	319	18	30.1	17		291.4	48.1	37	4.9	18	5.1	18.6	111	221.4	78,5	70.4	6.119	23	
Nov.	354	20	29.3	16		302.1	51.0	38	6.4	24	5.0	18.8	112	235.7	73,7	69.2	6.895	26	
Dec.	401	22	32.4	18		334.5	54.3	42	6.7	25	5.1	20.0	118	260.4	69,6	72.9	7.234	28	
Jan. '30	435	34	33.3	21		362.2	60.5	52	6.6	24	5.1	21.1	117	266.6	91,1	72.1	7.421	29	
Febr.	457	36	37.0	24		392.1	64.4	57	7.1	26	5.3	21.4	120	267.0	102,4	68.9	6.969	28	
Maart	479	38	35.3	22		409.3	69.2	59	7.7	29	5.3	22.2	123	248.9	108,4	64.8	6.436	25	
April	525	42	41.7	26	45.1	408.4	74.1	59	7.8	29	5.3	24.0	131	234.8	119,6	58.8	5.698	23	
Mei	528	42	44.4	28	51.7	400.4	77.2	58	7.4	28	5.5	24.3	134	215.0	126,5	51.5	5.102	20	
Juni	522	41	46.4	29	57.0	407.2	79.7	59	6.8	25	5.6	22.8	127	209.1	117,6	47.4	4.756	19	
Juli	517	41	46.6	30	63.1	414.8	80.9	60	6.2	22	5.4	22.1	123	201.2	123,3	51.5	4.317	17	
Aug.	532	42	47.4	30	70.7	431.8	80.6	62	5.9	21	5.5	23.7	131	214.9	119,6	58.7	4.525	20	
Sept.	545	43	44.1	28	72.0	449.2	83.1	65	5.3	19	5.5	22.0	123	223.0	96,8	68.0	5.661	25	
Oct.	554	44	44.8	28	81.5	448.5	77.5	65	6.2	22	5.0	24.3	131	234.6	89,0	66.1	8.050	36	
Nov.	543	43	45.4	29	87.9	457.1	76.4	66	7.9	29	5.1	24.4	132	243.5	75,5	67.6	9.068	40	
Dec.	535	42	46.6	30	90.5	479.9	77.3	69	8.5	31	5.2	24.1	131	261.6	68,5	72.9	9.731	32	
Jan. '31	525	42	48.7	34	111.5	498.7	81.0	72	8.6	31	5.4	23.4	129	273.5	84,0	75.2	9.421	42	
Febr.	519	41	51.8	37	123.2	513.4	82.2	74	9.1	33	6.0	22.6	128	270.4	91,4	78.8	9.327	41	
Maart	510	40	51.6	36	130.0	519.0	83.9	75	9.6	35	6.2	22.3	128	242.2	86,5	75.0	9.039	40	
April	523	41	54.6	38	133.2	524.0	86.5	76	9.3	34	6.2	21.3	123	212.0	94,2	67.1	8.356	37	
Mei	551	44	58.0	41	140.7	536.9	85.3	78	8.7	32	6.4	20.0	118	205.3	96,9	60.0	7.784	35	
Juni	564	45	58.8	41	138.1	539.4	82.4	78	8.1	29	6.4	19.1	114	203.0	99,1	55.4	7.522	32	
Juli	582	46	58.1	41	132.2	551.0	81.3	80	7.5	27	7.0	20.8	125	198.1	102,0	57.8	6.292	29	
Aug.	596	47	56.7	40	133.5	550.3	81.6	80	7.3	26	7.0	23.0	135	205.9	101,6	62.5	6.177	27	
Sept.	623	49	56.8	40	131.8	556.9	80.1	80	6.8	25	6.6	25.0	142	195.1	88,3	62.5	7.040	31	
Oct.			57.8	41	137.4	583.2	76.7	84	7.5	27	6.4	25.8	144	207.0	85,3	66.1	9.157	41	
Nov.			58.7	41	141.1	605.7	73.2	88	8.1	29	6.8	26.5	149	219.5	81,0	67.7	10.545	47	
Dec.			59.2	42	148.3	616.9	69.5	90	8.8	32	6.9	27.4	154	244.7	89,4	76.1	10.709	48	
Jan. '32			60.4	43	156.4	644.8	67.2	97	8.4	30	7.0	27.4	154	248.3	83,4	79.0	10.742	48	
Febr.			59.6	42	161.9	633.5	65.9	96	8.8	32	6.6	27.6	153	240.4	80,2	76.5	10.613	47	
Maart			60.2	42	165.7	613.9	63.8	93	9.1	33	6.5	27.8	154	213.3	75,9	74.5	10.141	46	
April			60.5	43	165.3	613.5	61.9	93	8.8	32	6.7	26.7	149	171.2	71,7	66.2	9.412	42	
Mei			59.4	42	179.1	620.3	56.5	93	8.3	30	6.9	23.8	138	182.1	73,6	61.0	8.875	38	
Juni			58.2	41	176.8	583.4	50.7	86	8.1	29	6.7			182.2	72,0	55.6	8.153	37	
Juli			59.8	42	176.8	571.4	48.8	85	7.7	28	6.3			198.1	75,4	51.0	7.682	35	
Aug.			56.7	40		588.7	47.0	86	7.5	27	6.0			202.7	92,5	53.0	7.546	34	
Sept.			56.3	40							5.7			219.1	79.0		8.239	37	

1) De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand (jaar) of het begin van de daarop volgende maand.

2) Met uitzondering van de voorraden in Japan.

3) De visible supply volgens W. H. Gartsen (vroeger Ricard en Freiwald).

4) Voorraden in de Ver. Staten en Engeland.

5) Wijuaand & Keppler's Rubberbericht.

6) Zichtbare voorraden volgens Czarnikow.

7) Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

8) Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Brazilië.

Sedert Juni niet inbegrepen de gouvernementvoorraden van Sao Paulo.

9) Alleen de binnenlandsche voorraad te Santos.

10) Statistiek van George Broomhall. Zichtbare voorraden in de tweede hand in de Ver. Staten en Canada, en in de voornaamste havens van Groot-Brittannië, in Europa, Argentinië en Australië en stoomende partijen.

11) Liverpool Cotton Association. De cijfers hebben betrekking op de voorraden in Engeland, op het Continent, in de Ver. Staten, te Alexandrië, te Bombay en in den Orient.

reeds veel verder terug, namelijk tot de manipulatie met de voorraden in 1930. Het uit de markt nemen van groote voorraden tarwe en katoen was bewust gericht op een handhaving, zoo mogelijk een stijging, van de prijzen. Aan den Federal Farm Board is het feit toe te schrijven, dat de prijsdaling van granen zich niet direct heeft kunnen doorzetten, waardoor ook de productie zich niet voldoende heeft aangepast en de aanzienlijke graanvoorraden ook thans nog niet zijn geliquideerd.

Wat de productie van granen op het Noordelijk halfrond betreft, zoo geven wij hieronder de laatste gegevens van het Internationale Landbouw Instituut te Rome.¹⁾

Productie in miljoenen quintalen.

	1932	1931	1930	1929	1928	1927	1926	1925
Tarwe ¹⁾	854	845	859	819	896	839	787	796
Rogge ²⁾	237	195	236	235	228	208	191	237
Gerst ³⁾	274	233	282	286	286	239	224	234
Haver ³⁾	432	385	428	419	456	402	409	439

¹⁾ Met uitzondering van Rusland en China. ²⁾ Met uitzondering van Rusland. ³⁾ De gegevens hebben betrekking op 85 pCt. van de productie van het Noordelijk halfrond (met uitzondering van Rusland).

Ondanks de lage graanprijzen geeft de productie in 1932 over de geheele linie een stijging te zien. Er dient hier volledigheidshalve op te worden gewezen, dat de slechte marktpositie van tarwe niet alleen aan de Ver. Staten is toe te schrijven, maar naast gunstige weersomstandigheden eveneens een gevolg is van de protectionistische maatregelen in de Europeesche landen. Bij tarwe is op het oogenblik hetzelfde verschijnsel op te merken als bij suiker reeds enkele jaren bestaat. De natuurlijke productiegebieden van tarwe, (o.a. de Ver. Staten en Canada) moeten noodgedwongen hun voortbrenging beperken ten koste van die landen, welke tot dusverre deze graansoort importeerden, maar nu, dank zij den verleenden regeeringsteun, of zelfgenoegzaam worden, of zelfs gaan exporteeren (Frankrijk!). Wij behoeven bij de nadeelen en het ongerijmde van dezen toestand niet nader stil te staan, maar willen er nog even op wijzen, dat ook ons land zich aan deze protectionistische politiek, welke uiteindelijk slechts tot een nieuwe ongunstige prijsbeïnvloeding moest leiden, heeft schuldig gemaakt.

Ondanks de lage tarweprijzen is de productie van 23 Europeesche landen in 1932 groter dan in een van de laatste 7 jaren. In Noord-Amerika is de tarweproductie dit jaar 7 miljoen quintalen lager dan in 1931, toen zij 331 miljoen quintalen bedroeg en 30 miljoen quintalen lager dan het gemiddelde van de voorafgaande 5 jaren (354 miljoen quintalen). Hier wordt dus inderdaad naar een betere aanpassing gestreefd, al is het de vraag, of de toestand thans niet veel gezonder zou zijn geweest zonder de kunstmatige prijspolitiek van den Federal Farm Board.

Ondanks de slechte resultaten van deze prijspolitiek grijpt men in de Ver. Staten steeds weer naar het middel om door het uit de markt nemen van voorraden betere prijzen te verkrijgen. In het begin van deze maand heeft de Fed. Farm Board tezamen met een bankconsortium opnieuw een belangrijke hoeveelheid katoen uit de markt genomen. De katoen oogst is weliswaar dit jaar in de Ver. Staten veel geringer dan het vorige jaar (volgens de laatste schatting 11,4 miljoen balen tegen een oogst van 17,1 miljoen balen in 1931), het wereldverbruik was slechts iets lager dan het vorige jaar,²⁾ waardoor de voorraden eenigszins zijn gedaald, maar zij zijn niettemin nog van dien aard, dat zij een grooten druk op de prijzen kunnen uitoefenen. Alleen bij een snelle verbetering van de conjunctuur zou deze politiek van manipulatie

der voorraden, zonder het gelijktijdig beheerschen der productie zelve, de voorkeur kunnen verdienen boven een vergroting van het aanbod op de markt.

Een betere voorraadpolitiek volgt het Internationaal Tincomité. Dit „Comité”, feitelijk een soort internationaal kartel, manipuleert door middel van de zelfstandige Tinpool eveneens met de voorraden, maar streeft tegelijkertijd naar een aanpassing van de productie bij het afnemende verbruik. Dank zij het geringe aantal producenten schijnt het Int. Tin Comité er in geslaagd te zijn, thans productie en verbruik ongeveer met elkaar in evenwicht te brengen. De voorraden zijn de laatste maanden iets afgenomen, hetgeen voor een belangrijk deel mede aan aankopen van Amerikaansche consumenten in Augustus jl. is toe te schrijven, welke aankopen overigens beneden de aanvankelijk gekoesterde verwachting zijn gebleven.

Radicaler dan het uit de markt nemen van voorraden is tenslotte het middel om zich hiervan definitief te ontdoen door vernietiging. Dit geschiedt thans op vrij groote schaal in Brazilië met koffie. Voor zoover bekend, zijn in de periode van 1 Juli jl. tot eind September 953.000 balen vernietigd. Vanaf 1 Juli 1931 tot heden zijn te Santos totaal 3.863.000 balen en in Sao Paulo totaal 4.290.000 balen door vernietiging opgeruimd, hetgeen in totaal een hoeveelheid van ruim 8 miljoen balen koffie beteekent of een wereldverbruik van ongeveer 4 maanden.

Een beter middel dan het manipuleeren met de voorraden zelf is productiebeperking en wel zoodanig, dat de voorraden afnemen en een herstel der prijzen tot stand kan komen. Wij hebben gezien, dat bij de granen een dergelijke toestand nog niet is bereikt.

Een eenigszins analoog beeld als de graanmarkten geeft op het oogenblik de theemarkt te zien. De oogst in Noordelijk Britsch-Indië (263.8 miljoen lbs.) is grooter dan een jaar geleden (242½ miljoen lbs.), waardoor de voorraden thans grooter zijn dan in September 1931. Volgens recente berichten schijnen de theeproducenten een restrictie van 15 pCt. op basis van den vorigen oogst te willen doorvoeren.

Hier tracht men dus door gemeenschappelijke productiebeperking een prijsstijging te bevorderen. Wat de eveneens aan krachtige restrictie onderhevige suikerproductie betreft, wordt de oogst 1932/33 door de firma Czarnikow geraamd op 24 miljoen tons. Het verbruik, dat in de laatste jaren nog ongeveer 27 miljoen tons bedroeg, zal zeer zeker niet in die mate zijn afgenomen, dat eerlang niet een aanzienlijke vermindering van de voorraden mag worden verwacht.

Het verbruik van genotmiddelen is volgens de laatste beschikbare cijfers in deze crisis slechts weinig gedaald, zoodat hier niet zulke drastische productiebeperkingen noodzakelijk zijn, om een prijs herstel teweeg te brengen. Aan den anderen kant hebben de voor de wereldmarkt werkende suikerproducenten voortdurend rekening te houden met protectionistische maatregelen, die hun berekeningen telkens in de war sturen.

Hoewel men met den invloed der protectie ook bij de productie van metalen rekening moet houden (invoerrecht op koper in de Ver. Staten), is deze factor hier veel geringer dan bij de voedings- en genotmiddelen. De moeilijkheid is hier echter, om het steeds afnemende verbruik juist te schatten, zooals bij de hierboven vermelde actie van het Internationaal Tincomité is gebleken, dat er eerst in de laatste maanden in geslaagd is, een verdere stijging van de voorraden te voorkomen. Gunstig heeft in dit opzicht het Internationaal Zinkkartel gewerkt. De positie van zink is aanzienlijk verbeterd, daar de voorraden tot 155.000 ton einde September zijn gedaald tegen 199.000 ton een jaar geleden.

Hetzelfde is het geval met de rubber. Bij dit product is de statistische positie, op de koffie na, wel het ongunstigst van alle grondstoffen en stapelartikelen te noemen. De vermindering van de voorraden is in

¹⁾ Bulletin Mensuel de Statistique Agricole et Commerciale No. 9.

²⁾ 1931/32 22,3 miljoen balen tegen 22,5 miljoen balen in 1930/31.

de laatste maanden toe te schrijven aan de sterke vermindering van de productie sedert het voorjaar, die grooter is geweest dan de verbruiksdaling in die periode. Toch zijn hier de voorraden nog zeer aanzienlijk en het schijnt, dat zij slechts op groote schaal verminderd kunnen worden door een sterke stijging van de vraag.

Dit brengt ons vanzelf tot de laatste mogelijkheid van een vermindering van de voorraden, namelijk door een toeneming van het verbruik. Een groote vraag naar grondstoffen is alleen mogelijk door een uitbreiding van de industriële productie en deze vindt haar uitgangspunt weer op de geld- en kapitaalmarkt. Dat wij aan een daling van den voorraad van deze zijde groote beteekenis toekennen, maar ons tevens bewust zijn van de gevaren van het op gang brengen van het productie-apparaat door middel van credietexpansie, moge uit het volgende blijken.

Geld- en kapitaalmarkt.

De toestand op de internationale geldmarkten toonde in het afgelopen kwartaal een groot verschil met dien van het tweede kwartaal van dit jaar. Dit verschil betreft niet den rentestand, die zich in beide kwartalen door een abnormaal laag niveau heeft gekenmerkt, maar het feit, dat de druk op den Dollar verminderde en zelfs plaats maakte voor een vaste tendens. Terwijl in het tweede kwartaal het buitenland op groote schaal zijn nog resteerende gelden uit de Ver. Staten terugtrok, hetgeen, zooals wij in ons vorig kwartaalbericht uiteengezet hebben, practisch tot het einde van den goudwisselstandaard leidde, was in de afgelopen maanden een tegengestelde tendens op te merken. Het buitenland en met name Frankrijk en Engeland, hebben weer op groote schaal gelden in New-York uitgezet, hetgeen weder een gevolg was van de zeer gunstige stemming op de effecten- en goederbeurzen.

De rente op de belangrijkste geldmarkten bleef op een zeer laag niveau schommelen, zooals uit de nevenstaande tabel blijkt.

Terwijl de rente op de internationale geldmarkten weinig onderlinge verschillen toont, is dit met de kapitaalrente nog lang niet het geval. Aan de ontwikkeling van de kapitaalrente komt als conjunctuurpoli-

Particulier Disconto.

	Amsterdam	Berlijn	Londen	New-York	Parijs
1928	4.18	6.54	4.16	4.17	3.02
1929	4.82	6.87	5.31	5.10	3.44
1930	2.06	4.43	2.62	2.53	2.31
1931	1.42	6.78	3.65	1.65	1.56
Sept. '31	1.01	7.94	4.28	1.04	1.54
October..	2.74	8.00	5.71	2.59	1.85
Nov.	1.67	8.00	5.76	3.07	1.75
Dec.	1.47	7.32	5.84	3.06	1.76
Jan. '32..	2.09	6.94	5.65	2.92	1.82
Febr.	1.89	6.67	5.11	2.80	1.80
Maart ...	1.21	6.09	2.64	2.57	1.74
April....	1.00	5.13	2.36	1.45	1.57
Mei ...	0.74	4.87	1.57	0.98	1.38
Juni	0.52	4.75	1.06	0.93	1.14
Juli.....	0.48	4.58	0.98	0.75	0.97
Aug.	0.38	4.50	0.72	0.75	1.06
Sept.	0.38	3.90	0.69	0.85	1.04

tieke factor veel meer beteekenis toe dan aan de rente voor gelden op korten termijn. De credietpolitiek in de Ver. Staten en de invloed, dien deze stellig op de goederenmarkten en op de beurs moet hebben uitgeoefend, heeft althans deze goede zijde gehad, dat de beleggingsmarkt in alle landen een beter aanzien heeft gekregen en zelfs hier en daar tot het opnemen van nieuw kapitaal, zij het voorshands voornamelijk door de Overheid, heeft geleid. Tegelijkertijd heeft, vergeleken met enkele maanden geleden, een aanzienlijke verlaging van de kapitaalrente plaats gevonden. De bekende Engelsche conversie kon zelfs tegen een rente van 3½ pCt. en de Fransche conversie, eenigen tijd later, tegen 4½ pCt. plaats vinden. Deze feiten zijn van buitengewone beteekenis, temeer waar ook in de Ver. Staten en enkele andere landen de kapitaalrente daalt.

Voor al in de Ver. Staten is de daling van de kapitaalrente zeer markant geweest, zooals de bijgaande grafiek duidelijk laat zien. Intusschen dient men te bedenken, dat in April en Mei voor vele Amerikaanse obligaties de laagste koersen sedert het uitbreken van de crisis werden bereikt. In Engeland daalt de kapitaalrente reeds sedert het begin van dit jaar en

Emissies (maandgemiddelden)

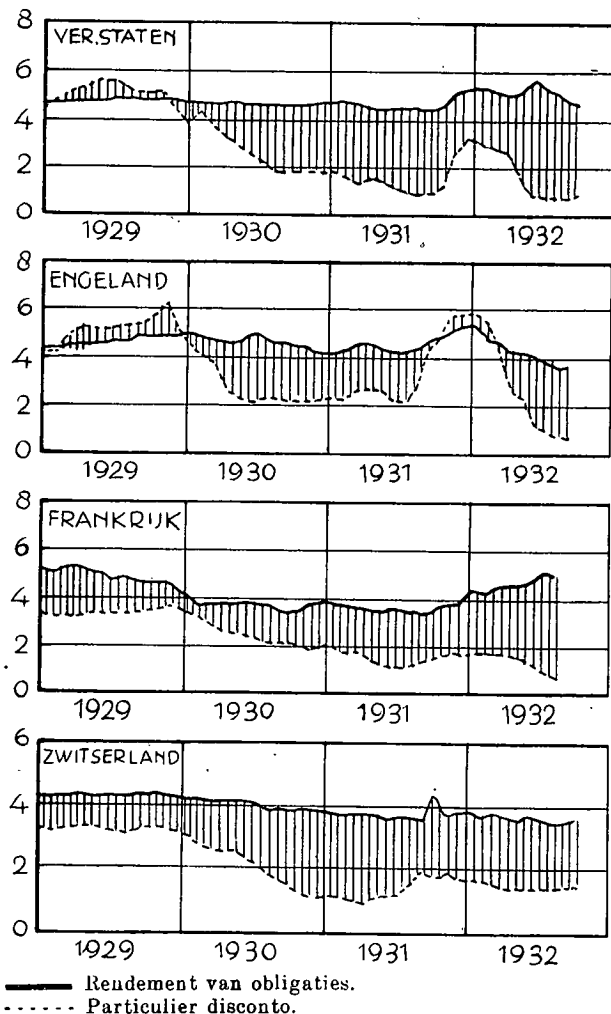
Jaar	Ver. Staten			Duitsland		Engeland			Frankrijk		Nederland		
	Aan-deelen	Obligaties	Buitenland	Aan-deelen	Obligaties	Binnenland	Kolonien	Buitenland	Totaal	Aan-deelen	Aan-deelen	Obligaties	Buitenland
	in mill. \$			in mill. R.M.		in mill. £			in mill. Frs.		in mill. Guildens		
1925 ..	101	417	127	55	195	11.0	4.8	2.5			5	19	10
1926 ..	98	430	95	82	428	11.7	4.4	5.0			6	33	23
1927 ..	126	523	130	120	359	14.7	7.3	4.2	619	338	8	33	28
1928 ..	256	420	110	112	365	18.3	7.1	4.8	844	543	28	27	25
1929 ..	508	341	63	82	160	13.3	4.5	3.3	1,249	708	24	14	11
1930 ..	129	456	84	46	321	10.6	5.8	3.2	1,827	314	2	47	21
1931 ..	26	233	21	65	140	3.5	3.1	0.8			0.9	27	3
Jan. '31	45	422	132	75	226	7.8	1.1	3.4	484	110	0.3	10.4	0.2
Febr. ...	27	179	4	48	146	6.0	13.6	—	4,228	215	0.2	13.5	2.5
Maart ...	10	556	16	14	184	7.4	3.6	2.4	1,304	174	1.0	31.3	5.9
April... 102	284	18	14	251	1.4	—	—	0.3	1,163	179	0.7	21.5	17.4
Mei ...	29	314	10	260	449	0.9	10.1	—	1,457	231	6.3	101.0	5.9
Juni ...	6	245	26	57	115	4.4	5.3	3.1	1,619	426	2.0	6.3	1.3
Juli ...	2	224	—	20	90	2.3	2.9	—	1,002	149	—	26.0	7.0
Aug. ...	12	108	—	214	65	1.6	—	—	351	48	1.0	18.3	0.1
Sept. ...	12	259	50	23	52	1.3	—	—	341	173	—	3.5	0.4
Oct. ...	4	40	—	8	36	2.5	—	—	3,545	88	—	0.3	—
Nov. ...	24	85	—	29	27	4.3	0.1	—	631	125	0.5	6.9	—
Dec. ...	39	80	—	22	34	2.7	—	—	313	174	0.4	20.3	—
Jan. '32	4	176	—	19	77	0.3	2.6	—	370	61	0.3	8.6	—
Febr. ...	4	69	—	5	68	9.1	2.9	—	815	205	—	15.5	—
Maart ...	1	160	—	9	23	11.1	1.0	—	341	92	—	77.8	—
April... 102	70	—	62	45	9.6	8.4	—	—	1,705	97	—	4.4	0.7
Mei ...	—	91	—	6	74	8.9	3.4	—	560	91	—	1.1	—
Juni ...	—	78	—	3	22	15.4	2.1	—	223	104	—	122.7	—
Juli ...	1	103	—	4	31	3.2	0.1	—	211	105	0.5	4.5	—
Aug. ...	2	106	2	9	80	—	—	—	—	—	—	12.1	—
Sept. ...	—	93	20	—	—	—	—	—	—	—	—	20.9	2.9

zijn de koersen van obligaties in de laatste maanden voortdurend gestegen, waardoor de Engelsche regeering op het oogenblik voor een abnormaal lage rente kan leenen.

De ontwikkeling van de kapitaalrente in Frankrijk gaf tot einde Augustus een geheel ander beeld te zien. Het rendement van obligaties is sedert Februari sterk gestegen en bereikte zelfs een maximum van 5 pCt., hetgeen sedert begin 1929 niet meer was voorgekomen. Intusschen zijn in den laatsten tijd ook de koersen van Fransche obligaties flink aange-trokken.

De kapitaalmarkt van Zwitserland toont daarentegen een rustig beeld; alleen het loslaten van den gouden standaard in Engeland en de daarop gevolgde financiële ontreddeering in andere landen, heeft enkele weken slechts een kleine verstoring gebracht.

De onderstaande grafiek brengt intusschen duidelijk naar voren, dat het particulier disconto sedert het begin van het jaar, met uitzondering van Zwitserland, sterk is gedaald, waardoor vooral in Juli en Augustus de marge tusschen den rentestand op korten en langen termijn, afmetingen heeft aangenomen, welke sedert 1929 bijna niet waren voorgekomen. In de laatste maanden is door de koersstijgingen van obligaties in alle belangrijke financiële centra een verbetering in deze verhouding ingetreden.

Indien het vertrouwen zich op de beleggingsmarkten handhaaft, dan is hiermede een belangrijke factor voor een conjunctuurverbetering gegeven.

In de eerste plaats is dan de Overheid in staat haar eigen leeningsbehoeften te dekken, niet alleen voor consolidatie van haar vlottende schulden, maar ook voor opname van nieuw kapitaal, dat zal kunnen dienen voor uitvoering van publieke werken. Verder worden echter bij een daling van de kapitaalrente de mogelijkheden grooter voor conversie, niet alleen van

de leeningen der Overheid, maar ook van die der particuliere ondernemingen, terwijl tenslotte de toestand zoodanig kan verbeteren, dat ook het particuliere bedrijfsleven weder op groote schaal kapitaal kan opnemen. Het spreekt vanzelf, dat over den duur van dit proces zelfs bij benadering niets te zeggen valt. Allerlei politieke en andere factoren (toenemende protectie) kunnen dit proces vertragen.

Een gunstige factor vormt in elk geval het feit, dat op het oogenblik weder kapitaalexport uit Nederland, de Ver. Staten en Zwitserland plaats vindt, nadat de belangrijkste kapitaalmarkten sedert September 1931, met uitzondering van Zwitserland, voor buitenlandse emissies waren gesloten¹⁾.

Daarentegen heeft Engeland zijn protectionistische neigingen niet alleen tot het goederenverkeer beperkt, maar ook tot het kapitaalverkeer uitgestrekt. Het embargo op buitenlandse leeningen is daarom zoo teleurstellend, omdat dit land de Ver. Staten als kapitaalexporteur evenaarde. Mocht Engeland bij deze politiek blijven volharden, dan vormt dit feit een nieuw beletsel voor de naar herstel strevende krachten.

Buitenlandsche Emissies in millioenen Guldens.

	Ver. Staten	Groot-Brittannië	Nederland	Zwitserland	Totaal
1e kwart. 1929	838	547	55	31	1.471
2e " "	622	317	14	12	965
3e " "	164	132	25	10	331
4e " "	331	145	14	—	490
1e kwart. 1930	804	402	65	14	1.285
2e " "	1.245	423	141	74	1.883
3e " "	451	110	22	23	606
4e " "	354	382	15	36	787
1e kwart. 1931	385	292	8	12	697
2e " "	159	228	20	38	445
3e " "	126	36	8	—	170
4e " "	0.2	0.9	—	—	1
1e kwart. 1932	2	57	—	36	95
2e " "	—	127	—	—	127
3e " "	54.6	1	4	14	74

Hoe het ook zij, het verschijnsel van een herleeft kapitaalexport in de genoemde landen is een teeken van het terugkeerend vertrouwen en kan ook inderdaad de voorbode voor een langzame opleving vormen.

Zooals uit het voorgaande voldoende is gebleken, hechten wij groote beteekenis aan de conjunctuurpolitieke maatregelen, welke in den laatsten tijd in de Ver. Staten zijn genomen. Deze maatregelen, die in het nummer van 7 Sept. jl. uitvoerig zijn besproken, beoogen drieërlei:

10. *Bankpolitiek* (versterking van de liquiditeit der banken, verruiming van de disconteeringsbevoegdheden van de Federal Reserve Banken, credietexpansie door de open marktpolitiek, uitbreiding van het recht van uitgifte van bankbiljetten door de National Banks).

20. *Financiering van productie en afzet*. (Oprichting van de Reconstruction Finance Corp., het bedrijfsleven kan direct bij de Fed. Reserve Banken disconteerden, financiering van den uitvoer van landbouwproducten, oprichting van 8—12 Federal Home Loan Banks, om de markt voor onroerende goederen te steunen, oprichting van de Commodities Finance Corp., die de industrie credieten verleent voor den aankoop van grondstoffen).

30. *Werkverschaffing*. (Uitbreiding van de financiering van de Reconstruction Finance Corp., die o.a. \$ 1.5 milliard voor de uitvoering van openbare werken beschikbaar zal stellen).

¹⁾ De hooge cijfers voor Groot-Brittannië in de eerste helft van dit jaar hebben bijna uitsluitend betrekking op emissies voor de Dominions of de koloniën.

Bij de beoordeeling van deze politiek moet men zich eerst afvragen, hoe de toestand zou zijn geweest, indien de bovengenoemde maatregelen achterwege zouden zijn gebleven. De economische toestand in de Ver. Staten was in het begin van dit jaar hoogst ernstig en is sedertdien ongetwijfeld aanzienlijk verbeterd. Het aantal bankfaillissementen, waarvan het geheele credietstelsel den terugslag ondervond, is weliswaar niet aanzienlijk verminderd, maar heeft in elk geval geen groteren omvang aangenomen, het vertrouwen is weer eenigszins teruggekeerd, waardoor een deel van de opgepote middelen weer naar de groote banken is gevloeid, de dreigende staking van de rentebetaling op de pandbrieven van landbouwbanken evenals op de spoorwegobligaties is voorloopig bezworen. Daarmede zijn natuurlijk nog lang niet alle moeilijkheden uit den weg geruimd. Een zeer groot deel van de bankcredieten blijft nog bevroren, de landbouwende bevolking verkeert door de geweldige prijsdaling nog steeds in moeilijke betalingsomstandigheden, de inkomsten van de spoorwegen geven nog geen verbetering te zien, terwijl tenslotte ook in de industrie tot dusverre nog geen algemeene opleving valt te constateeren.

Het is daarom de groote vraag, of men met de genoemde maatregelen inderdaad een herstel tot stand kan brengen. Dit zal in de eerstvolgende maanden moeten blijken. Van groote betekenis is daarbij de ontwikkeling op de kapitaalmarkt, doordat een beginnende opleving zich slechts door middel van een duurzamen toevloed van nieuw kapitaal kan handhaven. De beoordeeling van het uiteindelijke effect van de conjunctuurpolitieke maatregelen is echter buitengewoon moeilijk en wel om de volgende redenen.

De verruiming van de liquiditeitspositie der banken had ten doel om een tegenwicht te vormen tegen de steeds verder om zich heen grijpende deflatie, die in den vorm van oppotten van bankbiljetten een enorm omvang had aangenomen. Deze z.g. anti-deflatiepolitiek heeft daarom haar goede uitwerking, zooals wij reeds hebben gezien, niet gemist. Nu het vertrouwen terugkeert, hetgeen zich weerspiegelt in een terugvloeien van het geld naar de banken, moeten de Federal Reserve autoriteiten er echter terdege voor waken, dat de anti-deflatiepolitiek niet in een inflatiepolitiek overgaat, waardoor opnieuw wantrouwen zou kunnen ontstaan.

Verder is het voor den buitenstaander niet te beoordeelen, op welke wijze de Reconstruction Finance Corp. haar credieten verleent. Indien haar politiek er op gericht is, om de werkelijk goede ondernemingen te ondersteunen, dan zal dit uiteindelijk aan het geheele bedrijfsleven ten goede komen en kan hiervan ook inderdaad een stimulans naar een herstel uitgaan. Zouden echter deze credieten worden verleend, zonder voldoende te letten op productiviteit of rentabiliteit, dan zou hierdoor misschien een kleine opleving kunnen ontstaan, maar uiteindelijk zou deze politiek tot een aanzienlijken terugslag moeten leiden.

Tenslotte is het Amerikaansche bankwezen overladen met staatspapier, mede door de uitbreiding van de bevoegdheid aan de National Banks i.z. het uitgeven van bankbiljetten tegen staatsobligaties met een rente van $3\frac{1}{2}$ pCt. Een deel hiervan is vlottende schuld, terwijl een ander deel dient voor de financiering van onproductieve openbare werken. Bovendien zal de leeningsbehoefte van de Amerikaansche regering in den eerstvolgenden tijd waarschijnlijk nog verder toenemen.

Dit vormen de onzekere elementen in de huidige Amerikaansche bankpolitiek, die de beoordeeling van den toestand zoo uiterst moeilijk maken.

DE OMLOOPSSNELHEID VAN HET GELD.

Het is een bekend feit, dat in elke economische depressie de omloopssnelheid van het geld afneemt. Ieder, die aan het zakenleven deelneemt, kent dit verschijnsel uit eigen ervaring. In welke mate dit het geval is, valt echter in den regel minder gemakkelijk uit te maken. Gegevens omtrent de afnemende omloopssnelheid van het geld zijn niet overvloedig en zouden zelfs met betrekking tot een deel van de geldcirculatie in het geheel niet te verkrijgen zijn.

Teneinde eenig beeld te geven van de omloopssnelheid van het geld in Nederland in de laatste jaren en daardoor eenig nader licht te werpen op den loop der conjunctuur hier te lande, hebben wij eene berekening gemaakt van de omzetsnelheid van giro-saldi bij die instellingen, die daaromtrent voldoende gegevens publiceeren. Dit zijn de *Postchèque- en Girodienst*, het *Giro-Kantoor der Gemeente Amsterdam* en *De Nederlandsche Bank*.

Bij den *Postchèque- en Girodienst* hebben wij het totaal bedrag der in een bepaalde maand verrichte betalingen, die in de desbetreffende opgaven worden onderverdeeld in drieën, t.w. chèques, overschrijvingen en „andere onderwerpen”, gedeeld door het gemiddelde tegoed der rekeninghouders. Dit laatste werd berekend uit het tegoed bij het begin en bij het einde der maand; geheel juist is dit gemiddelde dus niet, maar de algemeene tendens laat zich ook met behulp daarvan in den loop der jaren genoegzaam aanwijzen.

Op deze wijze werd derhalve nagegaan, tot welk bedrag met het gemiddeld saldo der rekeninghouders in een bepaalde maand betalingen werden verricht, m.a.w. hoeveel malen dit bedrag werd omgezet. De cijfers volgen hieronder in Tabel I. Wij hebben deze cijfers maandsgewijze onder elkander gezet voor de jaren 1927—1932; seizoensinvloeden kunnen dus bij vergelijking van een bepaalde maand in de verschillende jaren buiten beschouwing worden gelaten.

Met betrekking tot het *Giro-Kantoor der Gemeente Amsterdam* bleek het mogelijk om de bedragen der betalingen te splitsen in die aan particulieren en aan Gemeente-instellingen. Wij hebben in de hieronder volgende Tabel II de totale overschrijvingen en contante betalingen ten laste van het tegoed van rekeninghouders, dus inclusief de betalingen aan Gemeente-instellingen, gedeeld door het gemiddeld tegoed, terwijl bij de opstelling van Tabel III hetzelfde is gedaan met de betalingen aan particulieren alleen.

Bij de berekening van de omzetsnelheid der giro-saldi bij *De Nederlandsche Bank* hebben wij ons bepaald tot de saldi van particulieren; die van het Rijk werden buiten beschouwing gelaten. Uit een oogpunt van conjunctuurwaarneming (toch zijn de eerstbedoelde saldi verreweg het meest belangwekkend. Het gemiddeld tegoed in een bepaalde maand is gedeeld op het totaal-bedrag van giro's, „betalingen” (chèques en clearing) en diverse debiteeringen. Het resultaat vindt men hieronder in Tabel IV.

Bezien wij thans de cijfers der verschillende tabellen eenigszins nader, zoo blijkt het, dat deze enkele markante resultaten opleveren. Wat in de eerste plaats den *Postchèque- en Girodienst* betreft, zoo toonen de cijfers ons een duidelijke tendens tot stijging van de omloopssnelheid tot en met Juni 1930, waarna eene regelmatige en zeer sterke daling valt waar te nemen, die tot en met de laatste beschikbare cijfers zeer duidelijk tot uiting komt. Dit bevestigt de opvatting, dat Nederland eerst in de tweede helft van 1930 de gevolgen der economische depressie is gaan ondervinden.

De cijfers van het *Giro-Kantoor der Gemeente Amsterdam* vertoonen, wanneer men de betalingen aan Gemeente-instellingen in aanmerking neemt, een eenigszins grillig beeld. Toch zijn ook hier de cijfers gedaald, en wel sinds April 1930, doch van tijd tot

tijd doen zich nog min of meer belangrijke stijgingen voor (Maart, April, Sept.-Dec. 1931, Jan., Febr. en vooral Juli 1932). Het beeld is hier dus heel wat minder gemarkeerd dan bij den P. C. en G.-Dienst, hetgeen zich ook laat hooren, daar immers de Overheidshuishouding, inzonderheid die van onze hoofdstad, een traag aanpassingsvermogen bij de gewijzigde economische omstandigheden heeft vertoond.

Duidelijker taal spreekt Tabel III. Men ziet daaruit, dat de afneming der omloopssnelheid in Amsterdam is begonnen in Juni 1930¹⁾; de daling is echter belangrijk minder scherp geweest dan bij den P. C. en G. D. De reden daarvan laat zich niet exact nagaan; mogelijk is het, dat de betrekkelijk geringe aanpassing van middelmatige en lagere inkomens in de hoofdstad in vergelijking tot de rest van het land, een verklaring kan geven van het feit, dat de door de depressie veroorzaakte afneming der omloopssnelheid in Amsterdam minder hevig is geweest dan elders.

Tenslotte de cijfers van De Ned. Bank. Het ligt voor de hand, dat zich daarin de polsslagen van het zakenleven en van den effectenhandel zal openbaren, daar immers de verschillende particuliere banken de N. B. als betalings- en clearingscentrale gebruiken. Wij zien uit de cijfers, dat het jaar 1929 uitmunt door

¹⁾ De periode van Oct.-Dec. 1931 geeft een zeer geringe stijging te zien.

groote omloopssnelheid, hetgeen niet anders te verwachten was. Ook de eerste beide maanden van 1930 blijven hoog, doch dan komt — eerder dan bij P. C. en G. D. en bij het Giro-Kantoor van Amsterdam — de afneming, hetgeen al weder niet te verwonderen is, wanneer men bedenkt, dat bij de girodiensten de particuliere betalingen een zeer groote rol spelen, en het bij de N. B. veeleer gaat om betalingen, voortspuitend uit het bedrijfsleven en den effectenhandel, die de depressie eerder bespeurd en gevoeld hebben dan de particulier.

Belangrijke afmetingen neemt de daling van de omloopssnelheid bij de N. B. reeds in de tweede helft van 1930 aan, hoewel ook hier het verloop somtijds niet zonder grilligheid is geweest. Zooals te verwachten was, hebben de Deutsche bankcrisis en de val van het Pond, die een groote ophooping van geld in Nederland veroorzaakten en daardoor de tijdelijk stilliggende saldi bij de N. B. zeer belangrijk deden aanzwellen, de omloopssnelheid catastrophaal doen afnemen, inzonderheid sinds Augustus 1931.

Wij stellen ons voor om deze verhoudingscijfers betreffende de omloopssnelheid van het geld in het vervolg regelmatig op te nemen in onze conjunctuurstaten betreffende Nederland. Uit een oogpunt van conjunctuurwaarneming komen zij ons van beteekenis voor.

Tabel I.

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	4.13	3.82	4.20	4.01	4.58	4.44	4.02	3.92	4.13	4.20	4.69	4.41
1928.....	4.47	4.67	4.67	4.28	5.10	4.62	4.75	4.57	4.35	4.75	5.23	4.20
1929.....	4.64	4.57	4.26	4.30	5.09	4.29	5.03	4.67	4.81	5.48	4.93	4.53
1930.....	4.87	4.54	4.56	4.38	5.12	4.72	4.75	4.35	4.19	4.56	4.58	4.34
1931.....	4.49	4.12	4.23	4.16	4.59	4.54	4.14	3.83	3.84	3.71	3.67	3.44
1932.....	3.38	3.38	3.12	3.29	3.21	2.88	3.05	2.87	2.88			

Tabel II.

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	2.27	2.02	2.09	3.45	5.34	4.44	1.95	1.59	1.66	1.81	1.92	2.48
1928.....	2.28	1.71	1.90	5.94	4.30	5.65	1.81	1.55	1.50	1.90	1.88	1.73
1929.....	2.37	1.59	1.68	3.70	7.—	4.98	2.17	1.68	1.66	2.02	2.08	2.53
1930.....	2.17	1.71	1.86	2.71	6.67	4.94	1.77	1.42	1.47	1.66	1.54	1.90
1931.....	1.76	1.45	2.05	2.75	6.35	3.12	1.72	1.26	1.59	1.92	1.58	1.99
1932.....	1.80	1.55	1.93	2.66	3.88	2.86	4.91	1.17	1.24			

Tabel III.

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	1.54	1.45	1.46	1.58	1.51	1.53	1.25	1.05	1.06	1.17	1.24	1.22
1928.....	1.23	1.15	1.21	1.14	1.25	1.19	1.24	1.01	1.11	1.24	1.31	1.26
1929.....	1.26	1.03	1.12	1.13	1.22	1.18	1.33	1.17	1.20	1.32	1.44	1.32
1930.....	1.47	1.20	1.26	1.34	1.33	1.16	1.21	1.03	1.09	1.20	1.06	1.14
1931.....	1.13	1.00	1.00	1.01	1.06	1.05	1.16	0.85	1.08	1.23	1.13	1.15
1932.....	1.20	0.97	0.97	0.98	0.92	0.92	1.07	1.01	0.85			

Tabel IV.

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	122,1	176,0	160,3	162,8	153,5	107,8	101,4	120,7	130,4	117,2	123,3	108,3
1928.....	109,4	89,5	100,4	105,3	112,9	95,7	106,8	108,7	102,1	107,4	123,6	103,3
1929.....	96,6	119,5	251,4	239,2	287,5	250,2	252,2	222,9	272,2	219,0	193,8	187,9
1930.....	140,0	174,9	191,3	227,8	209,9	90,1	186,3	151,0	182,3	89,7	142,0	133,8
1931.....	134,9	96,9	161,0	187,8	193,9	97,2	51,2	12,3	15,8	13	9,6	11,0
1932.....	16,5	16,8	17,5	12,9	10,4	6,3	6,5	5,5	5,7			

HET PRIJSVERLOOP VAN GROOT-HANDELSARTIKELN GEDURENDE HET DERDE KWARTAAL VAN 1932.¹⁾

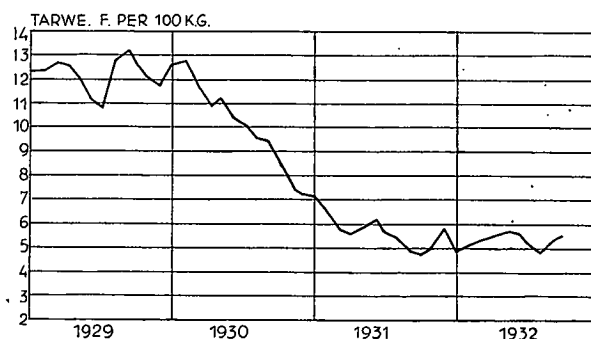
TARWE.

Aan de tarwemarkt was in de eerste weken van Juli de stemming nog allesbehalve vast als gevolg van zeer goede vooruitzichten voor de zomertarwe in de Ver. Staten en Canada, zoowel als in West-Europa, waar in het bijzonder Frankrijk en Duitschland een groote opbrengst verwachtten. Reeds werd in Frankrijk evenals verleden jaar om dien tijd weder overgegaan tot geleidelijke verlaging van het daar voor het gebruik van buitenlandsche tarwe voorloofde percentage. Uit Duitschland werd reeds nieuwe tarwe voor export aangeboden en Canada was wegens de verwachtingen van een grooten nieuwen oogst dringend met oude tarwe aan de markt. Ook Australische tarwe bleef ruim aangeboden, en het eerste aanbod uit Rusland met zaken daarin vooral naar Engeland drukte al evenzeer de markt en de vraag in Europa was teleurstellend. Prijsverlaging van beteekenis vond met dat al niet plaats. Zij werd tegengehouden door het reeds lage peil der prijzen, de zeer ongunstige oogstvoorzichten van Zuid-Oostelijk Europa, de verwachting, dat Rusland minder tarwe zou hebben dan de laatste twee jaren, de waarschijnlijkheid van een niet grooten oogst in Italië en kleine Argentijnsche verschepingen. Omstreeks 20 Juli begon een periode van vastere markten en aanmerkelijke stijging van den tarweprijs. Zij was in de eerste plaats het gevolg van berichten uit Canada en de Ver. Staten over schade aan de zomertarwe door droogte, hitte en roest, ongunstig weder in West-Europa en steeds ernstiger klachten uit Hongarije en de Balkanlanden, het uitblijven van groote verschepingen uit Argentinië en vermindering van het aanbod uit Australië. Australische tarwe, waarin ook weder meer zaken tot stand kwamen naar het Verre Oosten, werd tot stijgende prijzen vooral gekocht door Engeland, Nederland, dat geruimen tijd veel tarwe uit Australië had gekocht, nam wegens die hoogere prijzen aan deze zaken geen deel meer. Ook in andere soorten nam in Europa de ondernemingslust toe, al waren de zaken dan ook eigenlijk niet levendig. Engeland en ook Nederland kochten geregeld tot stijgenden prijs Duitse tarwe, Italië, waar men een aanmerkelijk kleineren oogst verwachtte dan verleden jaar, deed flinke inkoop in Canada. Rusland maakte van deze vaste markten gebruik door vrij omvangrijke verkoopen in het bijzonder naar Engeland, doch van dringend Russisch aanbod kon niet worden gesproken, hetgeen tot de vaste stemming bijdroeg. Deze bleef echter vooral uitgaan van Noord-Amerika, mede wegens de vaste houding van de andere goederenmarkten en de fondsenmarkt aldaar. De vleug van hernieuwd vertrouwen vertoonde zich vooral in Amerika, wegens de resultaten der conferentie van Lausanne en aan de Amerikaansche termijnmarkten trad het publiek sterk als koper van tarwe op. Een enkele flauwe dag in het begin van Augustus wegens regenval in het Noordwesten der Ver. Staten en Canada was slechts een voorbijgaand verschijnsel en op 10 Augustus stond September-tarwe te Chicago aan de termijnmarkt op 55½ dollarcent per 60 lbs. tegen 47 cents op 16 Juli. October te Winnipeg was in dien tijd gestegen van 53 op 61½ cent en September te Rotterdam van f 4.20 op f 4.90 per 100 KG. Kort daarna is echter een inzinking ingetreden, omdat de op 11 Augustus gepubliceerde officiële oogstberichten in de Ver. Staten en Canada gunstiger luiden dan men na de vele klachten over hitte en droogte verwacht had en evenals de prijsstijging vooral was uitgegaan van Noord-Amerika, gaf dit ook nu weder

¹⁾ Bij de beschouwing van de volgende overzichten dient men er rekening mede te houden, dat wij deze reeds in het begin van deze maand van onze medewerkers hebben ontvangen (Red.).

bij de reactie den toon aan. De flauwere stemming der fondsenmarkt werkte daartoe sterk mede, zooals nu reeds geruimen tijd de loop der graanprijzen in Amerika in hooge mate den invloed ondervindt van de marktstemming voor andere goederen en effecten. Daarbij kwam de waarschijnlijkheid, dat de Fransche oogst voldoende zou zijn voor de geheele Fransche tarwe-behoefte en die misschien zelfs zou overtreffen. Voor de Nederlandsche markt was het van beteekenis, dat de tarwe-oogst daar als gevolg van de tarwewet ongeveer dubbel zoo groot is als voorheen. De vraag in Europa was spoedig weer klein, doch de prijsdaling werd in toom gehouden door kleine wereldverschepingen, de slechte oogstresultaten van Zuid-Oostelijk Europa, waar geen tarwe voor uitvoer beschikbaar zal zijn, het zeer karige aanbod van het Zuidelijk halfrond en het weinig dringende karakter der Russische offertes.

Deze factoren leidden tegen het einde der maand weder tot een herstel, al veroorzaakte dan ook het bekend worden van een sterke uitbreiding tegenover verleden jaar van den Argentijnschen tarwe-uitzaai een enkelen dag een flauwere stemming. Het uitblijven van grooter Russisch aanbod heeft tot dit hernieuwd prijsherstel aanmerkelijk bijgedragen.

Daarbij zag het er naar uit, dat bij de geringe belangstelling der Ver. Staten voor den export van tarwe, nu daar de opbrengst der wintertarwe zoo klein is geweest (dat er circa 270 miljoen bushels zomertarwe geoogst zijn tegen 104 miljoen in 1931 weegt lang niet op tegen de vermindering der wintertarwe) en de voorraad van den Farm Board op een kleine hoeveelheid na verdwenen was, terwijl het Zuidelijk halfrond dit kalenderjaar slechts zeer weinig tarwe meer heeft aan te bieden, Canada, ondanks zijn grooten oogst, op goede prijzen kon blijven rekenen. Weliswaar konden namelijk bij de groote oogsten van Duitschland en Frankrijk niet veel zaken naar het Europeesche vasteland worden verwacht, doch Engeland zette zijn inkoop vooral van Canadeesche tarwe voortdurend voort. Ook veel Duitse tarwe werd eind Augustus en begin September tot stijgende prijzen naar Engeland verkocht. In de eerste dagen van September was te Chicago de voorafgegane prijsdaling weder grotendeels ingehaald. Te Winnipeg was dat wegens het ruime aanbod uit den nieuwen oogst in mindere mate gelukt. De vastere stemming in Europa blijkt echter uit de stijgende prijzen, die in de wekelijkse Rotterdamsche veilingen voor Nederlandsche tarwe werden betaald en uit den prijsloop aan de Rotterdamsche termijnmarkt, waar November-tarwe op 6 September op f 5.17½ kwam tegen f 4.70 op 11 Augustus, al was dit dan ook evenzeer het gevolg van het uitblijven van grooten aanbod van de meestal goedkoopere Russische en andere Oost-Europeesche tarwe dan van de vaste markt in Noord-Amerika.

Op dit alles is na 10 September een daling der prijzen gevolgd, waardoor deze in Canada lager kwamen dan in deze crisis tot nog toe was voorgekomen. De oorzaken lagen in het dringende aanbod van nieuwe Canadeesche tarwe, waarvan de oogst nu geraamd wordt op 450 à 470 miljoen bushels tegen 320 miljoen in 1931, nieuwe zeer hoge ramingen van den

name in het verbruik heeft tevens met zich gebracht, dat de reeds vroeger verwachte en inderdaad sedert het eind van Augustus ook ingetreden vermindering der Argentijnsche verschepingen de markt niet heeft gesteund. Na de vleug van levendige Europeesche inkoop van het begin van September zijn de zaken in maïs minder levendig geworden dan tevoren. Met name voor aflading in latere maanden, waarvoor uit Argentinië steeds een vrij aanmerkelijk report werd gevraagd, bestond geleidelijk minder kooplust. De oorzaak daarvan lag niet slechts in de vermindering van het gebruik, doch tevens in de verwachting van groot aanbod van maïs uit Oost-Europa gedurende de wintermaanden (ook Rusland offreert maïs en verkocht naar Engeland in de laatste weken van September reeds nu en dan maïs ter verscheping in November en December) en het vooruitzicht van een grooten oogst in de Ver. Staten. Deze wordt geraamd op 2850/2900 miljoen bushels tegen 2557 miljoen in 1931. Reeds kwam in Augustus een enkele zaak in Noord-Amerikaansche maïs naar Europa tot stand. Dadelijk daarop maakte Amerikaansche prijsstijging zulke zaken echter weder onmogelijk, doch in September daalde December-maïs te Chicago van 33½ op 27½ dollarcenten per 56 lbs. Exportzaken in Noord-Amerikaansche maïs in herfst- en wintermaanden in concurrentie met Argentinië en de Donaulanden zijn daardoor weder waarschijnlijk geworden, hetgeen de stemming aan de maïsmarkt drukte. In de laatste week van September is dan ook Argentijnsche maïs weder in prijs gedaald, evenals ook Donaumaïs. Van laatstgenoemde soort was het aanbod, in het bijzonder op November en December aflading, zelfs dringend geworden en te Rotterdam daalde dientengevolge de Januari-termijn, die op 10 September f 78¼ noteerde tot f 73¼ aan het einde der maand. Van Plata-

maïs waren de aanvoeren in West-Europa omstreeks 25 September weder groot, hetgeen toen nogmaals tot een gedrukte houding der markt voor spoedige maïs leidde met aanmerkelijk lagere prijzen dan voor latere posities. Ditmaal werden voor het eerst in dit seizoen in de Nederlandsche havens vrij groote voorraden gevormd met het oog op de verwachting van kleine aanvoeren in de eerstvolgende weken. De vermindering van het verbruik en de steeds sterker druk uit de Donaulanden deed echter het oogenblik voor die voorraadvorming niet zeer gelukkig schijnen.

GERST.

Gerst ontmoette in Juli slechts beperkte vraag, omdat Duitschland, vroeger het grootste invoerland van voergerst, dien invoer tegenwoordig ten sterkste belemmert, de voorraden van gerst in West-Europa klein waren en daarvoor veel hogere prijzen werden gevraagd dan voor ander voergraan en gerst waarschijnlijk spoedig veel goedkooper te koop zou komen. Roemenië namelijk meldde een zeer goeden oogst, ook uit Rusland werd vrij wat gerst verwacht en in de Ver. Staten werd de opbrengst geraamd op ruim 300 miljoen bushels tegen 199 miljoen in 1931. Inderdaad ontwikkelden zich spoedig zaken in nieuwe Roemeensche gerst op aflading in de herfstmaanden tot ver beneden de voor spoedige gerst geldende prijzen. Ook Rusland kwam iets boven de Roemeensche prijzen aan de markt. In Noord-Amerika daalden de prijzen wel eenigszins doch voor zaken van eenige betekenis bleven zij toch te hoog. De geregelde zaken in Canadeesche gerst namen dan ook in omvang af. In het eind van Juli en in Augustus bleef men voor werkelijk uit de Roemeensche havens vertrokken partijen nog een trouwens geleidelijk verminderende premie boven latere posities betalen en ook uit de Ver. Staten kwamen toen naar Nederland zaken tot

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

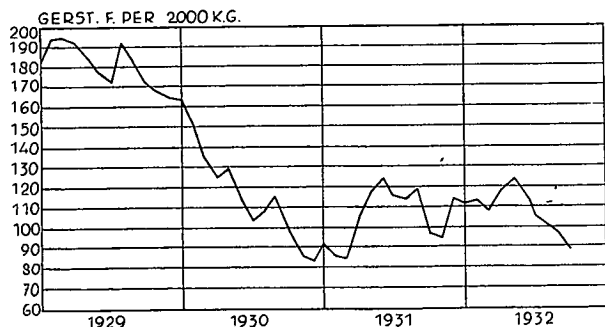
	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN								INDEXCIJFERS							
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.		THEE Af. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. ½ K.G.		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam		Bruto-gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100		Centr. Bureau v. d. Stat. herleid tot 1925 = 100		The Economist herleid van 1927 = 100 tot 1925 = 100	
	f	%	Sh.	%	f.	%	cts.	%	cts.	%	f	%	In-voer	Uit-voer	v. d. Stat. herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	The Economist herleid van 1927 = 100 tot 1925 = 100		
1925	159,75	100	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	35,875	100,0	100	100	100,0	100,0		
1926	153,50	96,1	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	34,-	94,8	112	128	93,2	92,9		
1927	160,50	100,5	1/6,375	51,6	19,12 ²⁾	102,0	46,875	76,4	82,75	97,9	32,625	90,9	113	116	95,4	89,5		
1928	151,50	94,8	-1/10,75	30,2	15,85	84,5	49,625	80,9	75,25	89,1	31,875	88,9	118	128	96,4	87,6		
1929	146,00	91,4	-1/10,25	28,8	13,-	69,3	50,75	82,7	69,25	82,0	27,375	76,3	122	132	91,6	82,6		
1930	141,50	88,6	-1/5,875	16,5	9,60	51,2	32	52,1	60,75	71,8	22,625	63,1	124	135	75,5	69,4		
1931	110,75	69,3	-1/3	8,4	8,-	42,7	25	40,7	42,50	50,3	15,375	42,9	117	136	62,6	57,9		
Jan. 1930	147,50	93,9	-1/7,375	20,7	11,67 ⁵	62,3	35	57,0	60,50	71,6	26,87 ⁵	74,9	128	136	84,5	76,9		
Febr. "	147,50	92,3	-1/8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	68,9	26,37 ⁵	73,5	112	126	81,3	75,2		
Maart "	147,50	92,3	-1/7,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	73,7	25,25	70,4	125	131	78,7	74,2		
April "	147,50	92,3	-1/7,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	59,50	70,4	26,12 ⁵	72,8	115	127	78,7	72,8		
Mei "	145,00	90,8	-1/6,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	58	68,6	25,50	71,1	132	132	76,1	72,0		
Juni "	145,00	90,8	-1/6,125	17,2	9,77 ⁵	52,1	33	53,8	58	68,6	22,87 ⁵	63,8	131	133	76,1	70,4		
Juli "	142,50	89,2	-1/5,625	15,8	9,27 ⁵	49,5	31,50	51,3	55,50	65,7	21,75	60,6	138	141	74,2	69,3		
Aug. "	142,50	89,2	-1/4,875	13,8	8,50	45,3	29,50	48,1	55,25	65,4	20,-	55,7	129	145	73,5	67,9		
Sept. "	140,00	87,6	-1/4,125	11,6	7,97 ⁵	42,5	28,25	46,0	59,50	70,4	19,25	53,7	122	126	72,3	65,4		
Oct. "	132,50	82,9	-1/4	11,2	8,62 ⁵	46,0	29	47,3	66,50	78,7	18,75	52,3	128	152	71,6	64,6		
Nov. "	130,00	81,4	-1/4,375	12,3	8,75	46,7	29	47,3	68,25	80,8	19,37 ⁵	54,0	121	139	71,0	63,3		
Dec. "	130,00	81,4	-1/4,375	12,3	8,20	43,7	29	47,3	66,75	79,0	19,-	53,0	105	129	69,0	61,3		
Jan. 1931	125,00	78,2	-1/4,25	11,9	8,20	43,7	28	45,6	66,25	78,4	18,25	50,9	121	132	67,7	59,2		
Febr. "	125,00	78,2	-1/3,875	10,9	8,20	43,7	26,25	42,8	53	62,7	18,12 ⁵	50,7	96	121	67,1	59,4		
Maart "	125,00	78,2	-1/3,75	10,5	8,30	44,3	25,50	41,5	45	53,3	18,62 ⁵	51,9	107	140	66,5	59,1		
April "	125,00	78,2	-1/3,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	24,75	40,3	43	50,9	17,50	48,8	110	138	65,8	58,4		
Mei "	125,00	78,2	-1/3,125	8,8	8,50	45,3	25	40,7	40,25	47,6	15,37 ⁵	42,9	114	141	65,8	56,8		
Juni "	110,00	68,9	-1/3,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	25,75	42,0	39,50	46,7	14,12 ⁵	39,4	127	133	64,5	56,8		
Juli "	110,00	68,9	-1/3	8,4	8,77 ⁵	48,6	27	44,0	38,25	45,3	15,-	41,8	138	153	62,6	55,8		
Aug. "	100,00	62,6	-1/2,5	7,0	7,90	42,1	25,50	41,5	38,50	45,6	14,12 ⁵	39,4	122	142	60,6	55,6		
Sept. "	100,00	62,6	-1/2,375	6,7	7,52 ⁵	40,1	23,75	38,7	37,50	44,4	13,37 ⁵	37,3	125	146	58,7	58,1		
Oct. "	100,00	62,6	-1/2,375	6,7	7,55	40,3	23	37,5	37,75	44,7	13,25	36,9	119	146	58,7	58,5		
Nov. "	100,00	62,6	-1/2,25	6,3	7,15	38,1	23	37,5	37	43,8	13,75	38,3	113	132	58,7	58,8		
Dec. "	82,50	51,6	-1/2,25	6,3	6,75	36,0	23	37,5	35	41,4	12,75	35,5	115	114	54,8	58,8		
Jan. 1932	82,50	51,6	-1/2,125	6,0	7,35	39,2	23	37,5	32	37,9	13,12 ⁵	36,6	103	107	54,2	58,4		
Febr. "	82,50	51,6	-1/2	5,6	7,05	37,6	23	37,5	30	35,5	14,50	40,4	86	111	53,5	59,8		
Maart "	70,00	43,8	-1/1,625	4,6	6,25	33,3	23	37,5	31	36,7	14,75	41,1	87	116	52,9	58,3		
April "	70,00	43,8	-1/1,5	4,2	5,90	31,5	23	37,5	29,25	34,6	14,-	39,0	89	110	51,6	56,0		
Mei "	70,00	43,8	-1/1,5	4,2	5,62 ⁵	30,0	23,50	38,3	30,25	35,7	13,25	36,9	89	107	51,0	54,0		
Juni "	70,00	43,8	-1/1,375	3,9	6,30	33,6	24	39,1	28,50	33,7	12,37 ⁵	34,5	101	116	50,3	52,5		
Juli "	67,50	42,3	-1/1,375	3,9	6,70	35,7	24	39,1	23,75	28,1	12,37 ⁵	34,5	100	112	49,0	53,7		
Aug. "	63,00	39,4	-1/1,75	4,9	6,57 ⁵	35,1	24	39,1	22,75	26,9	12,37 ⁵	34,5	95	105	48,4	53,3		
Sept. "	60,00	37,6	-1/2,125	6,0	6,52 ⁵	34,8	25,25	41,1	23,75	28,1	12,75	35,5	96	112	49,0	57,1		
3 Oct. "	63,50	39,7	-1/1,875	5,3	6,37 ⁵	34,0	27	44,0	26	30,8	12,75	35,5						
10 "	63,50	39,7	-1/1,75	4,9	6,37 ⁵	34,0	27	44,0			12,62 ⁵	35,2						
17 "	63,50	39,7	-1/1,6875	4,7	6,37 ⁵	34,0	27	44,0			12,62 ⁵	35,2						
25 "	63,50	39,7	-1/1,6875	4,7	6,25	33,3	26	42,4			12,-	33,4						

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 13 Oct.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. zijn op goudbasis omgerekend

stand, doch naarmate de verschepingen uit Roemenië toenamen, daalden voor alle posities de prijzen aanmerkelijk. Tegen het einde van Augustus leidde het sterk gedaalde prijspeil tot vermeerdering der vraag, zoowel voor spoedige partijen als op aflading. Russische gerst werd vooral naar Engeland verhandeld en Nederland deed flinke zaken in Roemeensche gerst. De oude te Rotterdam aanwezige voorraden waren omstreeks half September vrijwel verdwenen, doch ruime aanvoer uit Roemenië kon toen gemakkelijk voorzien in de behoefte en na enkele weken van groote Roemeensche verschepingen, in het bijzonder naar Nederland, was aangekomen en spoedig verwachte gerst te Rotterdam goedkooper dan latere posities. Daarmee was dus tegen het eind van September radi-

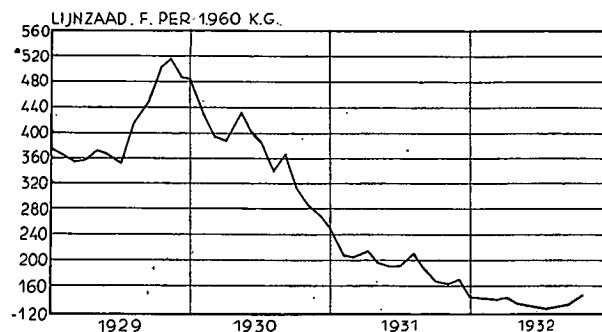

caal een einde gekomen aan de periode van premies voor beschikbare gerst. Terwijl daarvoor de prijs in het begin van Juli nog vrij wat boven f 100 had gestaan, bedroeg die aan het eind van September niet meer dan f 76 per 2000 KG. Op het lage prijspeil was toen in Nederland de vraag naar gerst wel verbeterd. Uit Rusland zijn de verschepingen in September nog klein gebleven, doch een spoedige toeneming daarvan werd verwacht. Uit Noord-Amerika waren de zaken in gerst in September van zeer weinig beteekenis, al zijn de prijzen daar in den loop dier maand wel gedaald. Te Winnipeg was de verlaging zelfs aanzienlijk. De October-termijn daalde te Winnipeg in den loop der maand van 32 tot 25½ dollarcenten per 48 lbs.

LIJNZAAD.

Aan het einde van Juni van dit jaar zijn met f 127.— per last de laagste prijzen bereikt. Sindsdien is langzamerhand een verbetering ingetreden, die voornamelijk te voorschijn is geroepen door de iets verbeterde vraag naar koeken en den ruimeren afzet voor lijnolie. Doordat lijnolie langzamerhand tot de allergeoedkoopste artikelen is gaan behooren, is de vraag voor andere dan technische doeleinden beduidend groter geworden en zijn belangrijke posten lijnolie door de vet- en olie-industrie in Europa opgenomen. Op deze wijze is Europa in staat geweest eenige compensatie te vormen voor de zeer verminderde afzet van lijnzaad naar de Ver. Staten. Dat land heeft inderdaad tengevolge van de economische crisis beduidend minder lijnzaad in Argentinië opgenomen dan het jaar tevoren en dit niettegenstaande de eigen oogst buitengewoon klein was. De afname van lijnzaad door Europa heeft Argentinië in staat gesteld om dit jaar niettegenstaande de slechte omstandigheden toch vrijwel hetzelfde quantum te exporteeren en op den 1sten October was de export van La Plata lijnzaad ongeveer 1.650.000 tons, tegenover 1.683.700 tons gedurende dezelfde periode het vorige jaar. Amerika heeft in hetzelfde tijdsverloop slechts 138.900 tons opgenomen, tegenover 313.600 tons het vorige jaar. Terwijl wij in andere jaren gewoonlijk rekening te houden hebben met den Britsch-Indischen oogst en ook Noord-Europa (de Oostzee Staten) bijdroeg tot de voorziening van lijnzaad voor West-Europa, is dit jaar Argentinië vrijwel de eenige leverancier geweest en geen van de andere landen is in staat geweest om te concurreren tegen de lage prijzen, waartoe Argentinië verkocht. Het ziet er dus naar uit, alsof de buitengewoon groote oogst, die Argentinië

dit jaar had, geheel in de consumptie zal verdwijnen en alsof het mogelijk is, dat bij het ingaan van den nieuwen oogst het overschot van den ouden oogst niet noemenswaard groot meer zal zijn. Volgens de officiële raming bedroeg op den eersten October de nu nog voor export beschikbare hoeveelheid, ca. 300.000 tons, welk quantum tot het einde van December verschepingen van gemiddeld 25.000 tons per week zal toestaan, hetgeen inderdaad niet overdreven is.

De berichten omtrent den nieuwen oogst luiden minder gunstig en in overeenstemming met betrouwbare particuliere ramingen zal die waarschijnlijk 250/300.000 tons minder zijn dan het vorige jaar. Er zijn eenige berichten omtrent schade door vorst en insecten in het Noordelijk deel van Argentinië.

De lichte opleving in zaken gedurende de maanden Juli en Augustus en de eerste dagen van September heeft de prijzen van het laagste punt van eind Juni met niet minder dan circa 20 pCt. omhooggebracht, zoodat de noteringen tenslotte zijn aangeland op f 157.— Sindsdien is een kleine reactie ingetreden, maar toch zijn de prijzen nog ca. f 144.— tot f 145.— en het ziet er naar uit, alsof de omstandigheden zoodanig veranderd zijn, dat er eenige aanleiding bestaat om te meenen, dat wij de lage prijzen, die in Juni van dit jaar genoteerd zijn, niet weer zullen terugzien.

BOTER.

In het afgelopen kwartaal was de markt ruimschoots van aanbod voorzien. Tot het einde van de maand Augustus waren de aanvoeren groot. Dit stond in verband met de voor den grasgroei gunstige weersomstandigheden, ook in den nazomer; de melkaanvoeren waren in het algemeen circa 10 tot 15 pCt. grooter dan vorig jaar; tevens noopte de deplorabele toestand bij den kaasafzet vele fabrieken een extra quantum melk tot boter te verwerken.

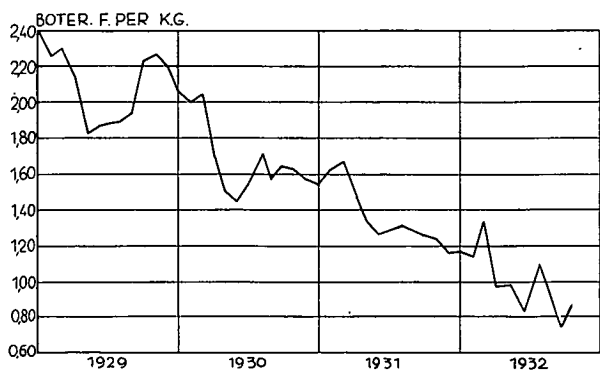
De Crisiszuivelwet werd 11 Juli van kracht, doch had, zooals in het vorig kwartaaloverzicht werd aangegeven, bij voorbaat hare uitwerking op de botermarkt, waardoor de prijzen in den aanvang van dit kwartaal reeds een eindweegs hadden afgelegd in de richting van het door de Crisiszuivelwet beoogde prijsniveau.

Langzaam en vrijwel onafgebroken is de binnenlandsche boterprijs in den loop van het derde kwartaal verder opgelopen tot circa f 1,50¹⁾. Uiteraard is een belangrijke teruggang in het verbruik niet uitgebleven. Vooral in Juli en Augustus waren de omzetten in den binnenlandschen handel abnormaal gering, als gevolg mede van de gehamsterde voorraden, welke werden opgebruikt en de scherpe prijsconcurrentie van den kant der margarine.

In September trad, naar het zich liet aanzien, een merkbaar herstel op de binnenlandsche botermarkt in.

De export is in het algemeen onveranderd slecht gebleven. Van het aanhouden van geregelde zaken met

¹⁾ Deze prijs bevat den crisistoelag. In onze grafiek is de loop van den boterprijs aangegeven *zonder* toeslag, daar op deze wijze de wereldmarktprijs het beste kon worden benaderd. In een der eerstvolgende nummers zullen wij op dit onderwerp nader terugkomen (Red.).

het buitenland kan er onder de huidige omstandigheden nauwelijks meer sprake zijn. Frankrijk liet in de maanden Juli en Augustus geen noemenswaardige hoeveelheden binnen en in September zijn er in het geheel geen invoervergunningen meer afgegeven. In Augustus kon er nogal wat boter op de Engelsche markt geplaatst worden, wat een zeker tegenwicht vormde voor het in Duitschland verloren afzetgebied. In September kon de uitvoer naar Duitschland weer eenigszins opleven, nadat de zaken met dat afzetgebied gedurende de drie voorafgaande maanden nagenoeg tot stilstand waren gekomen. Deze kleine opleving in de maand September is een gevolg van de sterke afname van de binnenlandsche boterproductie in Duitschland. In verband met het verloop van de Nederlandsch-Duitsche boteronderhandelingen, waardoor het zich einde Augustus liet aanzien, dat het huidige douanesysteem in Duitschland door een ander zou worden vervangen, is men in de maand September hier te lande wat scheutiger dan tot nu toe geworden met de uitgifte van de 50 Mark certificaten, een omstandigheid, welke zeker niet minder de grotere boteruitvoer naar Duitschland in September heeft veroorzaakt. De export naar België bewoog zich binnen de grenzen van de tamelijk krap toegemeten contingenten. Gedurende het berichtskwartaal heeft de Belgische regeering op het Fransche voorbeeld de afgifte der invoervergunningen aan zich getrokken, waardoor een groote onzekerheid in deze exportzaken is gebracht.

Boter in tons.

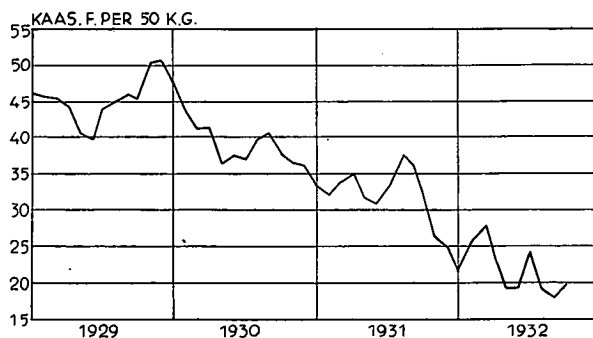
	Invoer				Uitvoer			
	1929	1930	1931	1932	1929	1930	1931	1932
1e halfj. .	772	742	1.233	3.792	24.194	21.678	18.007	8.400
2e „	1.255	1.252	2.798	—	23.127	20.231	14.951	—
Maart ...	56	95	130	307	3.919	3.167	2.839	1.911
April ...	86	133	94	266	4.308	4.014	3.473	1.600
Mei	96	76	152	110	5.411	4.620	4.132	1.881
Juni	145	121	173	251	5.168	4.322	3.468	1.096
Juli	211	108	368	74	4.612	4.001	2.914	1.128
Aug.	111	70	360	90	4.780	4.230	2.977	1.436
Sept.	298	112	84	32	4.103	3.353	2.765	1.587

De laatste weken van het kwartaal is de productie weer sterk beginnen terug te loopen. De vooruitzichten kunnen intusschen nog moeilijk optimistisch beoordeeld worden. Tengevolge der contingentteeringen in het buitenland werden de aanvoeren der laatste maanden niet geheel geplaatst. De koelhuisvoorraden zijn dan ook niet onbelangrijk, al oefenen deze, in verband met de waarschijnlijk daaraan te geven bestemming, geen directen druk op de markt uit. Veel ook zal er onder deze omstandigheden van afhangen, hoe de aanvoeren der dominiale boters op de Engelsche markt in het loopende seizoen uitvallen, en voorts, welke maatregelen de Duitsche agrarische politiek met betrekking tot de botermarkt in de eerstvolgende weken zal gaan doorvoeren.

KAAS.

Op de kaasmarkten kwam er in het berichtskwar-

taal niet de minste verandering ten goede. De toestand bleef geheel onbestendig. Het zijn momenteel alleen de willekeurige invoerbelemmerende maatregelen in de afzetgebieden en de mate, waarin men in de verschillende productiegebieden de kaasproductie eenigszins in de hand heeft, welke de prijs bepalen. Vooral in de streken van het eenzijdige kaasbedrijf, Noord-Holland en de provincie Zuid-Holland, is men op genade en ongenade overgeleverd aan de Fransche invoercontingenteering en de Duitsche deviezenpolitiek. De prijzen der Noord-Hollandsche soorten gaven dit kwartaal nieuwe laagterecords te zien. De handel

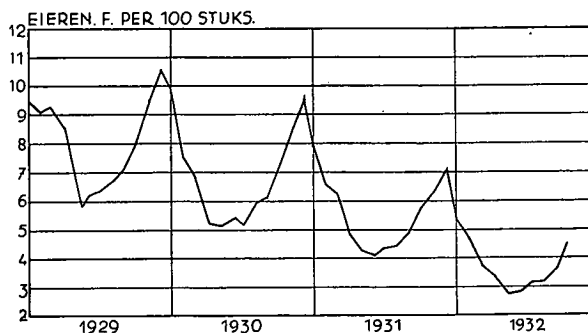
op Duitschland, waar de kaas den laatsten tijd andere voedingsmiddelen verdringt, en welke gedurende het kwartaal gaande gehouden kon worden, bracht in de eerste weken van September eenige opleving.

In tegenstelling tot den uitvoer van boter, geeft de uitvoer van kaas een beter beeld te zien, zooals uit onderstaande tabel blijkt.

Kaas in tons.

	Invoer				Uitvoer			
	1929	1930	1931	1932	1929	1930	1931	1932
1e halfj.	271	308	274	239	45.206	44.031	41.364	36.603
2e „	385	377	336	—	50.609	49.744	45.027	—
Maart ...	45	56	57	47	8.124	6.599	6.348	4.962
April ...	44	48	46	37	7.329	7.027	6.986	6.397
Mei	52	49	36	38	7.877	8.172	6.815	6.299
Juni	39	41	45	36	9.386	8.655	8.627	7.605
Juli	65	60	48	33	9.329	10.218	8.916	6.733
Aug.	58	58	54	39	9.526	8.729	7.716	7.325
Sept.	71	64	56	37	9.056	8.120	7.538	8.103

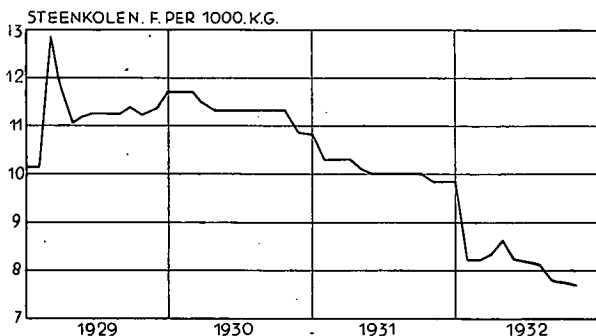
EIEREN.

STEENKOLEN.

Gaat men de gebeurtenissen in de kolenindustrie uit de afgelopen drie maanden na, dan moet men helaas constateeren, dat er ter oplossing van het internationale kolenprobleem uiterst weinig constructieve arbeid verricht is. Wel ontbreekt het niet aan constructieve ideeën en plannen, maar deze blijken slechts van theoretischen aard of practisch onbruikbaar te zijn en geven slechts aanleiding tot conferenties en debatten. Zoo is er in dit kwartaal een internationaal mijnwerkerscongres gehouden, waar men sprak over de 40-urige werkweek en staatsbeheer der kolenindustrie en een conferentie te Deauville, waar

men eveneens veel sprak, maar waarover weinig gepubliceerd werd. Verder zijn het steeds maar weer invoerbepalingen, die de aandacht vragen, waartegen het protesten regent, die evenwel blijkbaar op de regeeringen weinig indruk maken. In het afgelopen kwartaal werd gehoord een protest van de Kamer van Koophandel te Antwerpen en de handelskringen aldaar, een noodkreet van den Belgischen Nationalen Schippersbond, een verzoek om bepaalde soorten vrij te laten voor de Belgische tuinders, en zoo eveneens uit kringen van belanghebbenden bij handel en verkeer in Frankrijk.

In zeer belangrijke tegenstelling met de contingenteringmethoden staat het steeds meer en meer doorbrekend besef bij de coalowners in Engeland, dat men langs organisatorisch constructieven weg naar een oplossing streven moet. De oprichting der Welsh Mines Association en de hernieuwde onderhandelingen met Polen zijn hiervan het bewijs.

De afzetmoeilijkheden, waaraan de Nederlandsche mijnindustrie dit jaar, in tegenstelling met de mijnindustrie in andere landen voor het eerst te lijden heeft, was aanleiding tot meerdere besprekingen met onze Regeering. De Algemeene Nederlandsche Mijnwerkersbond eischt behoud van het loon op het tegenwoordige peil, en verlaging van woninghuur en protesteerde tegen doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen, waardoor de veiligheid in de mijnen zou zijn verminderd. Tenslotte verlangde men, dat de Regeering over zal gaan tot contingentering van den invoer van buitenlandsche kolen. Tot nu toe heeft men in Den Haag zich ertoe bepaald, sterke aandrang uit te oefenen, om het gebruik van Nederlandsche brandstoffen door overheidsinstellingen te bevorderen en zelfs ook met particuliere consumenten trad men hierover in overleg. Hierdoor is metterdaad de werkelijke contingentering reeds binnengehaald. Dat men met openbare contingentering in Nederland van buitenlandsche kolen het paard van Troje binnenkrijgt, d.w.z. dat alle kolen duurder moeten worden, schijnen de voorstanders van contingentering te vergeten.

Zooals te verwachten was, is de markt in de afgelopen drie maanden in het algemeen slecht geweest, vooral in vergelijking met vorige jaren. Er was overal een overvloed van kolen, terwijl de vraag matig bleef. Wel heeft men in het algemeen gedurende deze zomermaanden wederom de wintervoorraden voor den huisbrand aangevuld, mede hiertoe aangezet door de goedkoopere prijzen, die in deze maanden plegen te gelden, maar deze meerdere kooplust was betrekkelijk snel voorbij.

Een werkelijk gunstige marktpositie hebben de exporteurs van Wales-anthraciet gehad. De reeds in het vorige kwartaal gesignaleerde prijsstijging voor deze anthraciet bleef aanhouden. De gemiddelde f.o.b. prijs van exportkolen in Zuid-Wales is dan ook, dank zij deze stijging voor de anthraciet, gestegen met 1% d. tot 19¼ per ton.

Wat de industriekolen in het algemeen betreft, de koopers hadden geen reden hun politiek van mondjesmaat koopen te laten varen.

Op het einde van September kwamen meer optimistische berichten en er zijn inderdaad redenen om

te verwachten, dat, indien de kolenindustrie geholpen mag worden door een strengen winter, de zaken in het volgende kwartaal wat beter zullen gaan.

PETROLEUM.

Moest, wat betreft het tweede kwartaal, de petroleum-conferentie van New-York als verreweg de belangrijkste gebeurtenis worden aangemerkt, gedurende het derde kwam deze plaats ongetwijfeld de *Parijssche conferentie* toe. Ondanks tal van moeilijkheden, waarvan niet de minste het ontbreken der niet genoode Russen was, lukte het de groote concerns, met de Roemeensche delegatie tot een accoord te komen, dat echter nog aan de goedkeuring der geheele Roemeensche petroleumindustrie moest worden onderworpen. Nadat deze een keer uitstel had gevraagd, dat door de groote concerns werd toegestaan, werd tenslotte de overeenkomst geratificeerd, echter met een belangrijke reserve: dat op bepaalde punten nog overeenstemming worde verkregen. Ook dat was na een nieuwe korte bespreking te Parijs mogelijk, en de Roemeensche delegatie kon haar handteekening onder een overeenkomst zetten, die echter — en dat is een belangrijke beperking — pas in werking treedt, zoodra de Roemeensche petroleumindustriëlen het onder elkaar eens zijn geworden betreffende de interne overeenkomsten, die als gevolg van het internationale verdrag zijn vereischt.

Dit verdrag bepaalt in hoofdzaak, dat Roemenië op alle in aanmerking komende afzetgebieden een percentage wordt toegestaan, gebaseerd op zijn aandeel in de leveringen aan het betreffende consumptieland gedurende het tijdvak 1 Juli 1931/30 Juni 1932. Dit percentage blijft hetzelfde, onverschillig of de invoer van het betreffende land stijgt of daalt, zoodat Roemenië van een aan zijn leveringen in genoemd tijdvak proportioneel aandeel is verzekerd. Waar Roemenië gedurende de laatste jaren zijn aandeel op de internationale markten ten koste van andere leveranciers, maar ook ten koste van lonende prijzen, buitengewoon heeft uitgebreid, beteekent de keuze van dit tijdvak een zeer groot voordeel voor de Roemeensche petroleumindustrie, die echter, vooral wat betreft den uitvoer, voor verreweg het grootste gedeelte met dochtermaatschappijen der groote concerns identiek is. Prijzen en productiehoeveelheden worden niet vastgesteld. Wel moeten de leveringen op basis der Golfnoteringen geschieden en spruit uit de te verwachten vermindering van het consumptievermogen der markten de noodzakelijkheid van een belangrijke beperking der productie voort, vooral wanneer men bedenkt, dat Roemenië veel meer petroleum exporteert dan consumeert. Waar bovendien aan de onafhankelijke producenten werd toegezegd, dat de groote concerns, indien het provenu der (verminderde) verkoopen minder zou beloopten dan dat der (grotere) verkoopen voor het inwerkingtreden van het plan, de tot aanvulling van het mindere vereischte hoeveelheden petroleum zouden aankopen, blijkt ten duidelijkste, dat de strekking der overeenkomst wel degelijk een prijsverhoging is.

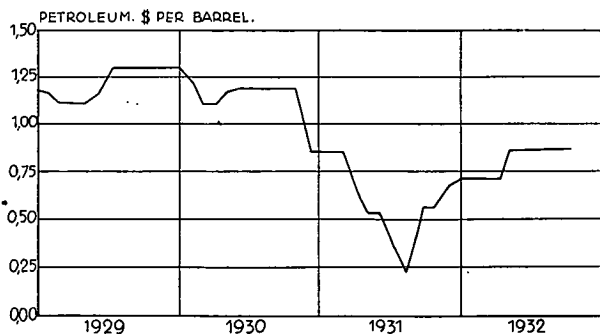
Nu is zeker niet elke prijsverhoging uit den boeze, en vooral niet, wanneer, zooals gedurende de laatste anderhalf jaar maar al te dikwijls gebeurde, de leveringen op de internationale markten tot prijzen zijn geschied, die beneden de kostprijzen lagen. En het is zeker niet toevallig, dat nog in den loop van September op de Britsche en op de Nederlandsche markt prijsverhogingen van benzine werden voorgenomen. *) Of verdere prijsverhogingen zullen mogelijk zijn, zal vermoedelijk daarvan afhangen, of de Roemeensche industriëlen tot de voor de productievermindering, verdeling der binnen- en buitenlandse marktquotas enz. vereischte overeenstemming geraken, voorts, hoe de houding der Russen zal zijn,

*) Deze laatste werd echter begin October weer ongedaan gemaakt.

en last not least, hoe de interne prijzen in de Ver. Staten zullen loopen.

De regeling der productievermindering enz. zal heel wat moeilijkheden kosten, en het kan zijn, dat daardoor de uitwerking van het nieuwe internationale verdrag wat minder spoedig zal beginnen, dan nu wordt gedacht. Wat de *Russen* betreft, deze zijn druk bezig, hun buitenlandschen afzet uit te breiden, echter zullen ook zij een prijsverhoging best vinden, want deze biedt hun de gelegenheid, meer voor hun eigen uitvoer te verkrijgen, indien zij deze verhoging zooals gebruikelijk (op een afstand) blijven volgen. Zulks gebeurde b.v. in Engeland.

Wat tenslotte de prijsstructuur in de *Ver. Staten* betreft, dient te worden gezegd, dat deze minder hecht is, dan zij menigeen met het oog op de verdienstelijke productiebeperking en zekere vermindering der verwerking toeschijnt. De vermindering der consumptie schijnt echter daardoor niet voldoende gecompenseerd te zijn, en waar het einde der zomer-campagne (April-September) is gekomen met een niet al te gunstige statistische positie van de benzine, het voornaamste product, ligt het voor de hand, dat een daling der benzineprijzen te verwachten is — op een gedeelte der markten is zij trouwens reeds ingetreden — en dat ook een daling der destijds ietwat kunstmatig verhoogde ruwolieprijzen niet een volslagen onmogelijkheid is. Slechts strikte aanpassing van productie en verwerking aan het verbruik zou in deze zeer onaangename consequenties kunnen voorkomen, en aan producenten en raffinadeurs die belooing voor samenwerking kunnen geven, waarop zij aanspraak konden doen gelden.

De Amerikaanse productie heeft gedurende de eerste zeven maanden van 1932 463.942.000 barrellen beloopt tegen 498.609.000 barrellen in 1931; de verwerking beliep 490.613.000 barrellen tegen 518.399.000 een jaar geleden; de productie van benzine enz. is van 250.303.000 barrellen tot 234.543.000 barrellen gedaald. Echter verminderde de binnenlandsche vraag naar krachtstoffen nog sterker, namelijk van 231.146.000 vaten tot 213.102.000 vaten, d.w.z. met 7.8 pCt., terwijl de achteruitgang van den uitvoer zelfs 16.4 pCt. was: 23.614.000 tegen 28.256.000 barrellen.

De Russische productie heeft gedurende de maanden Januari-Juli met 13.092.800 ton tegen 12.528.400 ton gedurende hetzelfde tijdvak weliswaar een vermeerdering aangetoond, echter bleef deze beneden de verwachtingen, terwijl juist de laatste maanden minder gunstige resultaten, vooral te Bakoe, brachten. De verwerking van ruwe olie beliep 12.370.000 ton of 12 pCt. meer dan een jaar geleden. De totale uitvoer bereikte gedurende het eerste halfjaar 2.840.700 ton tegen 2.472.300 ton in 1931. Het schijnt echter voorbarig uit de minder gunstige ontwikkeling der productiecijfers en de toenemende industrialisatie van het land reeds nu de conclusie te trekken, dat het den Russen onmogelijk te zijn, hun uitvoer eenigszins belangrijk te vermeerderen en dat men dus met hun op de internationale markten geen rekening meer hoeft te houden. Het feit, dat de groote concerns gedurende een volle maand met hun te New-York hebben onderhandeld, beteekent, al was deze onderhandelingen tenslotte geen succes beschoren, dat ook in de kring

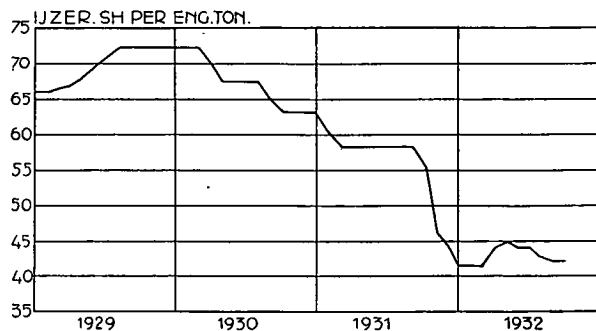
van de tegenstanders der Russen hun rol op de internationale markten niet werd onderschat.

De productie van *Roemenië*, die gedurende de eerste helft van 1932 belangrijk minder dan in 1931 was — 3.128.912 ton tegen 3.400.938 ton — heeft in Juli 1932 612.761 tegen 535.034 ton bereikt, terwijl zij in Augustus dit record met een productie van pl.m. 700.000 nog belangrijk „verbeterde”.

De *wereldproductie* van ruwe petroleum wordt door „World Petroleum” voor het eerste halfjaar op 652.787.910 barrellen geschat tegen 672.856.711 barrellen een jaar geleden. De vermindering beloopt dus 2.98 pCt. De Vereenigde Staten (— 6.78 pCt.), Roemenië (— 7.61 pCt.), Perzië (— 2.09 pCt.), Polen (— 8.46 pCt.), Ecuador (— 7.31 pCt.) en Canada (— 40.72 pCt.) toonen een vermindering aan, Rusland (+ 6.45 pCt.), Venezuela (+ 5.03 pCt.); Mexico (+ 0.42 pCt.), Nederl.-Indië (+ 13.20 pCt.), Columbia (+ 2.02 pCt.), Argentinië (+ 17.80 pCt.), Trinidad (+ 5.70 pCt.), Britsch-Indië (+ 15.67 pCt.) en Duitschland (+ 44.18 pCt.) een vermeerdering.

IJZER.

Terwijl voor eenige andere grondstoffen een zekere mate van herstel van de prijzen te bespeuren is, is hiervan voor ruwijzer nog niets te bekennen. In het algemeen komt de ijzer- en staalindustrie in de opleving na een crisis achteraan. Meer misschien nog dan na vroegere crises is er thans een te veel aan productiemiddelen. Juist de industrieën, die de productiemiddelen vervaardigen, zijn de groote verbruikers van ijzer en staal. Uitbreiding van de bedrijvigheid in de ijzer- en staalindustrie is dus niet eerder te verwachten dan na een herstel in de overige industrieën en in den landbouw. Wel is er hier en daar wat ruwijzer gekocht, teneinde den uitgeputten voorraad bij de gieterijen wat aan te vullen. Tot dusver heeft dit echter geen effect op het prijsniveau gehad. De voorraden bij de producenten zijn zeer groot en de concurrentie is uiterst scherp. Verder moet gewezen worden op de mededinging van het goedkoopere, in groote hoeveelheden ter beschikking staande, oud ijzer en staal, dat in ongekend groote kwantums aan de lading der koepol- en S.M.-ovens wordt toegevoegd.

De Cleveland-producenten hebben een zeer slecht kwartaal doorgemaakt. Het verbruik van Cleveland-ruwijzer daalde sterk, gedeeltelijk natuurlijk door de verlofperiode in Noord-Engeland en Schotland, maar ook door grooter geworden slapte in den scheepsbouw en de machinefabrieken en doordat sommige verbruikers aan de N.-O. kust uit ontevredenheid over het feit, dat zij voor Cleveland No. 3 58/6 fot. hoogoven moeten betalen, terwijl van de Schotten slechts 55/6 fot. Falkirk wordt gevorderd, na afloop van hun contract met de leveranciers van Cleveland-ijzer Midland-ijzer zijn gaan koopen. In Schotland ondervindt de Cleveland-producent de concurrentie van het Midland-product, dat 1½ sh. goedkoper is en van Br.-Indisch ruwijzer, dat vrij van rechten wordt ingevoerd. Het gevolg van een en ander was, dat de producenten, die den prijs niet wilden verlagen, de toch reeds zoo geringe productie verder moesten beperken. Desondanks nam de

voorraad een onrustbarenden omvang aan. De laatste weken zijn echter eenige contracten gesloten, zoodat de voorraad thans wordt aangesproken.

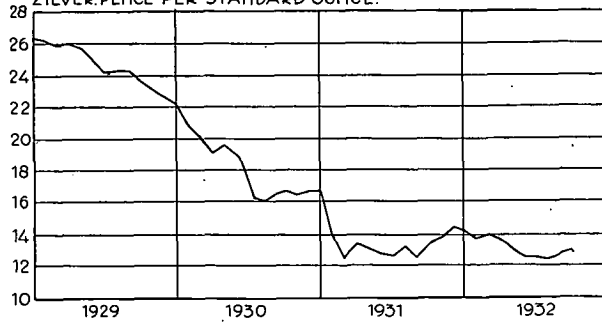
Nieuwe vraag naar Lux 3 op de exportmarkt — vnl. uit Italië en Portugal afkomstig — kwam pas in de laatste weken van het afgelopen kwartaal en heeft, evenals bij Cleveland-ijzer, het karakter van een kleine seizoensopleving. Op het prijspeil van Lux 3, dat in den loop van het derde kwartaal van 37 gouden sh. fob. Antwerpen tot 35 g. sh. gedaald is, heeft de nieuwe vraag, die intusschen al weer geluwd is, geen invloed gehad.

Ook op de Fransche markt is het niveau van P. L. No. 3 in de laatste drie maanden gedaald en wel van 205—230 Frs. fot. Longwy tot 190—220 Frs. De voorraad is zeer groot, de productie blijft stationnair. De vraag is beperkt, doch neemt den laatsten tijd niet af.

De Belgische markt daalde in den loop van het laatste kwartaal van 285—295 B. Frs. tot 280—290 B. Frs. fob. grens; in de Duitsche noteringen kwam geen wijziging.

ZILVER.

ZILVER.PENCE PER STANDARD OUNCE.

KOPER.

In tegenstelling met het vorige koperoverzicht kunnen wij over het afgelopen kwartaal een gunstiger tendens waarnemen. Het spreekt vanzelf, dat in dit geval deze gunstigere tendens nauw verbonden is met de algemeene prijsstijging. De laagste notering voor koper was wel die van 27 en 28 Juli, toen Electrolytisch koper £ 28.- en Standaard koper £ 24.12.6 noteerden. Nadien is de prijs in Augustus en September aanzienlijk gestegen; de notering is nu ca. £ 39.- en £ 35.-.

Deze prijsstijging heeft natuurlijk in alle opzichten een verstrekkende beteekenis gekregen. De stocks van Electrolytisch koper gingen in waarde ca. 40 pCt. vooruit, zoodat de verschillende maatschappijen, wier voorraad door bankcrediet gefinancierd werd, in een gunstiger positie zijn gekomen.

Beschouwen wij nu de productie- en consumptie-cijfers over 1931 van geraffineerd koper, dan krijgen wij het volgende overzicht:

	Productie Metr. tons	Consumptie Metr. tons
Ver. Staten, Canada en Zuid-Amerika	943.300	484.800
Europa	171.900	644.000
Azië	82.100	77.900
Australië	13.100	3.400
Afrika	138.200	3.000
	1.348.600	1.213.100

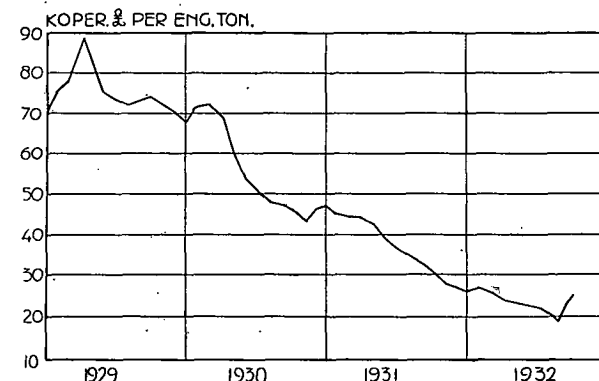
Men ziet hieruit, dat de consumptie in 1931 nog altijd 135.000 ton minder is dan de productie. De cijfers van het American Bureau of Metal Statistics, uitgaande van de gegevens over het eerste halfjaar 1932, geven nu het volgende beeld van de geschatte jaarproductie van de landen buiten de Ver. Staten:

	Tons van 2000 lbs.
Zuid-Amerika	144.000.—
Mexico	12.000.—
Europa	72.000.—
Azië	78.000.—
Afrika	43.000.—
	349.000.—

Voor Engeland en de Dominions zijn deze cijfers als volgt:

Canada	86.000.—
Rhodesia	63.900.—
Australië	12.000.—
Zuid-Afrika	9.600.—
Indië	4.800.—
	176.300.—

Totale wereldproductie, exclusief Amerika, bedraagt dus 525.000 tons.

De consumptie, gebaseerd op de eerste zes maanden van dit jaar, bedraagt (geschat over 1932) voor alle landen met uitzondering van de Ver. Staten, Engeland en de Dominions 457.000 tons; er zou dus een tekort van 108.000 tons komen. De consumptie in Engeland en de Dominions wordt geschat op 136.800 tons; voor de twee groepen samen is de consumptie dus 594.000 tons tegenover een productie van 525.300 tons, d.w.z. dus een geschat tekort van 69.000 tons. Het spreekt vanzelf, dat deze cijfers voor de tweede helft van 1932 beduidende wijzigingen kunnen ondergaan. Er schijnt dus buiten Amerika aan de restrictie der koperproductie wel de hand te worden gehouden. Aan den anderen kant is Amerika schijnbaar niet bereid tegen de betere prijzen veel af te geven, temeer daar men in Amerika hoopt, dat de 4 dollar-zents invoerrechten binnen afzienbaren tijd een resultaat zullen opleveren. De gunstiger bankpositie in Amerika naast de waardeverhoging van den kopervoorraad maakt, dat producenten in Amerika niet meer zoo sterk gedwongen worden tegen iederen prijs biedingen te accepteren. De geruchten omtrent een invoerrecht op koper in Engeland in verband met de besprekingen van Ottawa nemen meer en meer vasten vorm aan.

Teneinde nog een indruk te geven van de enorme afname der consumptie van koper in een land als de Ver. Staten, geven wij hier een overzicht van het verbruik van eenige der grootste consumptiegroepen:

	In tons van 2000 lbs.		
	1929	1930	1931
Koper voor electr. leidingen, telefoon, enz.	667.200	575.000	376.900
Automobiëlandustrie	138.200	87.000	61.600
Bouwnijverheid, koperen buizen, enz.	138.500	105.400	81.000

TIN.

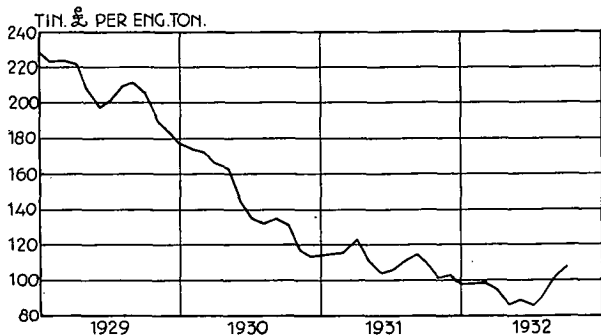
Het afgelopen kwartaal kenmerkte zich door een niet onaanzienlijke stijging van den tinprijs, terwijl ook de statistische positie van dit metaal, hoewel in mindere mate, blijk gaf van verbetering.

De zichtbare voorraden, nl. visible supply plus carryover in de Straits, welke eind Juni 58.233 tons bedroegen, stegen aanvankelijk nog tot 59.802 tons per eind Juli, doch daalden vervolgens tot 56.349 tons per eind September. Per saldo zijn deze voorraden, sedert eind April het hoogste punt bereikt werd, met rond 4.200 tons gedaald.

Dat deze afnemings der stocks niet grooter was, zooals algemeen verwacht werd in verband met de nieuwe productiebeperking, welke 1 Juli is ingegaan, en het uitvoerverbod gedurende Juli en Augustus uit

de aangesloten landen, moet daaraan worden toege- schreven, dat de consumptie in de afgelopen maan- den, voornamelijk in Amerika, beneden de verwach- ting bleef.

De opleving, welke er op de grondstoffenmarkten heeft plaats gehad, is dan ook wat tin betreft niet gebaseerd geweest op een grooter verbruik, doch op de verwachting van een toeneming daarvan in de naaste toekomst.

Wat de tinverbruikende industrieën betreft, valt in de eerste plaats te vermelden een toevloed van orders in den laatsten tijd bij de tinplate fabrieken in Wales, terwijl ook in Amerika de blikfabricage eenige opleving te zien gaf. Daarentegen bevond de automobiellindustrie in de Ver. Staten zich aan het eind van het kwartaal nog steeds in een dalende lijn. Wel zijn hier de verkoopen in de laatste week van September grooter geweest dan de productie, hetgeen een daling der voorraden tengevolge had.

Is dan ook in het afgelopen kwartaal het verbruik van tin nog teleurstellend geweest, blijkbaar hebben de consumenten ter voldoening van binnengekomen orders termijn aankopen gedaan, welke den prijs van het metaal opvoerden en mogelijk in de komende maanden tot uitdrukking zullen komen in de consumptiecijfers.

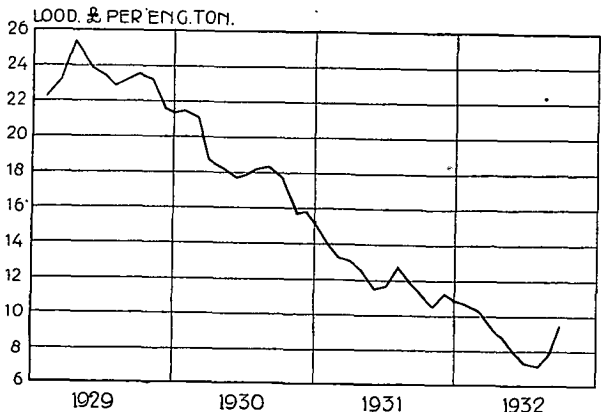
De cashprijs voor Standard tin te Londen steeg van £ 117½ per ult. Juni tot £ 157¼ op 7 September, om na eenige ups and downs het kwartaal te sluiten op £ 152.

LOOD.

De algemeene prijsstijging heeft ook dit materiaal niet onbeïnvloed gelaten. Was in Juli de notering nog ca. £ 9.10.-, op het oogenblik ligt deze notering ruim £ 3.- hooger.

De gepubliceerde 1931-cijfers over lood geven het volgende beeld:

	1931	
	Tons van 1016 KG.	
	Productie.	Consumptie
Noord-Amerika	722.314	} 406.100
Zuid-Amerika	13.601	
Europa	405.991	777.900
Azië	81.937	73.600
Australië	158.128	3.000
Afrika	19.112	10.000
	1.401.083	1.270.600

Statistisch is deze positie verre van gunstig; even- als bij koper, is ook bij lood de consumptie enorm gedaald. Onderstaand staatje van het verbruik der grootste consumenten in Amerika geeft hiervan een duidelijk beeld:

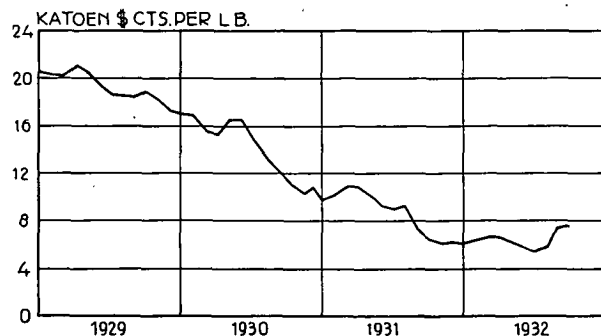
	1929	1930	1931
	Tonnen van 2000 lbs.		
Loodwit en menie	149.700	116.000	95.500
Batterijen voor auto's, enz.	210.000	163.000	157.000
Kabels voor licht en telefoon	220.000	208.000	117.000
Bouwnijverheid	96.000	67.000	40.000

In vergelijking met 1929 is de consumptie van het eerste halfjaar 1932 zeker gehalveerd. Een opleving zal natuurlijk het bovenstaande consumptiebeeld be- duidend wijzigen.

Amerika heeft zich reeds eenige jaren door hooge invoerrechten tegen den invoer van lood uit andere staten geweerd; Engeland is ook hiertoe overgegaan. De toestand is nu zoo, dat in deze periode van een opgaand prijsniveau van de stocks weinig losgelaten wordt, teneinde het voordeel der bescherming te ge- nieten. In de periode van het lage prijsniveau wer- den echter verschillende partijen zooveel mogelijk ge- spuid.

KATOEN.

Gedurende de maand Juli hebben prijzen van ruwe katoen slechts weinig gefluctueerd en schommelde de notering te Rotterdam om de 19 c. per ½ KG. Begin Augustus werden de berichten omtrent den nieuwen Amerikaanschen oogst steeds slechter, ter- wijl 8 Augustus de eerste schatting van het Landbouw- bureau te Washington werd gepubliceerd met een oogstschatting van 11.306.000 balen, tegen 15.584.000 balen op denzelfden datum van 1931. Hierop volgde een scherpe stijging van katoenprijzen, die zich ge- durende de geheele maand Augustus voortzette, zoo- dat einde Augustus een notering van 28 c. bereikt werd.

Begin September werden de berichten uit de Ver- eenige Staten iets minder gunstig en toen op 8 Sep- tember een nieuwe oogstschatting van het Landbouw- bureau te Washington werd gepubliceerd van 11.310.000 balen, dus vrijwel gelijk aan de vorige maand, volgde een zeer scherpe inzinking van de markt. De notering, die op 8 September te Rotter- dam nog 28 c. bedroeg, was een week later tot 24 c. gedaald en heeft de markt op die basis verder ge- fluctueerd. In de laatste helft van September zijn prijzen tenslotte weinig veranderd en de notering per einde September was ruim 23 c.

De oogstberichten zijn over het algemeen niet gun- stig, doch de afname door de industrie valt ook niet mede. In Augustus is door de Noord-Amerikaansche industrie zeer veel katoen gekocht en het verbruik daar te lande ook toegenomen. Engeland en het Vaste- land van Europa hebben in het begin van de hausse wel gekocht, doch toen tenslotte bleek, dat deze hausse slechts van korten duur was, verdrwen het vertrou- wen weer spoedig en is de kooplust in de laatste weken sterk verminderd, waarschijnlijk ook, omdat de door de industrie geboekte orders niet meegeval- len zijn.

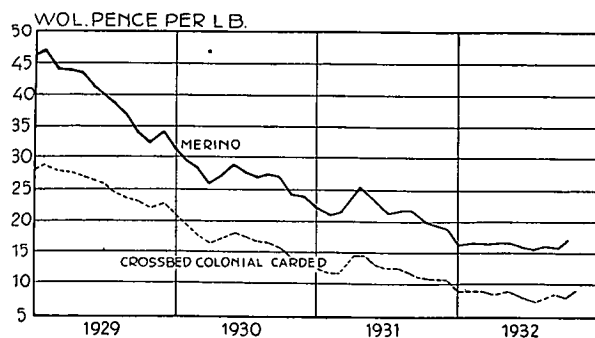
Ook de vraag uit het Verre Oosten valt niet mede.

Japan, China en Engelsch-Indië hebben in het afgelopen seizoen 2.636.000 balen Amerikaanse katoen gebruikt, tegen 1.442.000 balen in het seizoen 1930/31. Dit grootere verbruik is hoofdzakelijk een gevolg van de kleinere opbrengst van den Oost-Indischen oogst. De nieuwe oogst in Engelsch-Indië schijnt echter belangrijk grooter te worden en er is dus alle kans, dat men zich in Oost-Azië weer meer van het eigen product kan voorzien en dat dus de verscheping van Amerikaanse katoen naar Japan en China in het komende seizoen zal verminderen.

WOL.

Gedurende het derde kwartaal van 1932 werd de stemming op de markt beter, met dien verstande, dat deze verbetering ononderbroken plaats vond. Bijzondere oorzaken kunnen hiervoor niet worden genoemd, doch veeleer was het algemeen weer oplevende vertrouwen, dat de crisis thans haar einde nabij zou zijn, hierbij van invloed.

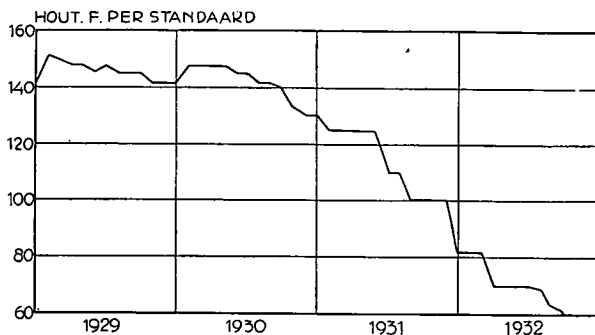

De prijzen zijn gedurende het bovenaangegeven tijdvak langzaam maar geregeld gestegen, zoodat zij nu gemiddeld op een niveau zijn gekomen, dat ongeveer 20 pCt. hoger ligt, dan op 1 Juli 1932.

De omzetten waren in het begin nog middelmatig, namen daarna iets toe, om in de eerste weken van September record-afmetingen aan te nemen. Tegen den ultimo werden de omzetten weer iets geringer.

HOUT.

De stemming was over het algemeen de laatste weken iets beter, niet zoozeer omdat de vraag in het binnenland grooter is geworden, doch omdat men vrijwel ervan overtuigd is, dat tot de heden geldende lage prijzen in het voorjaar niet gekocht zal kunnen worden, terwijl verschillende importeurs in meerdere maten zoo goed als uitverkocht waren. Wat betreft e.o.w.-noteeringen is er nog niets met eenige zekerheid te bepalen, aangezien veel zal afhangen van de prijzen, waarmede de Russen zullen uitkomen. Dit jaar zijn de nieuwe prijzen ongeveer midden Februari genoemd, zoodat wij voorloopig nog geduld zullen moeten hebben. In Finland zijn de meeste goede spe-

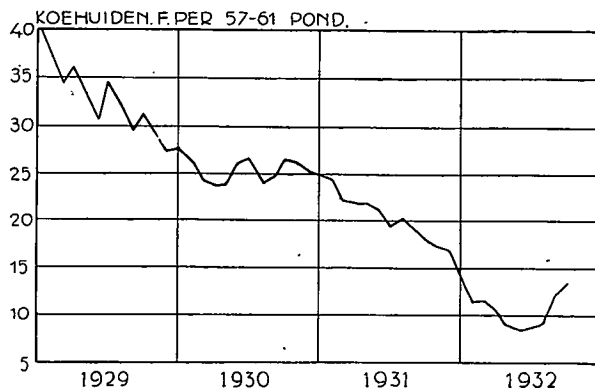

cificaties geplaatst en is het heel moeilijk om een behoorlijke partij o/s. Vuren aan hand te krijgen. In Zweden is de situatie eenigszins anders, aangezien de Zweedsche afladers niet bereid zijn geweest, de alleraagste prijzen te accepteren en vrij veel partijen zijn vastgehouden. Tot f 65,— basis 7" f.o.b. kan men echter in Hernösand-district vrijwel overal terecht en schijnen alleen de betere producties op een iets hoo-

geren prijs te willen wachten. Aangezien het seizoen vrij snel ten einde loopt, blijft er niet veel tijd over om te speculeeren.

Wat Nederland betreft, hebben de Russen zeer zeker het leeuwendeel van den import gekregen en zal dit wel zeer duidelijk blijken, wanneer de volledige cijfers bekend zijn.

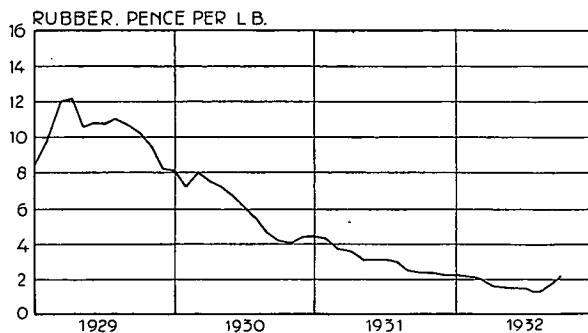
KOEHUIDEN.

RUBBER.

Men vergist zich vermoedelijk niet, indien men aanneemt, dat de beweging van den rubberprijs gedurende de verslagperiode althans voor een groot gedeelte minder van de statistische positie van het product (productie, verbruik en voorraden) afhankelijk was dan van speculatieve overwegingen. Natuurlijk kunnen ook deze op statistische gegevens gegrond zijn, maar over het algemeen scheen toch ook de enkele verwachting, dat wij een periode van vastere prijzen tegemoet gaan, tot de — achteraf gebleken nog betrekkelijk kortstondige — rijzing hebben bijgedragen.

De laatste bekende statistische cijfers en/of schattingen toonen aan, dat, terwijl tot einde Augustus behalve Malakka alle belangrijke productiegebieden van ondernemingsrubber — en voor bevolkingsrubber geldt dit in nog versterkte mate — een daling hadden te zien gegeven, einde September de verschepingen ook van de in de Maleische staten geproduceerde rubber lager waren dan verleden jaar, nl. 308.443 tegen 312.969 ton.

Wat betreft den uitvoer van Ned.-Indië, deze beliep einde Juli 121.140 ton droog gewicht tegen 146.789 ton einde Juli 1931*). Deze vermindering komt vrijwel geheel overeen met de vermindering van den uitvoer van bevolkingsrubber, die immers volgens de voorloopige verschepingscijfers in eerstgenoemd tijdvak van 1932 slechts 31.052 ton beliep of 23.389 ton minder dan een jaar geleden. Nog krasser wordt deze achteruitgang belicht, indien men de definitieve cijfers, die echter slechts tot einde Juni in ons bezit zijn, vergelijkt, want dan blijkt, dat de daling ruim veertig procent heeft beloopt, zijnde de uitvoer 36.571 ton, en de vermindering 26.620 ton.

Volgens laatste gegevens was (31 Augustus) in geheel Ned.-Indië door 460 ondernemingen met een

*) Einde Augustus beliep de uitvoer 136.183 ton tegen 166.903 een jaar geleden.

tapbaar areaal van 104.459 H.A. de tap geheel stopgezet. In totaal waren buiten tap, afgezien van den periodetap, 121.568 H.A. of 32 pCt. van de tapbare rubberaanplant einde 1931. Inmiddels moeten ook die berichten geregistreerd worden, volgens welke enkele ondernemingen in verband met den hooger rubberprijs in September tot weeropneming van der tap hebben besloten.

De uitvoer van plantagerubber van Ceylon was gedurende de eerste zeven maanden van dit jaar 26.441 ton en 37.370 ton in hetzelfde tijdvak van 1931.

De totale wereldproductie van ondernemingsrubber bereikte gedurende de eerste acht maanden van 1932 473.296 ton, zijnde pl.m. 45.000 ton minder dan een jaar geleden (518.802 ton).

Wat de wereldvoorraden betreft, deze beliepen (exclusief de met andere destinatie dan de Ver. Staten stoomende hoeveelheden, de voorraden in Fransche en kleinere Aziatische havens) einde Juli 1932 571.419 ton tegen 550.970 ton een jaar geleden en 620.281 ton einde Mei; echter is deze laatste vermindering meer schijn dan wezen, want in Juni 1932 werd een statistische fout bij de aangifte van de Straits Settlements ontdekt, waarvan het redres een correctie (vermindering) van pl.m. 19.000 ton betekende (vermindering van 42.041 tot 23.331 ton). Het recordcijfer der voorraden was einde Januari met 644.764 ton bereikt; zij bedroegen begin September 588.700 ton.

Het maandelijksch verbruik was op basis van de twaalf maanden tot en met Juli 1932 in Amerika 27.500 ton, en in Europa 20.500 ton. Op dezen grondslag zijn de voorraden in de Ver. Staten voldoende voor een consumptie van 14½ maanden, en die in Europa van slechts 5½ maanden. Echter dient te worden rekening gehouden met het feit, dat van de Amerikaansche voorraden ongeveer drie vierden in handen zijn van de groote fabrikanten, en dus niet op de markt komen. Een opvallende toeneming der aankopen van Malakka-rubber valt bij Japan waar te nemen. Gedurende de eerste negen maanden heeft dit land 29.389 ton tegen 24.455 ton in 1931 betrokken.

De wereldconsumptie gedurende de eerste zes maanden van 1932 wordt geraamd op 345.500 ton tegen 352.000 ton een jaar geleden; het Amerikaansche verbruik beliep met 180.000 ton ongeveer 10 pCt. minder dan in 1931, terwijl de overige landen een toeneming van 153.000 op 165.500 ton geven te zien, of met ruim 8 pCt.

SUIKER.

Het herstel, dat zich in het midden van het vooraangaande kwartaal deed gevoelen, werd aanvankelijk slechts met wantrouwen bejegend. Er werd immers al zoo lang veel gedaan om de statistische positie te verbeteren zonder dat zulks direct tot tastbare resultaten had geleid. Dezen keer echter werden sceptici, vooral ten opzichte van Amerika, in het ongelijk gesteld. De eigenlijke oorzaak van het herstel, dat midden Mei aanving, was de lage prijs van het artikel en het geringe aanbod. Daarna kwam de ontspanning door het resultaat der conferentie van Lausanne en tenslotte de grootscheepsche steunactie in Amerika op financieel gebied, waardoor het algemeene vertrouwen weer veld kon winnen. De krachtige opwaartsche stoot in Wallstreet sleepte alle artikelen in mindere of meerdere mate mee.

In Amerika was tegen het midden van Augustus de noteering voor de loopende maand — welke begin Mei met 0.52 d.c. het laagste punt bereikt had — weer 1.10 d.c., dus verdubbeld. Niet zonder invloed waren de maatregelen in Cuba genomen, t.w. het blokkeeren van 700.000 tons uit het quotum, dat voor de Ver. Staten bestemd was, en het warme droge weer.

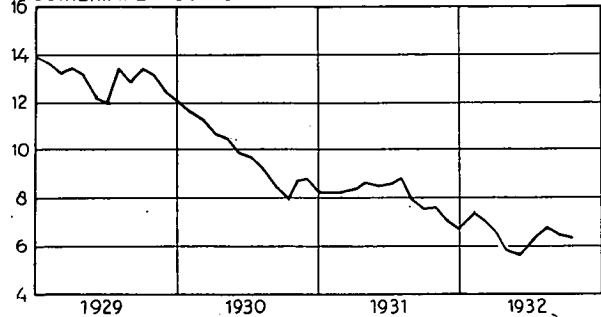
Intusschen is in Cuba bij overheidsbesluit bepaald, dat bovengenoemde 700.000 tons niet vóór 1 Juli 1933 losgelaten mogen worden, in tegenstelling met

de oorspronkelijke bepaling, welke den termijn tot 1 Januari 1933 stelde.

In Europa heeft de prijsverbetering geen gelijken tred gehouden met die in Amerika. Begin Mei was in Londen de laagste noteering voor de loopende maand Sh. 4/2½, terwijl de loopende maand gedurende de verslagperiode nog niet boven Sh. 6/6 geweest is. Redenen hiervoor zijn te zoeken in het feit, dat de daling niet in dezelfde verhouding had plaats gehad als die in Amerika, en dat de aanvoeren van rietsuikers in het Ver. Koninkrijk nogal belangrijk waren.

In September trad dan ook vooral in Europa langzamerhand eene reactie in, die de prijzen geleidelijk deed afbrokkelen, waardoor in Engeland ongeveer hetzelfde niveau bereikt werd als bij het begin van de verslagperiode, terwijl de noteeringen op de termijnmarkt te Amsterdam nog ruim f ½ lager zijn dan op 1 Juli. Uit dit laatste blijkt, dat de prijsloop in ons land nogal merkwaardig is geweest, gezien, dat de waarde van suiker in Amerika aan het einde van dit kwartaal ca. 25 pCt. hooger was dan aan het begin, en in Londen ongeveer hetzelfde.

SUIKER.F.PER 100 K.G.

Intusschen zijn de ramingen voor de a.s. bietoogsten in Europa, zooals te verwachten was, lager dan de vorige oogst. De opbrengst van de twee vorige oogsten bedroeg volgens F. O. Licht:

	1931/'32 tons	1930/'31. tons
Europa	5.999.000	8.628.000
Rusland	1.512.000	1.675.000
Totaal	7.511.000	10.303.000

Einde Augustus publiceerde Dr. Mikusch de volgende raming:

Europa	5.397.000 tons
Rusland	2.000.000 "
Totaal	7.397.000 "

terwijl einde September F. O. Licht met de volgende cijfers voor den dag kwam:

Europa	5.511.000 tons
Rusland	1.300.000 "
Totaal	6.811.000 "

De veel lagere raming van Licht voor Rusland is te wijten aan de omstandigheid, dat pas kort geleden berichten over het binnenkomen van den oogst bekend werden, welke zeer ongunstig luiden.

Op Java kwam in de verkoopprijzen zoo goed als geen verandering. Voor Superieur bleef de prijs van f 6.— gehandhaafd, waartoe geregeld matige omzetten plaats hadden, terwijl bruine suikers meestal tot geheime prijzen verkocht werden. De Oostelijke afzetgebieden bleven zeer trage koopers en de afschepingen vallen dan ook kwantitatief zeer tegen.

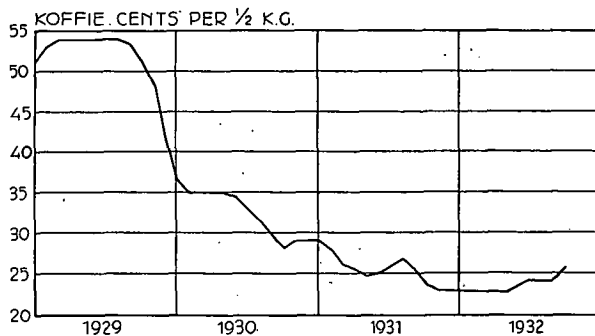
Thans worden met de Ned.-Ind. Regeering onderhandelingen gevoerd, betreffende eene reorganisatie van de V.I.S.P., waarvan men spoedig een gunstig resultaat verwacht.

KOFFIE.

In den loop van het derde kwartaal steeg de noteering van loco Robusta van 24 ct. tot 27 ct. per ¼ K.G. en die van loco Superior Santos van 29 ct. tot 37 ct. per ¼ K.G. De oorzaak van dezen prijsloop was,

zoals bekend is, uitsluitend het gevolg van het feit, dat de Staat Sao Paulo in de eerste helft van Juli in opstand kwam tegen de Federale Regeering van Brazilië, waardoor het handelsverkeer met de haven van Santos werd verbroken en de uitvoer van koffie uit die haven moest worden stopgezet. Deze toestand hield gedurende het geheele kwartaal verder aan en daardoor krompen de voorraden van Santos koffie aan alle importmarkten zóódanig in, dat de prijzen dezer soort regelmatig stegen. Ook de andere goedkoopere koffie-soorten, die nu in vele gevallen het Santos-product moesten vervangen, stegen dientengevolge belangrijk in prijs, zij het ook niet in die mate als met Santos-koffie het geval was.

De cif-prijzen van Robusta koffie op prompte verscheping van Nederlandsch-Indië stegen voor Robusta W.I.B. van 23 ct. op 27 ct. per ½ K.G. en ongewassen Palembang Robusta liep van 16½ naar 20½ ct.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt liepen onder den invloed van de prijsstijging van Santos koffie voor de dichtbijzijnde maanden ongeveer 4 ct. per ½ K.G. op, doch voor de verder verwijderde maanden bedroeg de rijzing slechts ongeveer 1 à 2 ct. Op den laatsten dag van het kwartaal, toen bekend werd, dat de opstandelingen in Brazilië zich hadden overgegeven, liepen alle prijzen plotseling ongeveer 1½ à 2 ct. terug.

THEE.

De theeprijzen in het derde kwartaal ondergingen weinig verandering. De Amsterdamsche middenprijzen toonden slechts geringe verschillen aan (per h.K.G. in entrepôt):

veiling	7/7	.....	24	cts.
"	21/7	.....	23¼	"
"	4/8	.....	22¾	"
"	1/9	.....	23	"
"	15/9	.....	24½	"
"	29/9	.....	26¾	"

Niettemin is de stemming rijk aan afwisseling geweest.

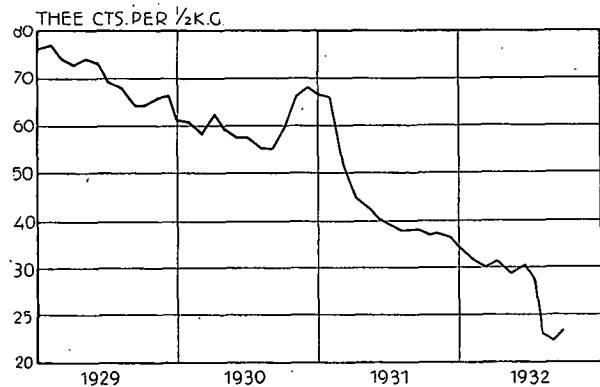
Gedurende de maanden Juli en Augustus zag het er uit, alsof er eenig perspectief viel te ontdekken. De handel begon zich te realiseeren, dat een gemiddelde opbrengstprijs van 24 cts. per pond, waarvan nog circa 8 cts. aan vracht en onkosten afgaat, terwijl de mindere soorten die nauwelijks naar Europa worden verscheept nog buiten berekening blijven, op den duur onmogelijk gehandhaafd zou kunnen blijven. Vele ondernemingen op Java maken dan ook reeds kleinere oogsten, waartegenover echter de uitbreidingen op Sumatra staan, dat iets hogere uitvoercijfers vertoont.

	(Januari t/m. Augustus)	
	1932	1931
Java	43.349.000 KG.	44.418.000 KG.
Sumatra	9.257.000 "	8.530.000 "

Deze toeneming van het vertrouwen werd echter voor de zooveelste maal teniet gedaan door toedoen der Britsche producenten. Noordelijk Britsch-Indië rapporteert voor het loopende seizoen per ulto. September een oogst van 263.8 millioen lbs. tegenover 242½ millioen gedurende het dienovereenkomstige tijdvak van 1931.

Het mag onbegrijpelijk worden geacht, dat de Engelsche ondernemingen, die er even treurig voor staan als de Ned.-Indische, tot zulk een wanhoops-politiek, die haar per saldo ook groote verliezen moet berokkenen, haar toevlucht hebben genomen. Het weder moge de grootere oogsten in de hand hebben gewerkt, doch men had toch verstandiger gedaan door het meer in de kwaliteit dan in de quantiteit te zoeken.

Tegen het eind van September kwam in de daardoor opnieuw heerschende flauwe stemming: andermaal wijziging, gepaard met een lichte verhooging der veilingprijzen. Volgens berichten uit Londen had zulks plaats als gevolg van geruchten over restrictie, waarover intusschen de bladen hier ook bericht hebben.

Van belang is te constateeren uit de Financial Times d.d. 29/9, dat de politiek van preferentiële rechten op thee in Engeland, bedoeld om de Ned.-Indische thee te treffen, per saldo verre van voordelig is gebleken, ook voor de Britsche thee-plantages. De prijzen zijn slechts verder ingezakt en de Engelsche uitvoer is belangrijk ingekrompen, terwijl de Ned.-Indische thee in het niet-Engelsche buitenland een zeer gewild artikel is geworden wegens de op de Londensche markt onnatuurlijk gedeprecieerde waarde.

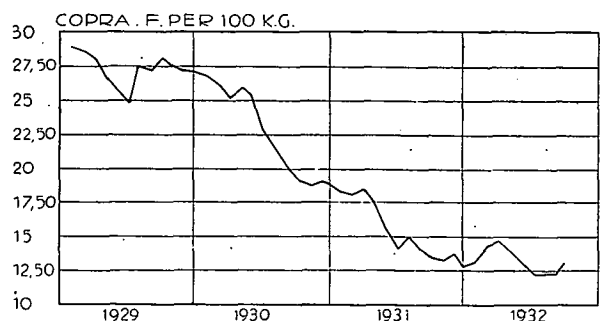
De Londensche voorraadcijfers geven echter voor een betere stemming geen aanleiding: per ulto. September bedroegen zij 219 millioen lbs. tegen 195 millioen lbs. in 1931.

Om deze min of meer chaotische toestand te accentueeren, stelde de Nederlandsche Regeering een tijdelijke verhooging der rechten, inclusief dat op thee, voor met 30 pCt., waardoor het recht 97½ cts. per KG. zou worden of circa 200 pCt. van de gemiddelde veilingwaarde, die n.b. nog ongeveer tweemaal zoo hoog is als de netto-opbrengst voor de plantages.

De stijging op de meeste grondstoffenmarkten heeft de thee niet medegemaakt. Voor een deel mag dit worden toegeschreven aan het feit, dat in thee geen termijnmarkt bestaat en aan de Amerikaansche goederenbeurzen niet wordt genoteerd. Dit spreekt vanzelf, omdat thee geen standaard-artikel is.

COPRA.

De prijsfluctuaties voor copra bleven gedurende het afgelopen kwartaal tot een minimum beperkt. Als laagste prijs werd f 12 geregistreerd, terwijl bij het slot f 12½ werd genoteerd.

Vooral gedurende de laatste weken hielden de productielanden sterker terug en was er bij importeurs alleen op hogere prijzen te koop. Ceylon verdunde weder zoo goed als geheel van de markt als verkoper naar Europa, daar Britsch-Indië hoge prijzen betaalt. Voor stoomend goed blijft regelmatig kleine vraag van Duitschland bestaan, de prijzen liggen iets beneden die van de latere afladingen.

Amerika koopt voortdurend groote quantums mixed copra in Ned.-Indië.

DE ECONOMISCHE TOESTAND IN NEDERLAND, NED.-INDIË, DUITSCHLAND, GROOT-BRITANNIË EN DE VER. STATEN.

Wij laten hierachter weder de gebruikelijke conjunctuurgegevens volgen betreffende Groot-Britannië, Duitschland, Nederland en de Vereenigde Staten, terwijl ditmaal voor het eerst een overzicht betreffende Nederlandsch-Indië is opgenomen.

Men ziet uit deze gegevens, dat er enkele teekenen van verbetering vallen waar te nemen, waarop wij ook elders in dit Kwartaalbericht reeds de aandacht hebben gevestigd, t.w. een zekere stijging van het niveau der groothandelsprijzen en een merkbaar herstel op de kapitaalmarkt (stijging van effectenkoersen en hier en daar toenemende emissiebedrijvigheid), terwijl allerwege de geldmarkten ruim blijven. Ten aanzien van het bedrijfsleven echter geven de statistieken nog weinig verbetering en hier en daar zelfs een achteruitgang te zien. Deze gegevens zijn over het geheel van ouderen datum dan die betreffende geld- en kapitaalmarkt, en het is mogelijk, dat meer recente gegevens het beeld van den toestand zouden opvroolijken.

In *Nederland* zijn er nog weinig teekenen van verbetering, met uitzondering van de effectenbeurs, die veel meer onder invloed van internationale dan van nationale factoren staat. De emissiebedrijvigheid is iets toegenomen en na een intermezzo van verscheidene maanden zijn er weder enkele emissies voor buitenlandse rekening geweest, hetgeen op zichzelf een gunstig teeken is, aangezien het op een begin van terugkeer van vertrouwen wijst.

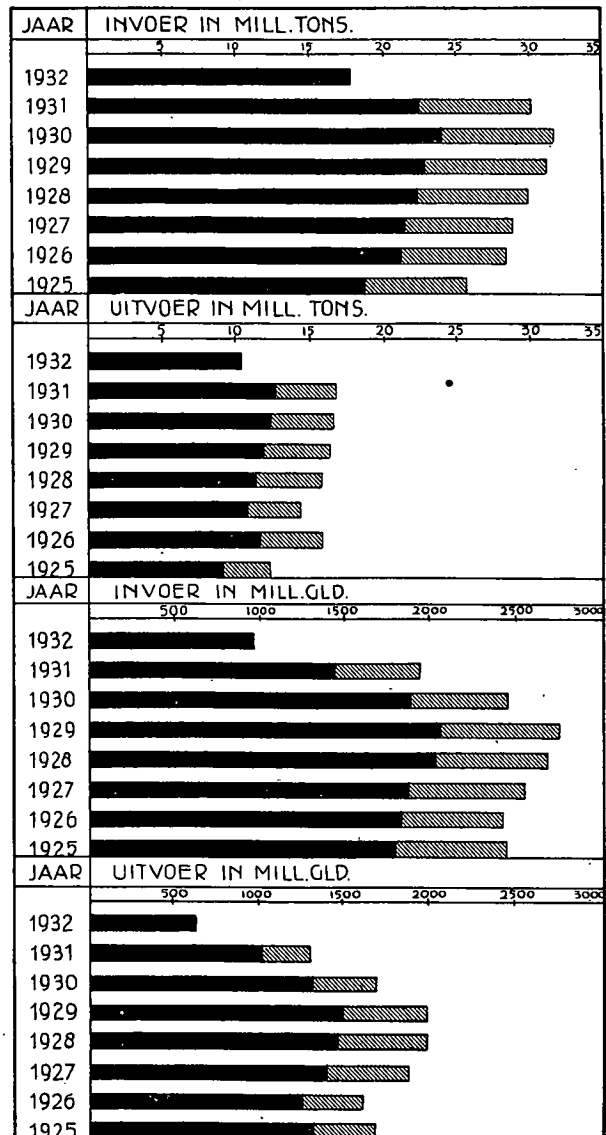
De cijfers betreffende het bedrijfsleven geven geen reden tot tevredenheid. Het groothandelsprijzeniveau is volgens het Septembercijfer een punt omhoog gegaan, maar of deze beweging zich zal voortzetten, moet worden afgewacht. De cijfers betreffende de aanbestedingen zijn laag, hetgeen den uiterst ongunstigen toestand in de bouwbedrijven weerspiegelt.

De uitvoer is in September wat beter geweest, dan in de vorige maanden, maar men bedenke, dat zich ook in September van het vorig jaar eene stijging heeft voorgedaan, die van meer beteekenis was, dan die van de afgelopen maand.

In de eerste negen maanden van dit jaar is niet zoozeer het gewicht van den uitvoer, dat in 1925 nog lager was dan thans, afgenomen, maar vooral de waarde, zooals de nevenstaande grafiek duidelijk laat zien. In deze grafiek heeft het zwarte gedeelte betrekking op negen maanden, de geheele balken, met uitzondering natuurlijk van 1932, op het geheele jaar.

Voorts is het werklozenpercentage nog zeer hoog, terwijl het accres van dit cijfer een ongunstig licht op den toestand werpt.

Het feit, dat de omloopssnelheid van het geld, waarover elders in dit Kwartaalbericht meer uitvoerig wordt gesproken, ondanks de verlevendiging ter beurze bij voortdoring op een zeer laag niveau blijft, toont wel zeer duidelijk, dat van een beginnend algemeen herstelproces hier te lande nog volstrekt geen sprake is. Ook in ons land wacht ons nog een pijnlijk aanpassingsproces, en zelfs indien er een herstel van de wereldconjunctuur mocht intreden, zal het ten onzent nog geruimen tijd duren, voordat van een wezenlijk herstel gesproken zal kunnen worden.

De economische toestand van *Ned.-Indië* is in de afgelopen maanden ongetwijfeld verbeterd. De belangrijkste exportartikelen zijn aanzienlijk in prijs gestegen (zie onze prijsstatistiek), hetgeen inzonderheid voor rubber en tin geldt. Wij hebben in ons vorig Kwartaalbericht er op gewezen, dat de genoemde producten het eerst van de conjunctuurpolitieke maatregelen in de Ver. Staten zouden kunnen profiteren. Deze uitspraak is door de prijsstijgingen in de afgelopen maanden bevestigd. Zoo is o.i. een verdere verbetering van den toestand in *Ned.-Indië* in belangrijke mate afhankelijk van de toekomstige ontwikkeling van het bedrijfsleven in de Ver. Staten.

Al is de waarde van de voornaamste exportproducten ook sterk gestegen, de productie is, op een enkele uitzondering na, nog aan het afnemen. Het sterkst schijnt de productie van bevolkingsrubber te verminderen, terwijl de ondernemingsrubber nog lang niet in dezelfde mate is getroffen. Behalve bij de suiker, is eerlang ook nog een productiebeperking van thee te verwachten, indien de voorgestelde plannen worden uitgevoerd.

De afnemende bedrijvigheid weerspiegelt zich duidelijk in den verminderden invoer van machinerieën en van ijzer en ijzerleggingen. De waarde van den totalen invoer is van f 290 miljoen in de eerste helft van 1931 gedaald tot f 221 miljoen in dezelfde periode van dit jaar.

Wat den uitvoer betreft, hiervan is het gewicht in de eerste zes maanden grooter dan in 1931 (4.2 miljoen ton in 1932 tegen 4.0 miljoen ton in 1931).

Daarentegen is de waarde van den uitvoer sterk gedaald nl. van f 446 millioen in de eerste helft van 1931 tot 317 millioen in dezelfde periode van 1932, of wel met 29 pCt.

Behalve de uitvoer van aardolieproducten is ook die van copra en cassave vergeleken met de eerste helft van 1931 sterk gestegen. De uitvoer van thee en ondernemingsrubber is vrijwel op peil gebleven, maar die van bevolkingsrubber is gedaald van 62.000 ton tot 35.000 ton.

Als teekenen, die den ongunstigen toestand kenmerken, laat de conjunctuurstaat zien, dat de achterstand bij de afdelings- en dessabanken nog steeds toeneemt, en dat Ned.-Indië sedert het midden van het vorige jaar practisch geen kapitaal meer heeft kunnen opnemen, met uitzondering van de 5 pCt. leening van f 106,5 millioen, welke in October werd geëmitteerd en die nog niet in de statistiek is vermeld. Geruststellend is het intusschen, dat het Overheidscrediet van Ned.-Indië, ondanks de groote financiële moeilijkheden, nog gunstig wordt beoordeeld; de behoorlijke plaatsing van de laatste Indische leening legt daarvan getuigenis af.

In *Duitschland* wijkt het beeld van den toestand in verschillende opzichten af van dat in de Ver. Staten en Groot-Brittannië. Het niveau der groothandelsprijzen vertoont er nog geen stijging, doch er is stagnatie in de daling. Ook hier eenige, zij het matige, opleving ter beurze en in het emissiebedrijf. Overigens verkeert men er in een tijd van afwachten van de resultaten van de „Ankurbelungspolitik”, die, evenals het streven van de Ver. Staten, gericht is op een anticipatie op het economisch herstel, waarop men hoopt.

In tegenstelling tot Engeland valt er eenige afneming in den omvang der overigens nog steeds zeer groote werkloosheid te bespeuren. Overigens zijn er in de statistieken betreffende het bedrijfsleven nauwelijks teekenen van verbetering.

Ten aanzien van *Groot-Brittannië* wordt men allereerst getroffen door de verbetering van het niveau der groothandelsprijzen, de betere stemming op de kapitaalmarkt en het terugkerend vertrouwen, hetwelk zich o.m. heeft geuit in het welslagen van de groote conversie-transactie. Voorts zijn in dit land de productie-indices, hoewel laatstelijk gedaald, niettemin op hooger peil dan een jaar geleden. Wie echter gehoopt mocht hebben, dat de val van het Pond de werkgelegenheid in Engeland zou hebben vergroot, is blijkens de werkloozencijfers bedrogen uitgekomen. Het is een zeer bedenkelijk feit, dat de werkloozencijfers van de laatste maanden aanzienlijk hooger zijn dan die van de overeenkomstige maanden van het vorig jaar. Nu kan men er op wijzen, dat ten aanzien van de werkloosheid andere landen, met name de landen, welke den gouden standaard hebben gehandhaafd, er nog veel slechter aan toe zijn dan Engeland, en dat de vermeerdering der werkloosheid daar veel grooter is geweest; doch dat neemt niet weg, dat de bedoeling, om in Engeland met handhaving of matige verlaging van de geldloonen door devaluatie den reëlen last der loonen voor het bedrijfsleven dusdanig te verlichten, dat daaruit een aanzienlijk grootere vraag naar arbeidskrachten zou ontstaan, niet is verwezenlijkt.

Zelfs al zou er een aanzienlijke verbetering van de wereldconjunctuur en een belangrijk herstel van het internationaal handels- en credietverkeer komen, dan nog zal Engeland een proces van pijnlijke aanpassing moeten doormaken. Wanneer bij een stijgend aantal werkloozen de index der gemiddelde weekloonen practisch stabiel blijft, zoo wijst dit op een toestand, die op den duur niet houdbaar is. Engeland zal, als de vurig verlangde verbetering van den wereldtoestand niet met een groote stijging van het wereldprijsniveau gepaard mocht gaan (een weinig waarschijnlijke en overigens zeer ongewenschte gang van zaken), of zijn Pond op een aanmerkelijk lager peil moeten stabili-

seeren, dan thans het geval is, of het peil van zijn geldloonen drastisch moeten verlagen. Dat het een zoowel als het ander zijne bezwaren heeft, is duidelijk. Maar wij meenen, dat de cijfers geen andere conclusie toelaten.

De situatie komt ons ook daarom zoo onbehaaglijk voor, omdat de moeilijkheden van het werkloosheidsvraagstuk de stabilisatie van het Pond op een laagde goudpeil weder bezwaarlijker maken. Zulk eene stabilisatie zou, wanneer zij op een hechten grondslag zou kunnen plaatsvinden, zeer veel bijdragen tot het herstel van het internationale vertrouwen, dat immers juist door den val van het Pond zoo sterk is geschokt. Alles, wat deze stabilisatie kan vertragen, moet daarom in hooge mate ongewenscht worden geacht.

In de *Ver. Staten* toonen de productie-indices van de meeste artikelen nog geene of slechts geringe verbetering. Een uitzondering vormt de textielindustrie, die in het voorjaar een laagterecord bereikte en waar men met de inkrimping der productie te ver schijnt gegaan te zijn. Volgens recente berichten uit de Ver. Staten zijn er thans ook in andere takken van bedrijf verbeteringen te constateeren, zooals in de productie van steenkolen en schoenen, terwijl laatstelijk ook het vervoer der spoorwegen en het gebruik van electriciteit toenemen. Daarentegen produceert de automobiellindustrie, die in de vorige hausse zulk een machtige hefboom der conjunctuur was, nog weinig in afwachting van het ter markt brengen van nieuwe modellen aan het einde des jaars. Deze plannen geven den staalproducenten hoop op eenige opleving in het laatste kwartaal van dit jaar.

Dat echter de Ver. Staten nog ver van een werkelijk herstel verwijderd moet zijn, toont ook het verloop van de cijfers der tewerkgestelden en van de uitbetaalde loonen.

In hoofdzaak betreft de verbetering, waarvan in het afgelopen kwartaal kan worden gesproken, den loop der groothandelsprijzen en de effectenkoersen, terwijl in het bankwezen een algemeene débâcle werd voorkomen door de maatregelen tot het verstrekken van noodcrediet, waarvan wij elders in dit bericht een kort overzicht gaven. De positie van den Dollar is merkbaar verbeterd en het vertrouwen in de algemeen niet onbelangrijk gestegen. Hoewel het verleen van noodcredieten tot bestrijding van een oppottingsproces en eene algemeene deflatie, zooals deze zich in de Ver. Staten voordeed, niet zonder gevaren is, omdat de noodcredieten bij mislukking van de steunactie gewoonlijk volkomen bevroren blijken en een al te liberale steun licht tot inflatie kan leiden, daar is een op bekwame wijze gevoerde anti-deflatiepolitiek zeker niet te veroordeelen. Wij missen de gegevens om na te gaan, of de politiek in de Ver. Staten inderdaad in alle opzichten juist is geweest, dan wel of er fouten zijn gemaakt, doch wij meenen, dat het niet aangaat, om deze politiek, welke voorloopige resultaten ons niet ongunstig schijnen, zonder meer te veroordeelen, zooals in Europa zoo dikwijls geschiedt.

Zooveel is echter zeker, dat, ook als de Amerikaanse pogingen tot verbetering van de conjunctuur ditmaal succes mochten hebben, de wereld nog heel ver is verwijderd van een werkelijk groote welvaartsontwikkeling. Eenerzijds toch valt te wijzen op de fatale protectie, die het internationaal handels- en credietverkeer belemmert. En voorts wordt het herstel van het economisch evenwicht vertraagd door het feit, dat in het prijzenstelsel tal van verdere aanpassingen noodig zijn tusschen de prijzen der groothandelsartikelen, die van verder bewerkte goederen, de loonen en salarissen en de veelal te zwaar drukkende vaste lasten, aanpassingen, waarvan ook Amerika nog zijn deel moet hebben, al zal daar onder een stelsel van grotere interne economische vrijheid, dan Europa kent, de aanpassing wellicht wat vlugger gaan. Geruimen tijd zal zij echter zeker in beslag nemen.

CONJUNCTURGEGEVENS BETREFFENDE DUITSCHLAND.

Datum	Productie ¹⁾ , Handel en Verkeer																				
	Index van de industriële productie	Productie-index van ²⁾					Aantal werklozen ³⁾	Buitenlandsche handel (maandgemidd.)						Invoer. resp. Uitvoer. (+) overschot	Scheepvaart- verkl. v. d. be- langr. havens ⁴⁾		Ontvangsten van de spoorwegen ⁵⁾				
		Steenkolen	Ijzer	Staal	Machine- industrie	Textiel- industrie		Invoer			Uitvoer				In- komend	Uit- gaand					
								Totaal	Grond- stoffen	Fabri- katen	Totaal	Grond- stoffen	Fabri- katen								
Gemiddelde van 1928 = 100										1000			in millioenen R.M.						in 1000 N.R.T.		Mill. R.M.
1925	83,2	87,6	86,6	84,6	81,8	—	1.030	518	167	774	166	563	256	2.766	2.793	—					
1926	78,9	96,5	82,7	76,7	69,5	85,0	—	834	412	114	868	228	508	34	3.190	3.183					
1927	100,1	102,0	111,3	112,6	91,7	110,1	—	1.186	599	212	900	217	644	286	3.389	3.374					
1928	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	—	1.167	602	204	1.023	229	740	144	3.678	3.653					
1929	101,4	108,3	113,8	112,5	100,9	91,9	1.917	1.121	600	189	1.124	244	819	4	3.637	3.598					
1930	83,6	94,7	82,5	80,5	83,1	87,7	3.140	866	459	150	1.003	204	753	137	3.671	3.644					
1931	69,1	78,7	51,6	57,5	59,5	86,0 ^v	4.573	561	290	102	800	151	615	239	3.366	3.331					
Juli '30	80,6	86,4	77,2	71,0	88,2	85,4	2.765	909	478	150	951	199	707	42	3.863	3.885					
Aug.	79,6	88,7	73,8	72,9	89,7	87,5	2.883	795	437	137	971	185	740	175	3.936	3.942					
Januari '31	67,8	90,2	60,5	62,9	54,8	78,4	4.887	715	375	116	775	170	575	60	3.353	3.313					
Februari	69,2	82,6	57,7	67,2	59,4	78,4	4.972	620	331	113	778	160	591	158	2.732	2.746					
Maart	73,5	82,0	56,1	66,1	64,6	83,8	4.744	584	297	111	867	172	662	283	3.223	2.250					
April	76,3	79,3	54,6	65,3	66,4	85,6	4.358	679	368	115	818	160	620	139	3.236	3.225					
Mei	73,9	78,1	55,5	65,7	61,5	87,5	4.053	600	311	113	783	154	593	183	3.546	3.572					
Juni	74,4	76,7	59,6	63,4	68,4	86,9	3.954	607	323	114	747	150	566	140	3.694	3.551					
Juli	71,7	74,6	57,1	62,9	65,2	86,0	3.990	563	287	106	827	151	641	264	3.753	3.673					
Augustus	67,5	73,5	49,9	56,0	61,9	87,2	4.215	454	243	84	803	155	616	349	3.682	3.637					
September	67,0	76,0	45,3	48,2	58,0	87,2	4.355	448	227	85	835	153	646	387	3.421	3.568					
October	64,2	76,8	43,4	47,3	49,6	90,7	4.623	483	224	95	879	148	691	396	3.320	3.470					
November	64,0	80,4	44,0	48,2	48,2	90,4	5.060	485	251	89	749	124	589	264	3.310	3.093					
December	59,4	73,7	35,4	37,2	56,3	89,3	5.668	491	243	86	738	116	589	247	3.125	3.076					
Januari '32	52,9	70,8	36,0	34,2	33,5	87,8	6.042	440	221	75	542	102	417	102	2.964	2.824					
Februari	55,1	67,3	35,4	37,8	37,6	86,7	6.128	441	230	76	538	97	423	97	2.535	2.589					
Maart	56,7	67,8	31,3	36,5	39,6	85,8	6.034	364	188	60	527	93	417	163	2.810	2.653					
April	56,5	65,8	34,7	42,2	35,8	80,2	5.739	427	220	62	481	92	372	54	2.724	2.731					
Mei	59,5	68,2	38,2	57,4	37,7	77,0	5.583	351	176	57	447	78	356	96	2.885	2.885					
Juni	55,7	64,8	31,9	41,0	43,9	74,8	5.476	364	176	58	454	80	362	90	3.125	3.030					
Juli	—	63,7	29,5	34,8	—	—	5.392	366	179	56	431	79	339	65	3.067	3.014					
Aug.	—	—	—	—	—	—	5.224	332	174	50	428	79	334	96	3.076	3.058					
Sept.	—	—	—	—	—	—	5100 ^v	—	—	—	—	—	—	—	—	—					

Datum	Kapitaalmarkt ²⁾															Geldmarkt ³⁾	Prijzen	Aantal Faillissementen							
	Effectenbeurs							Emissies ²⁾ (maandgemiddelden)							Tegoeft bij Spaarbanken ⁴⁾				Callrente	Parti- culier Disconto	Rente van maandgeld	Indexcijf. v. Groothand- prijzen	Kosten van Levens- onderhoud		
	Indexcijfer van							Totaal	Binnen- landsche			in het buitenland opgenomen		Obligaties										Privaat- rechtelijke ondern.	Publiek- rechtelijke lichamen
	325 ⁵⁾ Aandeelen	25 Crediet- banken	6 Steenkolen- ondern.	12 Metaal- industrieën	14 Electro- techn.	26 Chemische ondern.	8% Goud Pandbr. Hypobank																		
1924-1926 = 100										in millioenen R.M.						mill. R.M.	1913=		1913/4 = 100						
1925 ..	93	93	97	97	93	89	—	250	145	105	55	195	182	68	1.694	9,08	7,62	10,82	142	—	948				
1926 ..	109	118	121	97	121	113	—	510	381	129	82	428	310	200	3.180	5,31	4,91	6,57	134	—	1.003				
1927 ..	158	162	163	130	174	155	—	479 ^a	361 ^a	118	120	359	358	121 ^a	4.693	6,05	5,49	7,82	138	148	472				
1928 ..	148	159	128	101	174	142	97,2	477 ^b	355 ^b	122	112	365	321	156 ^b	6.990	6,74	6,54	8,22	140	152	665				
1929 ..	134	153	120	85	168	123	94,4	242 ^c	213 ^c	29	82	160	174	68 ^c	9.016	7,68	6,87	8,97	137	154	821				
1930 ..	109	130	111	73	139	94	97,3	367	269	98	46	321	224	143	10.400	5,06	4,43	6,14	125	147	945				
1931 ..	—	—	—	—	—	—	—	206 ^d	177 ^d	29	65	140	149	57	9.722	7,92	6,76	8,28	111	136	1.133				
Juli '30	110	129	112	73	142	94	100,0	419	378	41	94	325	346	73	10.008	4,46	3,40	4,73	125	149	977				
Aug.	103	125	103	67	133	89	99,8	539	329	210	27	512	145	394	10.094	3,82	3,24	4,78	125	149	819				
Jan. '31	82	111	86	54	100	74	99,0	301	301	—	75	226	273	28	10.767	5,10	4,75	6,70	115	140	1.085				
Febr.	86	111	87	56	106	79	99,4	193	193	—	47	146	169	24	10.946	5,78	4,88	6,61	114	139	1.085				
Maart	91	113	93	59	112	86	99,8	198	198	1	15	183	164	34	11.044	5,31	4,76	6,41	114	138	1.240				
April	92	113	94	59	113	88	100,2	265	246 ^e	—	14	251	171	94	11.165	5,48	4,65	5,95	114	137	972				
Mei	83	106	85	52	102	79	99,8	709	393	315	259	449	345	364	11.225	5,64	4,65	5,90	113	137	966				
Juni	76	101	77	47	96	73	97,6	170	170	2	57	113	138	34	11.074	7,07	6,09	7,04	112	138	1.034				
Juli	57,8	99,9	75,0	51,9	96,5	73,8	97,1	110	110	—	20	90	81	26	10.806	—	—	—	112	137	1.013				
Aug.	—	—	—	—	—	—	—	280	280	—	213	67	236	44	10.505	—	—	—	110	135	1.065				
Sept.	75,0	72,5	75,2	73,6	76,8	75,6	87,6	75	75	—	23	52	72	3	10.219	9,41	7,94	9,11	109	134	1.341				
Oct.	—	—	—	—	—	—	—	44	44	—	8	36	28	16	9.936	9,52	8,—	9,67	107	133	1.435				
Nov.	—	—	—	—	—	—	—	56	56	—	29	27	50	6	9.745	9,17	8,—	9,93	107	132	1.215				
Dec.	—	—	—	—	—	—	—	56	56	—	22	34	49	7	9.722	8,45	7,32	9,59	104	130	1.178				
Jan. '32	—	—	—	—	—	—	—	96	96	—	19	77	57	39	9.886	7,91	6,94	8,53	100	125	1.128				
Febr.	—	—	—	—	—	—	—	73	73	—	5	68	27	46	9.988	7,89	6,67	8,21	100	122	1.091				
Mrt.	—	—	—	—	—	—	—	32	32	—	9	23	24	8	9.951	7,50	6,09	7,48	100	122	975				
Apr.	49,6	54,7	49,7	33,3	52,2	52,9	—	107	107	—	62	45	83	24	9.956	6,33	5,13	6,89	98	122	929				
Mei	50,6	53,9	53,4	31,1	53,1	53,7	—	80	80	—	6	74	25	55	9.905	6,10	4,87	6,48	97	121	739				
Juni	49,7	53,3	54,5	29,6	50,3	51,8	—	25	25	—	3	22	21	4	9.800	5,87	4,75	6,48	96	121	704				
Juli	49,9	53,5	52,8	30,1	51,8	51,6	—	35	35	—	4	31	31	4	9.717	6,07	4,58	6,51	96	122	629				
Aug.	52,2	52,9	52,7	31,2	55,7	53,3	—	89	89	—	9	80	26	63	9.734	6,01	4,50	6,52	95	120	499				
Sept.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95	120	480				

1) Ontleend aan het „Institut für Konjunkturforschung”. 2) Ontleend aan „Wirtschaft und Statistik”. 3) Vóór April 1932 329 aand. 4) De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand, resp. van het jaar. a) waarvan 5, b) 1, c) 2, d) 1, e) 7 buitenl. em. in Duitschland. f) 1-11 Juli. g) 6-11 Juli. h) 3-18 September. i) 14-19 September. j) 12-30 April. k) voorloopig.

Main table showing production index, trade, and other economic data from 1925 to 1932. Includes sub-headers like 'Productie-index van', 'Buitenlandsche handel', and various commodity categories.

1) De indexcijfers betreffende de productie, de wagonverladings, het katoenverbruik, het aantal tewerkgestelden en de betaalde loonen zijn ontleend aan het Federal Reserve Bulletin.

2) Gemiddelde van Maart—Dec. 3) De cijfers der jaren 1925—1929 zijn maandgemiddelden. v) = voorloopig.

Table titled 'Kapitaalmarkt' (Capital Market) with sub-sections for 'Effectenbeurs' (Stock Exchange), 'Emissies' (Issuances), 'Geldmarkt' (Money Market), and 'Prijzen' (Prices). It tracks various financial indicators from 1925 to 1932.

1) Indexcijfers van Standard Statistics Co. 2) Einde v. h. jaar (resp. maand). 3) Ontleend aan The Commercial and Financial Chronicle De cijfers der jaren 1925—1929 zijn maandgemiddelden. 4) Stock exchange call loans. 5) Renewal rate. 6) Bureau of Labor Statistics. 7) Excl. \$ 18.523.502 v. or leeningen van de Reconstruction Finance Corp. aan gemeenten.